

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR İÇERİSİNDE
NARKOTİK SUÇLARININ YERİ VE DURUMU

MASTER TEZİ

Hazırlayan
Aykut AYDIN

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. İhsan KELEŞ

Ankara - 2006

ÖNSÖZ

Öncelikle, tez konumun seçiminde ve yazılması sürecinde değerli fikirleri ve hoşgöröleri ile beni yönlendiren, teşvik ve desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen Tez Danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. İhsan KELEŞ'e en içten duygularıyla teşekkür eder, sonsuz saygılarımı sunarım.

Ayrıca bu tez çalışmam esnasında başta Şube Müdürüm Cihangir ÇELİK, Şube Müdür Yardımcım Yurt ATAYÜN ve Büro Amirim Adem YALÇINKAYA olmak üzere tüm mesai arkadaşlarım ile sevgili devrem Ömer YILMAZ ile meslektaşlarımın ve diğer arkadaşlarımın bana göstermiş oldukları destek ve yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Son olarak, kıymetli ailemin sonsuz desteğı ve anlayışından, dolayı şükranlarımı sunarım.

Aykut AYDIN

Ağustos 2006

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
KISALTMALAR CETVELİ	vi
HARİTALAR CETVELİ	vii
TABLolar CETVELİ	viii
ŞEKİLLER CETVELİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLAR KAVRAMI

VE TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR

1. ORGANİZE SUÇLAR KAVRAMI	4
1.1. Organize Suçun Tanımı	4
1.2. Organize Suçun Temel Kriterleri ve Unsurları	13
1.3. Organize Suçun Genel Olarak Tarihi Gelişimi	20
1.4. Organize Suç Örgütlerinin Genel Olarak Yapılanması ve Yapısı	24
1.5. Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları, İşlemiş Oldukları Suç Tipleri ve Yöntemleri	30
1.6. Organize Suçun Ortaya Çıkış Nedenleri	33
1.7. Organize Suç ve Mafia	37
1.8. Organize Suç ve Terörizm	39
2. TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR	44
2.1. Türkiye’de Organize Suçun Tarihi Gelişimi	44
2.2. Türk Hukukunda Organize Suç	57
2.3. Türkiye’de Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları, İşlemiş Oldukları Suç Tipleri ve Yöntemleri	62
2.4. Türkiye’de Organize Suç Örgütlerinin Tespit Edilen Karakteristik Özellikleri	66

İKİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLAR BAĞLAMINDA UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

1. UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞINI MOTİVE EDEN

ETKENLER.....	72
1.1. Uyuşturucu Madde Bağımlılığının Yaygınlığı	72
1.2. Uyuşturucu Madde Fiyatları	74
1.3. Terörist Faaliyetler	74
1.4. Siyasi Değişiklikler	76

2. UYUŞTURUCU, PSİKOTROP İLE KİMYASAL MADDELERİN

ÜRETİM VE TÜKETİM BÖLGELERİ.....	77
2.1. Üretim Bölgeleri	77
2.1.1. Afyon ve Türevleri.....	77
2.1.2. Kokain ve Türevleri.....	78
2.1.3. Kenevir ve Türevleri.....	78
2.1.4. Sentetik Uyuşturucular.....	79
2.1.5. Uyuşturucu Maddelerin İmalatında Kullanılan Kimyasal Maddeler.....	80
2.2. Tüketim Bölgeleri	81

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR BAĞLAMINDA UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

1. TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

ROTALARI İLE ÇİFT BASAMAK VE TAKAS YÖNTEMİ.....	83
1.1. Balkan Rotası	85
1.2. Kuzey Karadeniz Rotası	87
1.3. Doğu Akdeniz Rotası	88
1.4. Çift Basamak Yöntemi	89
1.5. Takas Yöntemi	90

2. TÜRKİYE’NİN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE POLİTİKASI VE MÜCADELECİ KURULUŞLAR	91
3. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ	93
3.1. Uluslararası İşbirliği	94
3.2. Yasal Düzenlemeler ve Koordinasyon	96
3.3. Eğitim Faaliyetleri	96
3.4. Kontrollü Teslimat	98
3.5. Operasyonel Çalışmalar	102
4. TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR İÇERİSİNDE NARKOTİK SUÇLARININ YERİ VE ÖNEMİ	103
5. TÜRKİYE’DE 2000-2005 YILLARI ARASI UYUŞTURUCU MADDE YAKALAMALARI	107
5.1. Madde Türüne Göre Değerlendirme	108
5.1.1. Afyon ve Türevleri	108
5.1.1.1. Afyon	108
5.1.1.2. Bazmorfin	109
5.1.1.3. Eroin	110
5.1.2. Kokain ve Türevleri	111
5.1.3. Kenevir ve Türevleri	112
5.1.4. Sentetik Uyuşturucular	113
5.1.4.1. Captagon	114
5.1.4.2. Ecstasy	115
5.1.5. Kimyasal Ara Maddeler	116
5.2. Kaçakçılık Metotlarına Göre Değerlendirme	117
5.2.1. Kara Nakil Vasıtalarıyla Gerçekleştirilen Kaçakçılık Olayları	117
5.2.2. Havalimanlarında Meydana Gelen Kaçakçılık Olayları	118
5.2.3. Şahısların Üzerlerinde ve Eşyalarında Yapılan Gizleme Yöntemleri	119
5.2.4. Posta ve Koli Olayları	120
5.3. Yakalama Metotlarına Göre Değerlendirme	121

5.4. Yakalanan Şahıslara Göre Değerlendirme	121
5.4.1. Cinsiyet Değerlendirmesi.....	121
5.4.2. Türkiye’de Yabancı Uyrıklı Şahısların Karışıkları Uyuşturucu Madde Olayları	122
5.4.3. Yurtdışında Türk Vatandaşlarının Karışıkları Uyuşturucu Madde Olayları	123
GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	124
KAYNAKÇA.....	129
ÖZET	136
ABSTRACT	138

KISALTMALAR CETVELİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ATO	Ankara Ticaret Odası
BM	Birleşmiş Milletler
BKA	Bundes Kriminal Amt (Alman Federal Polisi)
CIA	Central Intelligence Agency (Merkezi Haber Alma Teşkilatı)
ÇASÖMK	Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
FED	Amerika Merkez Bankası
GMGMKMDB	Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı
INTERPOL	International Criminal Police Organization (Uluslararası Polis Teşkilatı)
KOSMDB	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
MEGSB	Milli Eğitim ve Gençlik Spor Bakanlığı
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TADOC	Türkish International Academy Against Drugs and Organized Crime (Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi)
TCK	Türk Ceza Kanunu
UNODC	United Nations Office for Drugs and Crime (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi)

HARİTALAR CETVELİ

1. Balkan Rotası	85
2. Kuzey Karadeniz Rotası	87
3. Doğu Akdeniz Rotası	89
4. Çift Basamak Yöntemi	90

TABLÖLAR CETVELİ

1. 2000–2005 Yılları Arası Türkiye’de Meydana Gelen Kaçakçılık
Mali Ve Organize Suçlar Olayları 106
2. Türkiye’de 2000-2005 Yılları Kara Nakil Vasıtalarıyla
Gerçekleştirilen Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olayları 118

ŞEKİLLER CETVELİ

1. Örgütlü Suçların Yapılanması	40
2. Türkiye’de Suçların Genel Anlamda Sınıflandırılması.....	58

GİRİŞ

Tarih boyunca suç olgusu ile mücadele edebilmek için değişik zaman ve şekillerde kanun ve kurallar yapılmıştır. Toplumların düzenini bozan bu hareketler ile mücadele için de bazı birimler oluşturulmuştur. Asker, polis, istihbarat örgütleri ve adliye gibi birimler suç ve suçluluk ile mücadele etmektedirler. Bu birimler, suç ve suçluluk ile mücadele için kanun koyucular tarafından çeşitli yetkiler ile donatılmışlardır.

Suç problemine uzun süreli, kalıcı ve kesin çözümler bulabilme, çözümler üretebilme bir yandan suçun ortaya çıkma nedenlerinin bilimsel olarak araştırılması, diğer yandan suç ile mücadelenin bilimsel değerler, veriler ve metotlar kullanılarak yasal ve meşru sınırlar içerisinde yürütülmesiyle mümkündür. Mücadelede bu sınırların dışına çıkıldığında suç problemine kalıcı ve kesin çözümler bulanamayacağı gibi daha büyük problemler ortaya çıkacaktır.

Sınır ötesi geçişlerin kolaylaşması, teknoloji, iletişim ve ekonomi alanlarındaki olağanüstü değişim ve gelişmeler günlük yaşamının her alanında değişikliğe yol açtığı gibi suç ve suçluluk konusunda da büyük değişikliklere yol açmıştır. Ferdi olarak işlenen suçların hemen hemen hepsi kişilerin müşterek olarak daha organize bir şekilde sınır tanımaksızın suç işlemeleri şeklinde bir değişim geçirmiştir. En basit suçlar dahi bir organizasyon meydana getirilerek işlenmeye başlandığı gibi suça uluslararası bir nitelik kazandırmıştır. Bu tür suçlar günümüzde organize suçlar olarak adlandırılmaktadır.

Türkiye'nin güvenliğini, kamu düzenini, demokratik yaşamını, ekonomik istikrar ve gelişmesini tehlikeye sokan organize suç örgütlerinin faaliyetleri son yıllarda hayatın her alanında kendini göstermeye başlamıştır. Özellikle politik sisteme, basına, ekonomiye, adalet mekanizmasına ve kamu yönetimine korkutma, tehdit, şantaj, yıldırma, rüşvet gibi yollarla nüfuz ederek menfaat sağlamak için akla gelebilecek her alanda suç işlemektedirler.

Uyuşturucu madde sorunu, uyuşturucu madde üretimi, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve uyuşturucu madde tüketimi başlıkları altında ele alınmaktadır. Türkiye, coğrafi konumu itibariyle Avrupa ile Asya arasında bir ticaret ve kültür köprüsü olmasının yanında uyuşturucu madde kaçakçılığında da bir köprü görevi görmektedir. Bir başka deyişle doğudan batıya afyon ve türevleri, batıdan doğuya kokain ve sentetik uyuşturucu madde naklinde transit ülke konumundadır. Transit ülke olmasından dolayı zamanla uyuşturucu madde kullanımı sorunuyla da karşı karşıya kalmaya başlamıştır.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları organize suç örgütleri arasında en geniş yapılanmaya ve profesyonelliğe sahip olmalarının yanında en acımasız olanlarıdır. Uluslararası bir nitelik taşımaları nedeniyle bununla mücadelenin de profesyonellik ve uluslararası bir nitelik taşıması gerekmektedir. Örgütlü suç, başka bir deyişle organize suç ve terör örgütleri faaliyetlerini sürdürebilme ve varlıklarının devamlılığını sağlayabilmeleri için gerekli olan finansal kaynağı uyuşturucu madde kaçakçılığıyla sağlamaktadırlar. Terör örgütleri uyuşturucu maddelerin üretimi, sevkıyatı, dağıtımı, satışı, elde edilen karaparanın aklanması gibi uyuşturucu madde kaçakçılığının her safhasında faaliyet göstermektedirler. Uyuşturucuya vurulmuş her darbe aynı zamanda teröre vurulmuş bir darbedir.

Türkiye bu bilinçle yıllardır organize suçlara, teröre ve uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı mücadelesini uluslararası bir nitelikte, tüm teknolojik gelişmeleri takip edip kullanarak profesyonelce sürdürmektedir. Bu mücadelede olmazsa olmaz olan unsur ise uluslararası işbirliğidir. Bundan dolayı uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadelede her türlü işbirliğine uluslararası seviyede Türkiye tarafından destek verilmektedir.

Türkiye’de Organize Suçlar İçerisinde Narkotik Suçlarının Yeri ve Durumu adlı bu çalışmada, Türkiye’de organize suçlar bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığı bilimsel olarak incelenmeye çalışılacaktır. Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm, “Organize Suçlar Hakkında Genel Bilgiler” ve “Türkiye’de Organize Suçlar” adlı iki ana başlık altında ele alınacaktır. “Organize Suçlar Hakkında Genel Bilgiler” başlıklı bölümde; öncelikle organize suçların kapsamlı olarak tanımı yapılacaktır. Daha sonra organize suçun temel kriterleri ve unsurları ile faaliyet alanları, işlemiş oldukları suç tipleri ve yöntemleri hakkında bilgiler verildikten sonra organize suçun ortaya çıkış nedenleri açıklanacaktır. Ayrıca organize suç ile mafia ve organize suç ile terörizm arasındaki benzerliklere ve farklılıklara değinildikten sonra organize suçun oluşum sürecinin nasıl başladığı ve geliştiği ele alınacaktır. “Türkiye’de Organize Suçlar” başlıklı bölümde; Türkiye’de organize suçun oluşum sürecinin nasıl başladığı ve geliştiği ile Türk Hukukunda organize suçun ne anlama geldiği ele alındıktan sonra Türkiye’de organize suç örgütlerinin faaliyet alanları, işlemiş oldukları suç tipleri ve yöntemleri ile Türkiye’de organize suç örgütlerinin tespit edilen karakteristik özellikleri hakkında bilgi verilecektir.

“Organize Suçlar Bağlamında Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı” adlı ikinci bölümde uyuşturucu madde kaçakçılığı hakkında genel bilgiler verildikten sonra uyuşturucu madde kaçakçılığını motive eden etkenler ile uyuşturucu maddelerin üretim ve tüketim bölgeleri hakkında bilgi verilecektir.

Üçüncü bölümde; Türkiye’yi etkileyen uyuşturucu madde kaçakçılığı rotaları ile çift basamak ve takas yöntemi ele alınacaktır. Türkiye’nin uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadele politikası ve mücadeleciler kuruluşları ile Türkiye’de uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele yöntemleri hakkında bilgi verildikten sonra Türkiye’de uyuşturucu madde kaçakçılığının organize suçlar içerisindeki yeri ve önemine değinilip Türkiye’de uyuşturucu madde kaçakçılığının boyutları hakkında bilgi vereceği düşünülmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı istatistiklerinden faydalanarak Türkiye’de özellikle 2000-2005 yılları arası uyuşturucu madde yakalamaları incelenerek değerlendirilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLAR KAVRAMI VE

TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR

1. ORGANİZE SUÇLAR KAVRAMI

Genel olarak tüm dünyada işlenen suçların sayısı ve niteliği hızla artmaktadır. Bu sayısal artışın sosyal, ekonomik, psikolojik, ahlaki ve siyasi nedenlerinin bulunduğu bilinmektedir. Buna karşılık, suçların niteliğindeki artış özellikle, suçluların çok hızla gelişen teknolojiden yararlanarak suç işlemeleri ve suç işlemek için biraraya gelerek organizasyonlar oluşturmaları şeklinde iki yönde olmaktadır.

İşin teknolojik boyutuna ilave olarak, suç işleyerek kazanç elde etmek amacıyla, en az üç kişi tarafından kurulup, iç yaptırım sistemiyle pekiştirilen ve süreklilik arz eden, hiyerarşik bir yapı oluşturularak, teknik bir ifadeyle “suç organizasyonu” meydana getirilerek suç işlenmesi, suçluların işini kolaylaştırırken, bu konuda mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Özellikle işin içine siyasi iktidarı elinde tutanlar veya onların yandaşları girdiğinde neredeyse olanaksız hale gelmektedir. Kriminolojik terminolojide suç organizasyonu olarak anılan bu hiyerarşik yapı halk arasında Mafia olarak bilinmektedir.¹

1.1. Organize Suçun Tanımı

Örgütlü Suç, Organize Suç, Çıkar Amaçlı Suç, Mafia, Çete, Kabadayılık gibi çeşitli adlar altında tarif edilmeye çalışılan organize suçtan bu çalışmada; Organize Suç ya da Mafia olarak söz edilecektir.

Organize suçlara tarihin çok öncesinde rastlanmıştır. Günümüzde ise organize suç büyük bir sorun olarak görülmektedir. Uluslararası suç örgütleri

¹ Hüseyin CİNOĞLU ve İ.Dinçer GÜNEŞ: “Organize Suçla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Der. Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK (Ankara 2003), 128.

bütün dünyanın, hiçbir sınır tanımaksızın insanlığın sorunudur. Organize suçlar, günümüzde global bir tehdit olmakla birlikte, karmaşık yapıları ve devlet aygıtlarına sızma özellikleriyle lokal olarak da ülkelerin demokratik yapılarına ve yasal sektörlerin ekonomik gelişmelerine büyük bir engel ve tehdit oluşturmaktadır.²

Çağımızda ulusal ve uluslararası bağlantılı özellikle uyuşturucu ve psikotrop maddeler, mali suçlar ile silah kaçakçılığı başta olmak üzere, yüksek kazanç sağlayan ve genelde organizasyon meydana getirerek işlenen suçlar, toplumun barış ve sükununu esaslı biçimde ihlal ederek kamu otoritesini çok yakından meşgul etmektedir. Bu suç türleri, “Organize Suçlar” başlığı altında incelenmektedir.³ Organize suç kavramı hem organize suç faaliyetlerini hem de bu faaliyetlerin yürütülmesi için oluşturulan yasal ya da yasadışı suç organizasyonlarını içine almaktadır.

Organize suç kavramı kökeninde sosyolojik ve kriminolojik bir kavram olup halen uzlaşılan bir tanıma kavuşmamıştır.⁴ Bu tür suçların tanımı, yer ve zamana bağlı olarak değiştiği gibi, varlıklarının yoğunluğu ve politik çevrelerle olan bağlantıları yada bağımsızlıkları da tanımı doğrudan etkileyen diğer etkenlerdir.

Organize suç kavramı kullanılmadan önce, bu kavramı oluşturan birkaç unsurun bir araya gelmesi gerekmektedir. Öncelikle organize suçlara karışanlar, sürekli suç işlemek amacıyla bir araya gelmelidirler. Sonra, bu şahıslar illegal yollardan yasal malların elde edilmesi için organize suçlara karışmalıdırlar. Bu yüzden bu örgütler arasındaki işbirliği ve yapılanma büyük

² Hasan CANPOLAT: “Uluslararası Organize Suçlar, Yerel Suçluluk Mafya ve Yolsuzluk Kavramları Üzerine Bir İnceleme”, Polis Dergisi, 3, (Ankara 1995), 69; Ertan BEŞE: “Polis Ve Organize Suç: Kapsam Ve Genel Nitelikleri”, Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis, Der. Hasan Hüseyin ÇEVİK ve Turgut GÖKSU (Ankara 2002), 153; Coşkun HAYAL: “Sınırtaş Suçlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği”, Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpulisi.com.tr/14/18-19.htm> 10.05.2005

³ www.elele.gen.tr/organize_suc/nitelik.html 10.11.2004; Ümit CEYLAN: Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu, (Ankara 2003), 5.

⁴ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: Türkiye’nin Mafyası, (İstanbul 2000), 25; İsmail AKSOY: Uyuşturucu Maddeler Konusunda Organize Suç, İstanbul: İstanbul Üniversitesi 1998 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 30.

önem taşımaktadır. Son olarak da; suçlular kendi ekonomik faaliyetlerini daha rahat yürütebilmek için şiddet kullanımı ve düzeni çürütme yöntemini seçmektedirler. Bu nedenle, bazen güvenlik güçlerine ve siyasetçilere rüşvet verme ve stratejik, güçlü noktalara ulaşma ihtiyacını hissetmektedirler.⁵ Zaten bir organize suç örgütü stratejik ve güçlü noktalara ulaşma imkanı bulamadığı zaman faaliyetlerini sürdüremez ve yok olur.

Organize suçlar, ulusal ve uluslararası düzeyde organizasyon oluşturarak, yasalara aykırı biçimde, haksız menfaat veya yüksek kazanç sağlamak amacıyla, ekonomik veya idari yapıyı doğrudan veya dolaylı olarak kontrol eden, ele geçiren ve deşifasyonu için uzun süreli hassas çalışma gerektiren suçlar olarak da adlandırılmaktadır.⁶ Organize suç grubu ise; belirli bir zaman için oluşturulmuş, üç ya da daha fazla kişiden oluşan ve amacı dolaylı yollardan veya doğrudan fayda sağlamak için, şiddete ve diğer yasadışı yollara başvurarak, ciddi uluslararası suç işlemeyi, birlikte sarf edilen çabayla hedefleyen gruptur.⁷

Geleri'ye göre organize suç, "iki veya daha fazla kişinin gizlice bir araya gelerek işbirliği yapmak suretiyle devamlı bir şekilde kazanç sağlamak amacıyla suçların işlenmesidir."⁸

Reins'e göre organize suç örgütleri, "sürekli, bilerek ve isteyerek işbölümü içinde olabildiğince hızlı yüksek kazançlara ulaşmak amacıyla suç işleyen fail gruplarından oluşmaktadır".

Steinke'ye göre organize suç, "ağırlıklı olarak geçimlerini sağladıkları yasadışı kazançla ulaşmak amacıyla, son derece planlı ve işbölümüne dayalı olarak sürekli ağır suç işleyen kişilerden oluşan grupların suç faaliyetleridir."

⁵ <http://www.teror.gen.tr/turkce/organize/nedir/kavram.html> 10.11.2004

⁶ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 1998 Raporu, (Ankara 1999), 75.

⁷ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2000 Raporu, (Ankara 2001), 114.

⁸ Aytekin GELERİ: "Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma", Organize Suçlarla Mücadele Ve Polis, Der. Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK (Ankara 2003), 25.

Werner'e göre organize suç, "sürekli biçimde işbirliğine dayalı olarak birden fazla kişinin bilerek ve isteyerek birlikte faaliyet göstermesidir."⁹

Jansen'a göre organize suç grupları, "sistemli olarak toplum için ağır sonuçlara neden olan suçlar işleyen, üyelerinin özellikle fiziksel şiddet veya rüşvet ile kişileri etkisiz hale getirmek suretiyle faaliyetlerini gizleyebildikleri, asıl amacı yasadışı kazanç elde etmek olan gruplardır."¹⁰

Albasane'e göre organize suç, "devam eden suçla ilgili girişimler olup, toplum talebinin yoğun olduğu konularda yasadışı faaliyet yapmak suretiyle kazanç elde etmektir. Örgüt, varlığının devamlılığını hükümet görevlilerine yönelik güç ve tehdit kullanarak veya yolsuzluk yaparak sağlar."¹¹

Beare, organize suçun temel karakterinin suçların işlenmesindeki süreç veya yöntem olduğunu, organize suçun farklı tip bir suç olmadığını, hatta organize suçlunun farklı bir suçlu kategorisini teşkil etmediğini ifade etmektedir. Yazar, organize suçun iyi bir tanımının, uluslararası alanda faaliyetlerini artırarak yürüten belli tip suçluların suça yönelik faaliyetlerini yürütürken uyguladıkları yöntem veya aracı göz önüne almadan yapılamayacağı fikrindedir. Yazara göre organize suçluların suç işlerken uyguladıkları yöntem veya araç, sosyal bir tehlike ve ilave bir tehdit oluşturmaktadır.¹²

Organize suç örgütleri haksız kazanç elde etme amacı doğrultusunda kurulmuş bir suç şirketi gibidir. Özellikle siyasi oluşumlara, güvenlik birimlerine, yargıya ve kamunun diğer birimleri ile toplumda önemli konuma sahip kişilere nüfuz ederek onların güç ve prestijinden faydalanırlar. Böylece her şeyden önce, etkili bir suç kovuşturmasına karşı koruma sağlamak ve

⁹ M.Ruhan ERDEM: Ceza Muhakemesinde, Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri, (Ankara 2001), 25-26.

¹⁰ Ümit CEYLAN: a.g.e., 13.

¹¹ Hakkı TUNCER: "A.B.D.'de Organize Suçlarla Mücadele Ve Mücadelede Karşılaşılan Temel Problemler", Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolsi.com.tr/16/44-45-46.htm> 10.05.2005; M.Ruhan ERDEM: a.g.e., 58.

¹² DPT: Organize Suça Genel Bir Bakış, (Ankara: Hukuki Tedbirler ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı 2001), 11.

mücadeleyi olabildiğince engellemek veya önceden tedbir alarak bertaraf etmek isterler.¹³

İreland, büyük bir organize suç örgütünün, kontrolü ve yönetimi altında bulunan kişilere belirli hizmet ve malları sağlamak üzere yeraltı dünyasında tasarlanmış ve yapılanmış ikincil bir hükümet olduğunu ifade etmektedir. Bu hükümet, suçlular için, suçlular tarafından seçilen ve suçlulardan oluşan bir hükümettir. Bu çerçevede, organize suçlular, kanunen yasaklanmış mal ve hizmetleri istekli müşterilere sunmak amacıyla illegal faaliyetlerin yerine getirilmesine doğrudan katılan girişimcilerdir.¹⁴

Organize suçluluk hakkında araştırmalarda bulunan Abadinsky organize suçu, suçun niteliğinin yanında, örgütün oluşumu, çalışma mantığı, hedefleri, tehlike boyutları ve stratejisi bakımından ele alarak kapsamlı bir şekilde tanımlamaktadır. Abadinsky organize suçu şöyle tanımlamaktadır:

“Organize suçlar; legal ve illegal yöntemlerle para ve gücü ele geçirmek maksadıyla, en az üç seviyeli (rütbeli) hiyerarşik bir yapı sergileyen ve belirli bir grup hiyerarşik disiplini içinde hareket eden ancak ideolojik amaçlı olmayan kişilerin yapmış olduğu eylemlere denir. Hiyerarşik sıralamadaki yerler, bireyin örgüt üyeliğindeki performansına göre belirlenmesinin yanında örgüt içerisindeki akrabalık aynı soydan veya boydan gelme ve yakın arkadaşlık gibi durumlarında belirleyici olduğu ifade edilebilir. Örgütteki makamları elinde tutabilmek, bireylerin tasarrufunda olan bir durum değildir. Ancak örgüt hiyerarşisinde yer edinen kişiler örgütü bir arada tutabilme ve örgütün hedeflerini gerçekleştirebilmeleri ölçütünde durumlarını sürekliliğe taşıma şanslarını sürdürebilirler. Organize örgütler endüstri ve sanayi veya alan olarak bir monopoly ve faaliyet alanları yaratma uğraşısı içerisinde olurlar ve birbirleriyle savaştan, yarıştan kaçınırlar. Organize suç örgütleri faaliyetlerini gerçekleştirmek ve örgüt içi disiplini sağlamak bakımından şiddet kullanmayı ve rüşvet vermeyi yaygın bir yöntem olarak benimsemektedir.

¹³ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2002 Raporu, (Ankara 2003), 91.

¹⁴ Aytekin GELERİ: a.g.m., 27.

Örgüt üyeliği sınırlandırılmış ve gizlidir. Ancak bazı olağandışı durumlarda üye olmayanlarında örgüt işlerine karışmaları olasıdır. Organize suç örgütlerinde yazılı ve sözlü olarak çok açık, kati ve net ifadelerle yer alan özellikle gizlilik ile ilgili kurallar mevcuttur ve bu kurallar bazen öldürmeye varan ağırlıktaki yaptırımlarla bireyler üzerinde uygulanmaktadır.”¹⁵

Anlaşıldığı gibi organize suçu, “yasadışı ekonomik kazanç ve güç elde etmek amacıyla kamu yönetimi, siyaset, basın, yargı ve ekonomi üzerinde etkide bulunarak veya mesleki, ticari yasal yapıları kullanarak veya şiddet, tehdit, sindirme, korkutma, rüşvet ve yolsuzluk gibi yöntemleri kullanarak, bir liderin öncülüğünde, en az üç kişinin hiyerarşik ve sürekli olarak örgütlenip yasadışı faaliyetlerin örgütlü olarak belirli bir plana göre bilerek ve isteyerek yapılmasıdır” şeklinde tanımlayabiliriz.

Mafia veya organize suçun tanımını tek yönlü olarak yapmak doğru değildir. Tanımın tek yönlü yapılması mafia kavramını tam olarak anlatamaz. Bundan dolayı konu değişik yönlerden incelenmelidir.

Prof. Dr. Hess mafiayı, “merkezi otoriteye karşı yerel güç odaklarının direnişi” olarak tanımlamaktadır. Her şeyden önce “yasadışı direniş” olgusu vurgulanarak hem hukuki, hem de kriminal boyut ortaya konmaktadır. “Merkezi otorite” çağdaş devlet otoritesinin siyasi, ahlaki ve hukuki erkini ifade etmektedir. “Yerel güç” ise, geleneksel yaşam tarzı ile onun alt yapısını oluşturan örfi hukuk oluşumlarını ifade etmektedir.¹⁶ Bu durum, tanımın sosyolojik boyutunu ortaya koymaktadır.

Prof. Dr. Hess’in tanımından esinlenen Çulcu’ya göre mafia “bireysel özgürlük alanlarını genişletmek amacıyla ‘hukuki zemini’ (yargı, yasama, yürütme) yok saymak veya atlamak amacıyla bazı kişilerin güçlerini birleştirerek, diğer bireyler üzerinde baskı tesis edecek şekilde ortak ve

¹⁵ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Der. Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK (Ankara 2003), 175.

¹⁶ Murat ÇULCU: Her Sakaldan Bir Kıl, (İstanbul 2001), 28.

organize hareket etmeleri sonucu ortaya çıkan yapı/yapılanmadır. Dolayısıyla mafia, tüm özgürlüklerin kullanıldığı hukuki zeminin garantörü, kollayıcısı ve koruyucusu olan çağdaş devletin merkezi otoritesine karşı, yerel değerlere dayanarak (dolayısıyla yerel halkın desteğini alarak) bireysel çıkarları doğrultusunda direnen ‘yerel güç odaklarının’ ortaya çıkardığı kapsamlı bir ‘yasadışı sosyal organizasyon’ sayılır.”¹⁷

Mafia’yı bir yaşam tarzı olarak gören ve kriminolojik açıdan daha çok sosyolojik bir olgu olarak algılanmadığı takdirde mücadelenin tam anlamıyla etkin olamayacağını Çulcu şu şekilde ifade etmiştir:

*“Gün gelir terör biter. Bölücüler silahlarını bırakır. Cinayet çeteleri dağılır. Hatta olanlar kısa zamanda unutulabilir. Ama mafia için aynı şeyleri söylemek mümkün değil. Zira Mafios Toplum Yapısı çözülmediği sürece, bu yapılanmanın gereği olarak Mafios Örgütlenme her zaman varlığını devam ettirir. Mafios anlayış, mafios ilişkiler, mafios değerler ‘Mafiayı’ somut bir örgüt olmaktan çıkarıp, sosyal bir anlayış, hatta bir ‘yaşama biçimi’ olarak, devletin ve merkezi otoritenin karşısına diker. Bu sosyal oluşum ve olgudan kaçılmaz.”*¹⁸

Bu bağlamda mafianın ne olduğunu 1970’li yılların İtalya’sında henüz 17 yaşındayken amcası tarafından Cosa Nostra’ya alınan Leonaro Vitale ifadesinde şöyle anlatmıştır:

“... mafianın sahte yasaları sahte idealleriyle birlikte geldi. Eğer ilerlemek istiyorsam mafia üyesi olmalıydım. Bana bunu öğretiler, bende itaat ettim... Benim tek suçum... insanların mafia olduğu için saygı gördüğü bir toplumda yaşamak. Biz hiç aşağılanmadık... Saygı gösterdiler, korudular, rüşvet verdiler, daha da kötüsü bizleri bütün kötü amaçları için kullandılar. Tanrıyı unutmuşlardı... Eğer öldürmez ve çalmazsan, itibarını kaybedersin!

¹⁷ Murat ÇULCU: a.g.e., 30; KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suç Terimleri, (Ankara 2002), 170.

¹⁸ Murat ÇULCU: Mafia Üzerine Notlar, (İstanbul 1998), 20.

*Mafia kötülüktü; insanın bütün çıkış yollarını kapatan bir kötülük... Mafia üyelerinin seçme şansı yoktur. İnsan mafia doğmaz, sonradan olur...*¹⁹

Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere organize suçların en önemli tehlikesi; toplumun üzerinde toplum adına ülkeyi yönetme yetkisini, yani üstün otoriteyi temsil eden devletin elinde bulundurduğu otoriteyi doğrudan tehdit edebilmeleri ve toplumda bir kaos ve panik havası yaratmak suretiyle ülkedeki ekonomik, siyasal, hukuksal ve benzeri bütün sistemleri sarsabilme, dengeleri bozabilme ve hatta ülkeyi iç savaşa, veya düzeltilmesi çok zor ekonomik krizlere götürebilmesinde yatmaktadır.²⁰

Ulusal ve uluslararası ölçekteki sosyo-ekonomik yapılar, organize suçluluğun doğmasını sağlamakta ve onu beslemektedir. Organize suçlar, bir yandan hukuk devletini tahrip ederken, diğer yandan demokrasilerin imkanlarını istismar etmektedir. Yasadışı yollardan elde edilen paralar, organize suç örgütlerince politik sisteme, basına ve kamu yönetimine nüfuz edilmesinde ve yönlendirilmesinde bir güç unsuru olarak kullanılmaktadır.²¹

Organize suç örgütleri, haksız kazanç elde edilebilecek her türlü illegal alanda faaliyet içindedir. Son yıllarda gözlemlenen en önemli gelişme ise, çeşitli ülkelerdeki organize suç örgütlerinin, suçları uluslararası işbirliği içinde işlemeye yönelmiş olmalarıdır.²² Düşük riskle, en yüksek rantı hedefleyen organize suç örgütleri günümüzde ulusal sınırları aşan bir yapı göstermekte, yasadışı amaçlarına ulaşabilmek için her yola başvurmakta ve teknolojinin sunduğu tüm imkanlardan faydalanmaktadırlar.

Uluslararası suç örgütleri, genellikle bir ülkede üslenerek, yasadışı faaliyetlerini, piyasa şartları ile siyasi ve hukuki yapısı uygun olan ve özellikle

¹⁹ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2005 Raporu, (Ankara 2006), 77.

²⁰ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 168.

²¹ www.elele.gen.tr/organize_sucular/nitelik.html 10.11.2004

²² Bahri ÖZTÜRK: "Organize Suçlulukla Mücadele", Organize Suç, (Ankara: EGM Asayiş Daire Başkanlığı, Nisan 1998), 49.

yakalanma, tutuklanma ve mahkum olma riski düşük olan birkaç farklı ülkede yürütürler.²³

Organize suç gruplarının uluslararası bir nitelik taşıması için;

- Liderler tarafından yayınlanan amaçların birden çok ülkeyi etkilemesi,
- İşlenen suçların bir ülkede başlayıp, diğer bir ülkede sona ermesi,
- Faal bir grubun lojistiğinin ve/veya kaynaklarının yurt dışından gelmesi,
- Mağdurların değişik ülkelerin vatandaşları olması,
- Verilen hasarların ve kayıpların değişik ülkeleri veya milletlerarası teşkilatları etkilemesi gerekir.²⁴

Interpol, organize suç, “esas amacı, süreklilik arz eden bir şekilde gelir elde etmek ve ulusal sınırlara bakılmaksızın teşebbüsü devam ettirmek olan ve bu nedenle yasadışı faaliyetlerle meşgul bulunan şahısların teşekkül ettirmiş olduğu herhangi bir teşebbüs yada grup” olarak tanımlamaktadır.²⁵ Yapılan bu tanım ile organize suçlar kavramı biraz daha uluslararası boyutta ele alınmaktadır.

18.03.2003 tarihinde Resmi Gazetede yayımlananarak yürürlüğe giren “Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”nin 2. maddesinde Örgütlü Suç Grubu şu şekilde tanımlanmıştır;

“Doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri varolan ve bu sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup anlamına gelir...” şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca 3. maddesinde “...bir suçun aşağıdaki durumlarda sınır aşan nitelik taşıdığı belirtilmektedir:

²³ Ertan BEŞE: a.g.m., 154.

²⁴ <http://www.teror.gen.tr/turkce/organize/nedir/kavram.html> 10.11.2004

²⁵ Aytekin GELERİ: a.g.m., 26.

a- Suç birden fazla devlette işlendiğinde;

b- Suç tek bir devlette işlendiğinde ancak, hazırlanma, planlama, idare veya kontrolünün önemli bir kısmının başka bir devlette gerçekleşmesi halinde;

c- Suç tek bir devlette işlendiğinde ancak, birden fazla devlette suç teşkil eden faaliyetlerde bulunan örgütlü bir suç grubu suça karıştığında; veya

d- Suç tek bir devlette işlendiğinde, ancak başka bir devlette önemli etkileri olduğunda...”

1.2. Organize Suçun Temel Kriterleri ve Unsurları

Organize suçlarla ilgili olarak kesin bir tanımdan ziyade organize suçları belirlemeye yarayan unsurlar üzerinde durulmakta ve bu unsurların bir araya getirilmesiyle bu tip suç örgütleri tespit edilmeye çalışılmaktadır.

Abadinsky, organize suçların herkesin üzerinde uzlaştığı bir tanımının olmadığını ifade ederek, anılan suç olgusunun araştırmacılar ve güvenlik güçleri tarafından belirlenen temel niteliklerini aşağıdaki gibi saymaktadır;

- 1- Siyasi nitelik göstermezler,
- 2- Hiyerarşi niteliğinde bir yapısı bulunmaktadır,
- 3- Sınırlı ve istisnai bir üyelik yapısına sahiptirler,
- 4- Devamlılık gösterirler,
- 5- Şiddet ve rüşvet kullanırlar,
- 6- Uzmanlaşma ve işbölümü görülür,
- 7- Tekelcidirler,
- 8- Kural ve kaidelerle yönetilirler.²⁶

²⁶ D. Micheal LYMAN ve Gary POTTER: Organized Crime, (New Jersey 2000), 7; DPT: a.g.e., 14.

Organize suç örgütleri siyasi bir nitelik göstermezler. Amaç ve hedef siyasi kazanç değil, ekonomik kazançtır. Yani motivasyonları para ve güçtür. Ancak, ekonomik kazancın yanında siyasi bazı kazançların da hedeflenmesi mümkündür.

Örgütten söz edebilmek için bir araya gelen en az üç kişi arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmalıdır. Bu ilişki içinde en yukarıda, planları yapan, emirleri veren bir şef bulunur. Bu beyine ulaşılmasını önlemek için genellikle ara beyinler kullanılır.²⁷ Bu hiyerarşik yapı örgüt içerisinde çeşitli katmanlar oluşturmakta ve bunun sonucu olarak da çoğunlukla hiyerarşinin alt katmanlarında bulunan yani sokak seviyesinde faaliyet gösteren örgüt mensupları yakalanabilmekte, üst düzey elemanlara ulaşılabilme oldukça zor olmaktadır.

Bu hiyerarşik yapı içerisinde her alt seviye bir üst seviye tarafından kontrol ve komuta edilmektedir. Hiyerarşik sıralamada yerler, bireyin örgüt üyeliğindeki performansına göre belirlenmesinin yanında, örgüt içerisindeki akrabalık, aynı soydan veya boydan gelme ve yakın arkadaşlık gibi durumlarında belirleyici olduğu bilinmektedir.²⁸ Hiyerarşik yapı, liderden aşağıya doğru katı bir biçimde vardır. Cezalandırma da yukarıdan aşağıya doğru. gizlilik ise hem yukarıdan aşağıya, hem de aşağıdan yukarıya olmak zorundadır.

Üyelik kavramı organize suç örgütlerini anlamak bakımından anahtar bir kavram niteliği taşımaktadır.²⁹ Üye olacak kimsenin suç işleyecek ve işletirebilecek bir yapıya sahip olması gerekir. Üyelik konusunda en önemli husus liderin kendi üyesini her türlü saldırıya karşı korumasıdır. Lider, üyesine yapılan saldırıyı kendi şahsına veya örgütüne yönelik yapılmış bir saldırı olarak kabul etmekte ve bu durumu ortadan kaldırmak için örgütün bütün kaynaklarını kullanmaktadır.

²⁷ Ali ŞAFAK: Suç Organizasyonu Ve Kovuşturma Usulü, (Ankara 2003), 17; TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlar, (Ankara 2004), 150.

²⁸ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 175; M.Ruhan ERDEM: a.g.e., 38-39.

²⁹ DPT: a.g.e., 47-49.

Organize suçtan söz edebilmek için, bir suç işleme amaçlı teşekkülün bulunması ve bu teşekkülün suç işleme girişimlerinin süreklilik taşıması gerekir. Organize suç örgütleri, suçu paraya çeviren, suç işlemeyi kazanç sektörü haline getiren örgütlerdir. Bu nedenle gerek örgütlenmeyi sürdürmek, gerekse örgüt vasıtasıyla suç işlemeye devam etmek örgütlerin doğası gereği olması gereken unsurdur.³⁰ Suçun sürekliliği, suç örgütü mensupları arasında dayanışma duygusunu arttırmakta, grup adına hizmet yüklenme ve grup adına menfaat temin etme psikolojisi perçinlenmekte ve organize suç olgusunu yaratmaktadır.

Organize suç örgütleri için şiddete dayalı davranışlar ve rüşvet çok değerli kaynaklardır ve örgütün yasadışı faaliyetleri ile elemanlarını gizlemede araç olarak kullanılabilir. ³¹ Organize suç örgütlerinin temel hedefi ekonomik kazançlarını arttırmaktır. Buna ilaveten, yüksek kazançlarını garanti altına almak için belirli pazarları tekellerine almak organize suçların en önemli hedefidir.

Organize suç örgütlerinin en güçlü silahını şüphesiz tehdit ve şiddet oluştururken, diğer taraftan yolsuzluk ise varlıklarını korumak ve sürdürmek için en gerekli faktördür.³² Tehdit ve şiddet unsurları yerleşmesini tamamladığında, asıl unsur olan yolsuzluk ortaya çıkar ve birbirlerini tamamlarlar.

Organize suç örgütü içerisindeki işbölümü, her birinin görevlerini gösteren, fonksiyonel bir işbölümüdür. Her eleman ne yapacağını ve kime karşı sorumlu olduğunu bilir.³³ Örgüt elemanları uzmanlık alanlarına göre örgütün faaliyetlerini yürütürler. Örneğin, saldırı ve cinayet gibi zor görevler

³⁰ Ali ŞAFAK: a.g.e., 18.

³¹ TADOC: a.g.e, 147.

³² KOSMDB: ... 2000 Raporu, 116; KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2004 Raporu, (Ankara 2005), 32; İsmail ÇALIŞKAN: "Sınır aşan Örgütlü Suç Ve Yolsuzluk", Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolicisi.com.tr/2/index.html> 10.05.2005

³³ Hakkı TUNCER: a.g.m., <http://www.caginpolicisi.com.tr/16/44-45-46.htm> 10.05.2005; Ali ŞAFAK: a.g.e., 18.

“icracı”, kara para aklama “para taşıyıcı” ve ilgili kamu görevlilerinin rüşveti ile ilgili ayarlamalar “tamirci” uzmanlık alanlarına girmektedir.

Organize suç örgütlerinde bazı kural ve kaideler mevcuttur ve örgütler bu kural ve kaidelerle yönetilirler.³⁴ Organize suç örgütlerinin mutlaka bir cezalandırma gücü vardır. Hiyerarşik yapının gereklerini yerine getirmeyen veya örgüte ihanet eden mutlaka cezalandırılır.

Organize suçların en önemli belirleyici ve asli unsurları; gizlilik, şiddet, yolsuzluk, devamlılık, çeşitlilik ve süratle değişime ayak uydurabilme, uluslararası bağlantı kurabilme kabiliyetidir.³⁵ Her toplumda hukuki, sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler organize suç örgütlerinin dikkatini çeker. Çünkü yeni oluşan şartlardan doğan boşluklardan başka bir ifadeyle kontrolsüz alanlardan istifade edip kısa zamanda ve kolay kar elde etme amacındadır.

Frankfurt Üniversitesi Ceza Hukuku Profesörü Winfried Hassemer’e göre organize suçun temel niteliği, yasal ve siyasal mekanizmaları korkutmak, felce uğratmak ve gerektirdiğinde yozlaştırmaktır.³⁶

Yenisey’e göre ise; suçun planlanması aşamasında çok ayrıntılı hazırlık yapılması, suçun işlenmesi aşamasında profesyonellik, suçtan elde edilen kazancın tüccar gibi değerlendirilmesi, güvenlik güçlerine karşı tedbirler alma, gerçekleştirilen eylemin veya eylemlerin, bölgesel, ülke çapında veya uluslararası nitelikte olması, örgüt içerisinde hiyerarşik bir yapılanma olması, çeşitli yardımlar alma ve yüksek hayat standardı, belli iktisadi alanlarda tekelleştirme girişimlerinin yapılmış olması ve şirketleşme, medya ile bağlantılı olarak organize suç örgütlerinin teşhis edilmesinde

³⁴ Bahri ÖZTÜRK: “Türk Hukukunda Ve Mukayeseli Hukukta Organize Suç Kavramı”, Organize Suç, (Ankara: EGM Asayiş Daire Başkanlığı, Nisan 1998), 3; D. Micheal LYMAN ve Gary POTTER: a.g.e., 8.

³⁵ İsmail ÇALIŞKAN: a.g.m., <http://www.caginpolicisi.com.tr/2/index.html> 10.05.2005; KOSMDB: ... 2000 Raporu, 116.

³⁶ Ertan BEŞE: a.g.m., 156; Ahmet KAYA: “Mafya İle Mücadelede Temel Yaklaşımlar”, http://www.egm.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/26_sayi/yeni/web/makaleler/Ahmet_KAYA.htm 04.04.2006

kullanılan kriterlerdir. Ayrıca faillerin devlet idaresinde önemli rol oynayan kişilerle herhangi bir şekilde ilişki ve bağlantı kurmaya çalışmasını da bir gösterge olarak kabul etmektedir.³⁷

Bununla birlikte suçun işlenmesinin meslek haline getirildiği her tür suçta bir sosyal organizasyon ve suçun işlenme tarzını gösteren rol ve kuralların belirlendiği bir yapının görülebileceği esastan hareket ederek, organize suçlarla diğer suçları birbirinden ayırmak için organize suçun kendine özgü kriterlerini Wickman ve Whitten aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- 1- Karşılıklı hak ve borçları somut bir şekilde düzenlemeyi de kapsayan karşılıklı ilişkilerin hiyerarşi niteliğinde bir yapı içerisinde açık bir şekilde belirlenmesi,
- 2- Belli coğrafi bölgelerin değişik suç organizasyonları arasında paylaşarak her bir organizasyonun kendine düşen bölgeyi istikrarlı ve tekeldi bir hüviyetle kontrol etmesi,
- 3- Tekeldi kontrolü sağlamak için baskı, tehdit, şiddet, disiplin ve işbirliği yöntemlerine başvurmak,
- 4- Güvenlik ve diğer kamu görevlilerinin müdahale ve engellemelerinden yüksek derecede kazanılmış olan bağımsızlık,
- 5- Karlı olan bir veya daha fazla alanlarda uzmanlaşmayla elde edilen yüksek miktarda kazançtır.³⁸

Shelling, yasadışı girişimlerin suçlu organizasyonlarından farklı olduğunu iddia eder. Örneğin hırsızlık suçunun organize suç olarak tanımlanabilmesi için şöyle bir çerçeve çizer;

“Hırsızlar, amaçlarına uygun olarak küçük çetelerle iş yapıyorlarsa, ortaklığın bir gereği olarak elde edilen kazancı paylaşıyorlarsa, gruba yeni alınacak üyeler için belirli bir prosedür uygulayıp gerekirse oylama yapıyorlarsa, kazalara ve tutuklanmalara karşı birbirlerine güvence verebiliyor

³⁷ Feridun YENİSEY: “Mukayeseli Hukukta Çıkar Amaçlı Örgütlerle Mücadele Ve Türkiye”, Organize Suç, (Ankara: EGM Asayiş Daire Başkanlığı, Nisan 1998), 106-107.

³⁸ DPT: a.g.e., 16-17.

ve ortak bir emeklilik yatırım fonu sağlıyorsa, polisle olan ilişkilerini düzenliyorsa, bir araştırma grubu, bir avukat ve bir teknik danışman görevlendiriyorsa, bir hırsızlık çetesi diğer hırsızlık çetelerinin istilasına karşı kendi bölgelerini korumaya başlıyorsa, ayrı olarak iş yapan hırsızlar elde ettikleri kazancı kendi aralarında paylaşıyorsa, sadece kendi güvenlikleri için değil aynı zamanda rakip çeteleri saf dışı bırakmak için toplu olarak polisle gizli anlaşmalar yapıyorsa, işte o zaman hırsızlar organize olmuş ve işledikleri hırsızlık suçu da bir organize suç olmuştur.³⁹

Napoli'de kabul edilen Napoli Küresel Eylem Planı ve Siyasi Bildirgesi organize suçun altı özelliğine dikkat çekmektedir:

- 1- Suç işlemek için oluşturulan bir grup organizasyonudur,
- 2- Liderlerinin grubu kontrol altında tutabilmesine yarayan şahsi veya hiyerarşik bağlantıları bulunmaktadır,
- 3- Bölge veya piyasaları kontrolleri altına almak veya kar elde etmek amacıyla şiddet, yıldırma veya rüşveti araç olarak kullanırlar,
- 4- Gayri meşru olarak elde ettikleri paraları başka suçları işlemeye kullanmak üzere aklamakta ve yasal iş hayatına sızdırmaktadırlar,
- 5- Ulusal sınırın ötesindeki faaliyetlere girebilmek için büyüme eğilimindedirler,
- 6- Sınır ötesi faaliyet gösteren diğer organize suç gruplarıyla işbirliğine yönelmektedirler.

Organize suç; yasadışı mal ve hizmet sunumu yanında şiddet, tehdit, fiziksel güç, baskı, yıldırma, korkutma ve rüşvet yöntemlerini de kullanan bir ekonomik ticaret türüdür denilebilir.⁴⁰

Avrupa Organize Suçlulukla Mücadele Çalışma Grubu 28-31 Mart 1996 tarihinde Almanya'nın Leipzig kentinde düzenlediği toplantıda organize suçu belirleyen unsurları şu şekilde tespit etmiştir:

³⁹ Mahmut CENGİZ: Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçlar, (Ankara 2005), 17.

⁴⁰ DPT: a.g.e., 23.

- 1- Haksız kazanç sağlamak üzere bir araya gelmiş ve aralarında işbölümü ilişkisi bulunan hiyerarşik bir yapının varlığı,
- 2- Suçtan elde edilen bir kazancın varlığı,
- 3- Suç konusunda bir sürekliliğin olması,
- 4- Suç organizasyonu içerisinde yaptırım sisteminin bulunması,
- 5- Şiddet, tehdit gibi yöntemlerin kullanılması,
- 6- Kamuya ve özel sektöre nüfuz edilmesi,
- 7- Elde edilen paranın aklanması,
- 8- Paravan firmalar kurulması.

Bunların en az ilk beş veya altısını bünyesinde barındırmayan yapılar, organize suçluluk kapsamı içinde sayılmaz.⁴¹

Türkiye'nin de üyesi olması için çaba sarf ettiği AB, organize suçlulukla ilgili kriterleri belirleyerek, bunları zorunlu ve opsiyonel kriterler olmak üzere ikiye ayırmıştır:

1- Zorunlu Kriterler;

- Üç veya daha fazla kişinin işbirliği yapması,
- Uzun veya belirsiz bir süre için bir araya gelme,
- Ağır suçlardan mahkum veya şüpheli olma,
- Kazanç ve/veya güç elde etme amacı taşıma

2- Opsiyonel Kriterler

- Örgüte her katılanın belirli bir görevi veya rolünün bulunması,
- Belirli bir iç disiplinin veya denetimin varlığı,
- Şiddet veya tehdide müsait diğer araçların kullanılması,
- Siyaseti, medyayı, kamu idarelerini, güvenlik güçlerini, yargıyı veya ekonomiyi yolsuzluk veya diğer yöntemleri kullanarak etkileme çabası,

⁴¹ Bahri ÖZTÜRK: ... Mücadele, 46-48; İsmail AKSOY: a.g.e., 32-33; Ali ŞAFAK: a.g.e., 9; <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=117#> 25.12.2005

- Ticari yapılanma görüntüsü,
- Karapara aklama faaliyeti gösterme,
- Uluslararası düzeyde faaliyette bulunma.⁴²

1.3. Organize Suçun Genel Olarak Tarihi Gelişimi

Mafianın ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı konusu halen tartışılmaktadır. Bununla birlikte, mafianın doğduğu ve geliştiği çevrenin, köklerinin Sicilya'nın çok eski tarihi geçmişine dayandığı sıkça ifade edilmektedir.⁴³ Sicilya, bilinen en eski ve güçlü organize suç örgütünün doğduğu ve bugün de etkilerini sürdürdüğü yerdir.

Mafianın vatanı Sicilya olduğuna göre, bu kavramı yaratan davranış biçiminin kaynağı da oradadır. Bu durumda, Sicilya tarihini yeterince incelemeyen, Sicilyalıların bu süreç içinde karşılaştıkları sosyal, siyasal, ekonomik ve psikolojik sorunları irdelenmeden, mafia hakkında her hangi bir yargıya varılamaz.⁴⁴

Sicilya mafiası, feodal tarım ekonomisi içinden çıkmış, merkezi otorite boşluğundan yaralanarak önemli bir yer edinmiştir. Bu nedenle mafia olgusunu ortaya çıkaran sosyal ve siyasi nedenler büyük önem arz etmektedir.⁴⁵

Mafianın tarihini yazmak Alman sosyolog Henner Hess'e göre olanaksızdır ve *"Zira, mafia diye bir örgüt yoktur. Bir davranış biçimi vardır. Bu ise Sicilyalıların davranış biçimidir ve mafianın tarihini yazmaya teşebbüs eden araştırmacı ister istemez, Sicilya tarihini de kaleme almak zorundadır"*⁴⁶ demektedir.

⁴² Ömer ERSOY: Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8> 04.04.2006; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 36.

⁴³ TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele, (Ankara 2006), 167; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 26.

⁴⁴ Murat ÇULCU: Dünyamızı Saran Mafia, I, (İstanbul 1992), 7.

⁴⁵ Ertan BEŞE: a.g.m., 155.

⁴⁶ Murat ÇULCU: a.g.e., 5.

Bu yüzden mafianın daha iyi anlaşılabilmesi için, önce serpildiği toprakların, yani Sicilya'nın tarihine bir göz atmak gerekir. Sicilya, tarih boyunca ardı arkası kesilmeyen pek çok saldırı ve işgallere maruz kalmıştır. 1860 yılına kadar Yunanlılar, Romalılar, Bizanslılar, Araplar, Normanlar, Almanlar, Türkler, Fransızlar ve İspanyollar tarafından işgal edilmiştir. Bunlar Sicilyalıların sırtına ağır vergiler yüklerken, insanların geçim kaynaklarını oluşturan buğday, ipek, pamuk, şeker kamışı ve sülfür gibi doğal kaynaklarını sömürmüşlerdir.

Sicilya, bu süreç içerisindeki binlerce yıllık ekonomik, politik ve sosyal sorunlar, işgaller, sömürgeler ve haksızlıklardan sonra 1860 yılında yapılan ihtilalle İtalya ile birleşmiştir. Ancak, Sicilyalılar yabancılar tarafından ezilmek yerine bu defa da İtalyanlar tarafından benzer uygulamalara maruz kalmışlardır. Yeni hükümetin Kuzey'i her zaman Güney üzerinde daha avantajlı bir konumda görmesi, ekonomik yatırımları Kuzey'e yapması, Güney'in sosyo-kültürel değerlerini önemsememesi sonucunda Sicilyalılar yavaş yavaş hükümete karşı tavır almaya ve duydukları nefreti dışa vurmaya başlamışlardır.⁴⁷

Sicilyalılar tüm zamanlarda, sürekli işgal ve yabancı yönetimler altında yaşamış olmanın etkisiyle, içe dönük bir yaşam sürmüşlerdir. Bu içe dönüklük de, dıştan gelen ahlaksal ve hukuksal baskıları reddederek yerel ahlak ve hukuk anlayışının hakim olmasına ve daha da güçlenmesine yol açmıştır.⁴⁸

Sicilyalılar, buna karşı gizli bir mücadele açmak zorunda kalmışlardır. Dışa karşı merkezi otoriteyi kabullenir gibi görünüp, kendi içinde kendilerine bağlı bir otorite oluşturmaya girişmişlerdir. "Çifte ahlak" anlayışı diyebileceğimiz bir tutum sergilemişlerdir. Devlet otoritesiyle yerel otorite arasında meydana gelen sürtüşmeler 1800'lerin sonuna varmadan kanlı çatışmalara dönüşmüştür. Sicilya'nın bağımsız tarihi 1860 devrimiyle noktalanmıştır. Mafia, asıl bundan sonra varlığını hissettirmeye başlamıştır.

⁴⁷ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 26-27.

⁴⁸ Murat ÇULCU: Dünyamızı Saran Mafia, II, (İstanbul 1992), 315.

Çünkü, yeni devlet, onu yasadışı görmüş ve kendi otoritesinden başka hiçbir otoriteyi kabul etmemiştir.⁴⁹

Ortaya çıkan örfi ahlak ve hukuk kuralları çerçevesinde oluşan Sicilya geleneksel yaşam biçimi, 19. yüzyılda çağdaş ahlak ve hukuk çerçevesinde tesis edilen İtalyan Birliğinin merkezi yönetimini temsil eden Roma yönetimi tarafından dayatılan çağdaş yaşam biçiminin ilkeleriyle çelişmiş ve şiddetle çatışmıştır. Bu durum Sicilya'da yeni bir yaşam tarzının "çifte ahlak ve çifte hukuka dayanan" mafianın ortaya çıkmasına yol açmıştır.⁵⁰

Mafiayı, 19. yüzyılda Sicilya'da beliren yeni çıkar grupları sahiplenmiştir. Mafia adını alan tek bir grup değildir. Sicilya'daki birbirinden bağımsız, küçük ama birbirleriyle ilişki içinde olan, birbirlerini destekleyen, aralarında sözleşmeler yapan, gerektiğinde birlikte hareket edip, çıkarları çatıştığında da birbirlerine karşı savaşan grupların tümü birden mafia sözcüğünün çatısı altında anılmaya başlanmıştır.⁵¹

Mafiayı yok etmek veya en azından gücünü zayıflatmak açısından İtalyan hükümeti tarafından değişik zamanlarda çok şiddetli ve kapsamlı operasyonlar gerçekleştirilmiş, ancak bunların hemen hemen hepsi başarısızlıkla sonuçlanmış olup bunlardan biri, mafia ile mücadelede dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. 1930'lu yıllarda işbaşına gelen Mussolini, mafia ile mücadelede Cesare Mori'yi görevlendirmiştir. Ancak, Mori binlerce insanı sebepsiz yere tutuklamış ve devletin halk desteğini kaybetmesine sebep olmuştur. Bu şekilde mafia yeraltına inmiş ve mafianın faaliyetlerinde daha gizli olmasına ve profesyonelleşmesine sebep olmuştur.⁵²

Prof. Dr. Hess'in ileri sürdüğü bir görüşe göre ise, Sicilya'da askeri ve siyasi egemenliğini yitiren ve yasadışı işler yaparak yaşamlarını sürdüren Araplar, iç kesimlerdeki dağlara ve buralardaki mağaralara kaçmışlar. Bir

⁴⁹ Murat ÇULCU: a.g.e., 307-308.

⁵⁰ Murat ÇULCU: ... Kıl, 39.

⁵¹ Murat ÇULCU: ... Mafia, II, 367-368.

⁵² Mahmut CENGİZ: a.g.e., 27-28.

başka ifadeyle mafielere sığınmışlar. Daha sonraları mafielerde saklananlar anlamına gelen mafia sözcüğüyle anılıp tanınmaya başlamışlar.⁵³

Bazı kaynaklara göre, Sicilya'da geniş topraklara sahip zenginler, topraklarını savunmak için para karşılığı silahlı şahıslar bulundurmaktaydılar. Bu şahıslar zaman içerisinde değişim ve etkileşim ile illegal güç haline gelmişlerdir. İtalya'da güçlenen ve organize suçların temelini teşkil eden bu oluşum, 1900'lü yıllardan itibaren zengin ABD'ye göç ile faaliyetlerini burada gerçekleştirmeye devam etmişlerdir.⁵⁴

Mafia başlangıçta Sicilya toprak soyluluğunun iktisadi ve sosyal düzenini korumak kaygısıyla kurulduysa da, İtalyan Birliğinin sağlanmasından sonra siyasi bir kuruluş haline gelmiştir. Mafia sözcüğü 900 lü yıllardan beri Sicilyalılar tarafından kullanılmaktadır.⁵⁵

Diğer bir görüşe göre ise mafia, 1800'lü yıllarda ödünç para vererek dayanışma amacıyla Sicilya'da kurulmuş ve daha sonra bozularak bir suç örgütüne dönüşmüştür.⁵⁶

Mafia, zamanla Sicilya'nın sınırlarını aşarak İtalya'ya yayılmış, hatta 1930'lu yıllardan sonra ABD'ye göç⁵⁷ ile birlikte ABD'de etkili olmuş ve bütün dünyada sesini duyurmaya başlamıştır. Başlangıçta sıradan kişiler tarafından kurulan mafia, mafiaya mensup kişilerin çocukları eğitim-öğretim hakkının tabana yayılmasıyla iyi eğitim almışlar ve giderek iş hayatına, kamusal ve siyasi hayata girmeye başlamışlardır.

⁵³ Murat ÇULCU: ... Kıl, 22.

⁵⁴ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 1999 Raporu, (Ankara 2000), 72; TADOC: a.g.e., 167.

⁵⁵ Arif AKGÜL: "Küreselleşme, Organize Suçlar ve Mafia", Hatay Polis Dergisi, V, 5, (Hatay 2002), 126.

⁵⁶ İsmail AKSOY: a.g.e., 32.

⁵⁷ <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=112#> 25.12.2005; İsmail AKSOY: a.g.e., 32; Bahri ÖZTÜRK: a.g.m., 48.

1.4.Organize Suç Örgütlerinin Genel Olarak Yapılanması ve Yapısı

Organize suç terimi, ilk kez 1920'li yıllarda ABD'de sosyal, ekonomik, hukuki ve siyasi açıdan yeni bir fenomeni tanımlamak için kullanılmıştır. O yıllarda ABD'de alkollü içkilerin üretim, satış ve taşınmasının yasaklanmasıyla yeni bir suç türü olan içki kaçakçılığı doğmuş ve bu karlı yasa dışı alan, gangster olarak tabir edilen bir çok kaçakçı suç grubunu ortaya çıkarmıştır. Bu suç grupları ayrıca kumarhanecilik, tefecilik ve fuhuş sektöründe de uzmanlaşmış örgütlerdi.⁵⁸

Organize suçlar, tarihsel kökenleri çok daha gerilere uzansa da, modern bir fenomen niteliğindedir. Batı ülkelerindeki güvenlik kuruluşları ve adli makamlar, 1960'lı yılların başından itibaren o zamana kadar niteliği tam olarak belirlenemeyen bir suç türüyle mücadele yöntemleri konusunda yeni arayışlara girmişlerdir. Bu tip suçların failleri, suç işleme yöntemlerini sürekli geliştirmekte, böylece polis soruşturmasından rahatlıkla kurtulabilmişlerdir. Bu suçları işleyenler, serbest piyasa ekonomisinin sağladığı imkanlardan, yasal çerçevede faaliyet gösteren işadamları gibi yararlanmışlardır. Bu şekilde gelişmiş bir örgütlenme ve profesyonellikle, ekonomik sistemin imkanlarını istismar ederek işlenen suçlar, organize suçlar olarak adlandırılmaya⁵⁹ ve “mafia” ile “organize suç örgütleri” kavramları, eşanlamlı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Örgütlü suçların bütün dünyada yaygınlaşması üzerine AB ülkelerinde 1980'lerden itibaren örgütlü suçlarla mücadele için büyük çaba gösterilmeye başlanmış ve yasama faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. İtalya, Almanya, Fransa, İngiltere ve özellikle ABD'de terör ve çıkar amaçlı örgüt suçlarını kapsayan

⁵⁸ TADOC: ... Suçlar, 148; D. Micheal LYMAN ve Gary POTTER: a.g.e., 15; <http://www.ankara.usembassy.gov/OUTLINE/OUTLNTR9.HTM> 19.12.2004

⁵⁹ www.elele.gen.tr/organizesuclar/nitelik.html 10.11.2004; Fazlı GÖKÇEGÖZ: “Organize Suç Kavramı, Terör Suçları İle Bağlantısı Ve Etkin Mücadele Yöntemleri”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Der. Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK (Ankara 2003), 105.

mevzuat meydana getirilmiş; bu anlamda önce mevcut yasalarda bir takım değişiklikler yapılmış, ceza kanunlarına yeni hükümler eklenmiştir.⁶⁰

Organize suçların sistemin kendi içerisinde doğup büyüdüğü, çok taraflı ve değişken özellikler taşıdığı bilinmektedir. Bu nedenle legal yapı içerisinde gizlenmiş organize suçun tespitini yapmak oldukça zordur.⁶¹ Organize suç, ülkelerin ekonomik, toplumsal ve hukuksal yapılarına göre şekillenmektedir. Diğer ülkelerle irtibatlı yada ülkeler arasında kolaylıkla geçiş yapabilen bir yapıya sahiptir. Profesyonelce işledikleri suçlar aracılığı ile elde ettikleri paraları ticari usul ve yöntemlerle aklama işlemlerini hızlıca yapmaktadırlar. Organize suç örgütleri, iletişim ve teknolojik gelişmeleri en iyi şekilde takip edip kullanabilecek durumdadırlar.

Organize suçun illegalitesi açık bir biçimde görülmez. Bu görülmezlik organize suç örgütlerinin genellikle legal bir görüntü içinde faaliyet göstermesinden kaynaklanmaktadır. Organize suçun tespiti ve deşifrasyonundaki zorluğun diğer bir nedeni, bu örgütlerin iç bünyesine müdahale ve sızılmayı önleyen ve çok iyi işleyen savunma, engelleme, sızdırmazlık mekanizmalarına sahip olmalarıdır.⁶² Bu savuma mekanizması; yasa dışı eylemlerin iyi bir şekilde düşünülüp planlanmasına ve icrasına, hiyerarşik bir yapılanmaya, uluslararası irtibatlar kurmaya, profesyonel biçimde işleyen bir lojistiğe, yasadışı kazançların değerlendirilmesi ve meşrulaştırılmasına hizmet etmektedir. Organize suç örgütleri kamuoyunda bir yer edinmek için zor kullanır, bunun neticesinde haksız kazanç elde eder ve ekonomik bir güç haline gelir. Ekonomik gücü ele geçirdikten sonra yasallaşmaya başlar.

Organize suçların her şeyden önce global anlamda genel olarak kabul gören bir iç yapılanması vardır. Organize suç örgütlerini askeri bir yapıya

⁶⁰ TADOC: a.g.e., 149.

⁶¹ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 116; Fazlı GÖKÇEGÖZ: a.g.m., 112; İsmail ÇALIŞKAN: a.g.m., <http://www.caginpolicisi.com.tr/2/index.html> 10.05.2005

⁶² Timur DEMİRBAŞ: Kriminoloji, (Ankara 2005), 309; İsmail AKSOY: a.g.e., 31-32; KOSMDB: ... 1999 Raporu, 72; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 78.

benzetirsek, en başta bir lider (patron) vardır. Onun altında örgütün çalışma alanlarına göre liderin yardımcıları (şefler) vardır. Bunlarında altında tim komutanları yer alır. Günlük işlerin yürütülmesi ise askerlerin görevidir. Ayrıca, örgütün dış dünya ile bağlantısında ve hukuksal konularda yardım etmek üzere örgüt liderinin yanında bir danışmanlar heyeti görülür.⁶³

Organize suç örgütünün liderine **Capo** denilmekte ve yapılanmanın merkezinde yer almaktadır.⁶⁴ Her bir organize suç örgütünün başında lider (patron) denilen bir kimse bulunmaktadır. Bu kimse genellikle, yaşlı, kıdemli ve bilge birisidir. Lider ne kadar genç ise organize suç örgütünün o kadar zayıf olduğunu gösterir. Genel olarak patron işlerini lokanta, gece kulübü veya büro gibi iş yerlerinden yürütmektedir. Bununla birlikte, özellikle, güçlü organize suç örgütlerinde işlerin yoğunluğu nedeniyle, örgütün faaliyetleri, doğrudan veya dolaylı olarak patronun gözetimi altında yapılmamakta, patron yalnızca yapılan işlerin sonuçları hakkında belirli dönemler itibariyle bilgi almaktadır. Patron elemanlarından kendisine mutlak itaat, saygı ve boyun eğme beklemektedir.⁶⁵ Capo'nun, Cosca ve Partito olmak üzere iki tür örgüt ilişkisi vardır.

Cosca: Organize suç örgütü lideri kariyerinin basamaklarını çıkarken, dolayısıyla ekonomik bir güç haline gelirken, çevresi kalabalıklaşmaya başlar. Bu kalabalık, onun emri altında çalışmak isteyen, onun şemsiyesi altında korunmak talebinde bulunan, kendi güç ve yeteneğini onun gücüyle birleştirmek isteyen akrabalarından ve hemşerilerden oluşur. Böylece organize suç örgütü liderinin çevresinde bir koza örülmeye başlar ki buna **Cosca** denir.⁶⁶ Cosca içindeki en önemli ilişkiler birincil biyolojik akrabalığa dayalı olanlardır. Coscanın güç ve saygınlığı, üyelerinin sayısı ile yakından ilişkilidir. Cosca, capo'nun kaba kuvvete dayalı ve suça yönelik (haraç, fuhuş, şantaj,

⁶³ Hüseyin CİNOĞLU ve İ.Dinçer GÜNEŞ: a.g.m., 135.

⁶⁴ Fazlı GÖKÇEGÖZ: a.g.m., 106.

⁶⁵ DPT: a.g.e., 44-45.

⁶⁶ Murat ÇULCU: ... Notlar, 63; Ali ŞAFAK: a.g.e., 29.

kaçakçılık, kumar, cinayet ve yaralama gibi) örgüt ilişkisidir.⁶⁷ Örgütlenmenin çekirdeği anlamına gelen Cosca, sert bir birleşim yansıtır. Bu çekirdekte değişebilen şefler bulunur. Bunlar ise şiddet ve sindirmeye yönelik olarak, organize suç örgütü liderinin işlerini yapan gruptur. Cosca içindeki ortak hedef dışı karşı ortak savunma olarak ifade edilebilir. Bununla birlikte örgütlenmenin bu aşaması merkezi devlet bürokrasisinin dışında kalır.

Partito: Caponun üst düzey ilişkilerini yürüttüğü grup Partito olarak adlandırılır. Her organize yapılanmanın genel olarak Partito ilişkileri vardır. Organize suç örgütlerini diğer suç türlerinden ayıran en önemli fark Partito ilişkisidir.⁶⁸ Bu ilişkiler ağında; güvenlik görevlileri, politikacılar, bürokratlar, çeşitli mesleklerden seçkinler, yüksek finansörler, borsa spekülâtorleri, adalet mekanizmasındakiler ve tanınmış devlet adamları bulunabilir.⁶⁹ Bu üst düzeydeki ilişkiler organize suç örgütlerine yasal sisteme karşı koruma sağlamanın yanı sıra, aynı zamanda meşruiyet, legalite ve saygınlık kazandırmaktadır. Bu tür ilişkiler organize suç örgütü liderini, Cosca içerisinde daha güçlü kılar.

Organize suç örgütleri, siyasilerin, özellikle milletvekillerinin sahip oldukları olanakları, bunların yürütme ile olan sıkı ilişkilerini de bilerek, hiç bir zaman göz ardı etmez. Bu nedenle tarih içerisinde daima Mafia-Siyaset ilişkisi mevcut olmuştur.⁷⁰ Partito ilişkiler özellikle uyuşturucu alanında faaliyetlerini yoğunlaştıran, Peru, Kolombiya, Rusya Federasyonu ve benzeri ülkelerde söz konusudur.

Mafianın Partito ilişkilerinin yoğun olduğu durumlarda; devlet organları, suç ve ticari çevreler artan bir şekilde iç içe geçme ve birbirine karışma eğilimi içerisine girmiştir. Bu durumu literatürde ifade etmek üzere ortak yaşam ilişkisi (eşit olmayan iki türün ortak yaşamı) kavramı kullanılmaktadır.

⁶⁷ Murat ÇULCU: a.g.e., 42; Murat ÇULCU: ... Mafia II, 395.

⁶⁸ Fazlı GÖKÇEGÖZ: a.g.m., 107.

⁶⁹ Murat ÇULCU: ... Notlar, 42; Murat ÇULCU: ... Mafia II, 404; Ertan BEŞE: a.g.m., 162; <http://www.ntv.com.tr/news/364854.asp> 28.05.2006

⁷⁰ Bahri ÖZTÜRK: a.g.m., 38; İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 169.

Ortak yaşam ilişkisi ne kadar büyükse, o kadar çok organize suç örgütü, herhangi bir engelleme yada müeyyide ile karşılaşmaksızın faaliyette bulunma imkanı bulur. Bu durum, suçlu devlet, suça bulaşmış devlet yada yozlaşmış devlet konseptlerini yaratmaktadır.⁷¹

Devlet ve organize suçlar arasındaki işbirliğine bilinen tarihi bir örnek olarak, 1962 tarihinde ABD Başkanı F. Kennedy'nin CIA'ya verdiği görev sonucunda ünlü mafia şeflerinden Roselli ve Giancana'nın, Küba lideri Fidel Castro'yu öldürmek için kiralanması olayı gösterilebilir.⁷²

Uluslararası bağlantılara da sahip olabilen organize suç örgütlerinin yazılı da olabilen kendi yasaları, inanışları, stratejileri ve yaşam felsefeleri bulunmaktadır.⁷³ Onur, koşulsuz itaat, sadakat, grup dayanışması ve gizlilik gibi unsurlara dayanan ve şiddeti doğal bir yöntem olarak kullanan bir kültüre sahiplerdir. Organize suç örgütleri, kendilerini kabul ettirmek amacıyla başvurdukları baskı ve şiddet yöntemlerini iç disiplinin sağlanmasında da kullanmaktadırlar.

Bu kuralların başında, beraber hareket edenlerin temel görevi, yani görülen bir hakaretin öcünün kanlı bir biçimde alınması için yardımlaşma gelir. İkinci sırada ise devletin hukuk ve adalet mekanizmasıyla iş birliğine kesinlikle karşı çıkma gelir. Bu yazılı olmayan kurallar ise omerta (bilip susmak, konuşmamak, mafianın sırlarını ve üyelerini işkence ve ölüm tehdidi altında dahi asla deşifre etmemek yemini) sözcüğüyle gerçek ifadesini kazanır. Mafianın kanunu "Omerta"dır.⁷⁴ Omerta yemini, aynı zamanda patrona mutlak itaat, hiçbir soru sormaksızın diğer mafia üyelerine yardım etmek, birisine karşı yapılan saldırı herkese yapılmış sayılacağından, kendi mafia grubunun üyelerinden birisine yönelik saldırının mutlaka intikamını almak ve devlet yetkilileri ile hiçbir şekilde kendi aleyhlerine işbirliği yapmak

⁷¹ Ertan BEŞE: "Organize Suçların Kriminolojik Temelleri", Polis Bilimleri Dergisi, III, 1-2, (Ankara 2001), 33.

⁷² Mahmut CENGİZ: a.g.e., 41; Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 32.

⁷³ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 39; Hüseyin CİNOĞLU ve İ.Dinçer GÜNEŞ: a.g.m., 129.

⁷⁴ Murat ÇULCU: a.g.e., 407-409; Timur DEMİRTAŞ: a.g.e., 311.

üzere ilişki kurmamak gibi hususları da kapsamaktadır.⁷⁵ Omerta yeminin ihlali genellikle örgüte ihanet olarak anlaşılır ve örgüte ihanet ölümle cezalandırılır.

İlkel dinlerdeki “kisas” ilkesi, mafianın ceza sistemi içinde son derece etkin bir rol oynar. Zira Omerta ile bireyin devlete başvurmasını engelleyen yerel anlayış, hakkın aranmasında Vendetta (kisas) yolunu açık tutar.⁷⁶

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde organize suç örgütlerinin genel olarak benimsedikleri kurallar şunlardır:

- Kendini yöneten kimseye daima itaat et,
- Bir patrona yapılan saygısızlığı anında haber ver,
- Patrona saygıyı sağlamak için küçük yollu da olsa şiddet kullan,
- Hiç kimseye soyadını sorma,
- Tercihen, şifreyle toplantı yerini belirleme dışında telefon kullanma, güvenli bir toplantı yeri ayarlayarak orada iş görüşmesini yap,
- Anlaman için mutlak surette gerekli olanlar dışında iş görüşmelerinde kesinlikle isim, tarih ve zaman vermekten kaçın,
- Duyduğun ve gördüğün şey kesinlikle sende kalsın, bu konularda herhangi bir kimseyle konuşma,
- Eğer patron iki tarafın beraberce çalışmasını düzenlemişse, taraflar arasında çıkacak uyuşmazlıklarda hakemlik görevini üzerine almış sayılır,
- Patron tek taraflı olarak organize suç örgütünün üyesine karşı öldürme dahi her türlü şiddete başvurabilir. Fakat elemanlarını adam öldürmek için kiralık katil olarak kullanamaz,
- Patron diğer bir organize suç örgütünün üyesine karşı onun patronuyla görüşme yapmadan şiddet kullanamaz.⁷⁷

⁷⁵ Ertan BEŞE: ... Nitelikleri, 165.

⁷⁶ Murat ÇULCU: ... Mafia II, (İstanbul 1992), 415.

⁷⁷ DPT: a.g.e., 50-51.

1.5. Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları, İşlemiş Oldukları Suç Tipleri ve Yöntemleri

Organize suç örgütleri siyasal, hukuki ve ekonomik sistemin zaafalarının neden olduğu çaresizlikleri istismar etmektedir.⁷⁸ Haksız kazanç temelinde özellikle ülke içerisindeki ekonomik gelişmeyi takip eden organize suç örgütleri faaliyet alanı olarak özellikle bu zemini tercih ederler.

Organize suçun en çok rastlanıldığı alanlar günün menfaat odakları doğrultusunda değişmekle birlikte uyuşturucu madde kaçakçılığı ve ticareti, silah kaçakçılığı ve ticareti, gece hayatı ile ilgili kadın ticareti, fuhuş, kumar gibi suçlar, haraç alma suçları, hukuka aykırı biçimde iş ve işçi bulma, arsa, otopark, tarihi eserlerin yurtdışına kaçırılması, yabancıların sınır dışına kaçırılması, marka sahtecilikleri, altın kaçakçılığı, karşılıksız çek olayları, paralarda sahtecilik, otomobil, kamyon, tır hırsızlığı ve bunların satılması, sigorta dolandırıcılığı, evlerden yapılan hırsızlık suçları ile elde edilen malların merkezi bir şekilde toplanması ve değerlendirilmesi biçiminde işlenen suç tipleridir.⁷⁹

Organize suç örgütleri kazanç getirebilecek her olayla meşgul olmaktadırlar. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisi çoğu uluslararası suç örgütü için temel gelir kaynağıdır. Uyuşturucu kaçakçılığı, hem ham maddeyi sağlayanların hem de uyuşturucu kullanıcılarının sınırlı gücünün bulunması rekabetinin sınırlı ve ikamesinin de çok az olmasından, çok verimli bir endüstridir. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisinden gelen para doğrudan kaçakçı örgütlere gitmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisinin ortaya çıkmasıyla çok sık rastlanan karapara aklama olayları da gündeme gelmiştir. Uyuşturucudan elde edilen para, uluslararası suç örgütlerinin üs ülkelerinde rahat ve güvenli bir şekilde barınmasına sebebiyet veren hükümetlerdeki çürüme ve bozulmanın temel kaynağıdır. Ayrıca, uluslararası suç örgütleri her geçen gün insan kaçakçılığı ile daha fazla ilgilenmektedir. İnsan

⁷⁸ Ertan BEŞE: a.g.m., 167.

⁷⁹ Feridun YENİSEY: a.g.m., 105.

kaçakçılığının dünya genelinde endişe verici diğer bir boyutu ise; organ kaçakçılığı şeklinde kendini göstermektedir.⁸⁰

Organize suç çerçevesinde tipik olarak işlenen suçlar bakımından ilk grubu, suçu ihbar ve şikayet etmek isteyen mağdur sayısının çok az olduğu ve mağdurların tutkunluğundan yararlanıldığı, uyuşturucu ticareti, illegal şans oyunları gibi suçlar oluşturmaktadır. Aynı şekilde yasak olan malların temini ve bazı ihtiyaçların giderilmesi için işlenen, silah ticareti, fuhuş, pornografi suçlarını da bu gruba dahil edebiliriz. Devleti, büyük ticari işletmeleri veya şahısları zarara uğratan fiiller ise bu konudaki ikinci grubu oluşturmaktadır.⁸¹

Bovenkerk ve Yeşilgöz, mafia türlerini örgütlü suçların klasik pazarları adı altında incelemişlerdir. Bunlar çek-senet mafiası, ihale mafiası, zoraki koruma mafiası, kaçak işçi ticareti, antik eşya kaçakçılığı, insan ticareti, uranyum kaçakçılığı, uyuşturucu madde kaçakçılığı, gecekondu mafiası ve cezaevi mafiasıdır.⁸²

Organize suçların işlenmesinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Hedefledikleri çıkar doğrultusunda en üst ranta ulaşabilmek için baskı, cebir, şiddet, tehdit, yıldırma, şantaj, adam öldürme, yaralama, hile ve aldatma gibi yöntemlere başvurmaktadırlar.⁸³ Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere faaliyetlerini devam ettirebilmek için sürekli korku unsurunun güncel tutulması, bunun içinde şiddet ve tendit kullanılması söz konusudur.

Şiddeti hünerle kullanan, gücünü bu yolla çevresine hissettiren ve yerel anlayışının koruyuculuğunu yapıp, egemen kılarak devletin yargı organlarının kendisini cezalandırmasına olanak bırakmayan organize suç, doğrudan bir yaptırım gücü haline gelir. Bundan sonra gücünü doğrudan

⁸⁰ TADOC: a.g.e, 165.

⁸¹ İsmail AKSOY: a.g.e., 34.

⁸² Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 45-46.

⁸³ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 37.

değil dolaylı yollardan, yani tetikçi dediğimiz unsurları kullanarak da istediğini yaptırabilir.⁸⁴

Yasadışı faaliyetlerini etkin bir şekilde örtbas edebilmek için yolsuzluk yani politika, medya, adalet ve kolluk güçlerinin manüpile edilmesi yoluna sıklıkla başvurmakta, bu şekilde kendine bir meşruiyet ve dokunulmazlık zırhı kazandırmaya çalışmaktadır.⁸⁵ Bu nedenle, devlet mekanizmasını oluşturan bazı unsurları bizzat veya dolaylı olarak bu örgütlenme içerisinde görebilmek mümkündür.

Günümüzde mafia, zoraki korumayı (protection rackets) bir yöntem olarak benimsemiştir.⁸⁶ Kahve, bar ve büyük market ve dükkanların koruma karşılığı şantajla para vermeye zorlanmasıdır. Mahalleler ve caddeler değişik gruplar arasında paylaşılmıştır.

Organize suç örgütü liderleri, mali açıdan yeterlilik seviyesine ulaştıktan sonra işadamları kimliğine bürünerek, gelir seviyesi yüksek, kültürlü bir birey izlenimi verirler. Çeşitli hayır kurumlarına ve yardıma muhtaç olan insanlara bağış ve destekte bulunarak yardımsever vatandaş görünümü çizerler.⁸⁷ Böylelikle legal alana kaymak istedikleri veya açamadıkları kapıları işadamları sıfatıyla açmaya çalışırlar. Bu sözde işadamları karapara aklama faaliyeti çerçevesinde paravan firmalar kurmaktadır. Özellikle şans oyunları ve at yarışları karapara aklamanın en iyi yoludur.

Karapara aklama, suç örgütlerinin değişik illegal faaliyetlerden elde ettikleri yasa dışı kazançlarını saklamak için başvurdukları yöntemlerin başında yer almaktadır. Yasa dışı kazancın büyük bir çoğunluğunu uyuşturucu kaçakçılığından elde edilen para oluşturmaktadır.⁸⁸

⁸⁴ Murat ÇULCU: ... Notlar, 62.

⁸⁵ Ömer ERSOY: a.g.m., <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8> 04.04.2006

⁸⁶ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 50.

⁸⁷ KOSMDB: ... 1999 Raporu, 73; KOSMDB: ... 2004 Raporu, 32.

⁸⁸ <http://www.teror.gen.tr/turkce/organize/nedir/alanlari.html> 10.11.2004

1.6. Organize Suçun Ortaya Çıkış Nedenleri

Mafia tipi suçların ortaya çıkış nedenleri incelendiğinde, bunları yine yereldeki geleneksel/örfi yaşam tarzının esaslarında aramak gerekmektedir. Zira, çağdaş yaşam tarzı karşısında zıtlık ve direniş gösteren hususlar geleneksel/örfi yaşam tarzının bir tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. Yerelde yaşamın esaslarını belirleyen bu kural ve kurumlar, tarihsel süreç içerisinde oluşarak toplumsal dokunun hücrelerine nüfuz etmişlerdir. Bu şekilde kendisine uygun zemin oluşturan mafia tipi organize suç örgütleri toplumda kıtlığı yaşanan malların temini için birer alternatif olmuşlar ve bu boşluğu doldurmaya çalışmışlardır.⁸⁹

Organize suçun ortaya çıkış nedenleri bakımından ilk dikkate alınan husus, toplumsal yapıdaki bölünmeler, zengin-yoksul farkının derinleşmesi gibi, sosyo-ekonomik olayların toplumsal değerler üzerindeki olumsuz etkileridir. Sosyo-ekonomik yapıdaki bu olumsuz gelişmeler sonucunda, bazı toplumsal tabakaların ihmal edilmesi, organize suç bakımından uygun bir zemin yaratmaktadır.⁹⁰

Organize suçun ortaya çıktığı yerlerde, yani politik-ekonomik toplumsal şartların kötüleştiği durumlarda buna paralel olarak organize suçun aşırı güç kazandığı gözlemlenmiştir. Eğer devlet zafiyet içerisindeyse organize suç da o oranda bir güç faktörü olarak ortaya çıkmaktadır.⁹¹ Devletlerin organize suça karşı olan tutumu, suç örgütlerinin gücünün ve etki alanının belirlenmesinde önemli rol oynar.

SSCB'nin çökmesiyle ortaya çıkan yeni devletler de yaşamış oldukları köklü ve hızlı siyasi, ekonomik ve sosyal değişim nedeniyle organize suçla mücadele açısından gerek kaynaklardan ve gerekse böyle bir mücadele için hayati önem taşıyan arzu ve istekten yoksun olduklarından, organize suçun devlete sızması açısından son derece elverişli olmuştur. Bu sürecin bir

⁸⁹ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 28-29.

⁹⁰ İsmail AKSOY: a.g.e., 36.

⁹¹ Ertan BEŞE: ... Nitelikleri, 160; Ertan BEŞE: ... Temelleri, 35.

sonucu olarak, özellikle Rusya'da ve bölgedeki bazı bağımsız yeni devletlerin organize suç örgütlerinin kontrolü altına girdiği ileri sürülmektedir.⁹²

Soğuk Savaş'ın bitimiyle birlikte, organize suçlar için de yeni bir dönem başlamıştır. Dünyada, devletler tarafından hukuk düzeninin uygulanamadığı ve asgari bir hukuk düzeninin dahi empoze edilemediği bazı bölgeler hala varlığını sürdürmektedir. İleriki bölümlerde ele alacağımız Asya'daki "Altın Üçgen", "Altın Hilal", Afrika, Latin Amerika, Somali, Kolombiya ve Peru'daki kaotik bölgeler, bunların arasında yer almaktadır. Söz konusu bölgeler, "Gri Alanlar" olarak da adlandırılmaktadır.⁹³

Amerikalı sosyolog Robert K. Merton organize suçun ortaya çıkış nedenleri ile ilgili olarak şunları söyler; "resmi yapının işlevsel yetersizlikleri, mevcut ihtiyaçlara etkin bir şekilde yanıt vermek için alternatif (resmi olmayan) yapıları ortaya çıkarmıştır. Tipik olan, ekonomik büyümenin çalkantılı yürüdüğü ve devletin, bu yüzden ortaya çıkan problemlere karşı mücadelede yetersiz kalabildiği koşullarda organize suç örgütlerinin etkili olmaya başlamasıdır. Organize suç örgütleri, bu sorunları kısa sürede çözme iddiasıyla ortaya çıkar. Bir yandan sorunları çözerken, diğer yandan kazançlarının devamı için problemlerin devamından yanadır. Çünkü problemlerin varlığı onun kazanç kapısıdır. Bu nedenden dolayı organize suç örgütleri, uzun bir zaman dilimi içinde ele alındığında daima tutucudur ve sorunların köklü çözümüne de karşıdır."⁹⁴

Öztürk, organize suç örgütlerinin ortaya çıkış ve faaliyet gösterme sebeplerini şu ana başlıklar altında toplamıştır:

1- Otorite boşluğu; otorite boşluğundan söz edilirken kastedilen otoriterlik ve baskıcılık değildir. Söz konusu olan demokratik hukuk devletinin otoritesidir. Yasama, yürütme ve yargı yetkisini herhangi bir boşluk

⁹² Ertan BEŞE: a.g.m., 23.

⁹³ TADOC: a.g.e, 147-148.

⁹⁴ Ertan BEŞE: ... Nitelikleri, 164; Hüseyin CİNOĞLU ve İ.Dinçer GÜNEŞ: a.g.m., 139; Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 54.

doğmasına yol açmadan ahenkli ve işbirliği içerisinde çalıştırabilen, insan haklarını ve diğer temel hak ve hürriyetleri garanti altına almayı başaran, güvenliği, toplumsal barışı sağlayan adil devletlerde organize suç ortaya çıkamaz, yada ciddi bir problem haline gelemez.

2- Antidemokratik sistemler; organize suç, özellikle antidemokratik, totaliter bir yönetime sahip kapalı toplumlarda kök salar ve gelişir.

3- Yasaların yeterince uygulanmaması ve gerekli yasaların çıkarılmaması,

4- Ekonomik istikrarsızlık ve sosyal dengenin oluşturulmaması,

5- Sürekli yüksek enflasyon, para piyasalarındaki iniş-çıkışlar.⁹⁵

Demirbaş, organize suç örgütlerinin ortaya çıkış sebeplerine terör, köy boşaltmalar ve kentlere büyük göçlerin de etkili olduğunu belirtmiştir.⁹⁶ Göçlerin temelinde ise terör, işsizlik ve yoksulluk yatmaktadır.

Ianni'ye göre, gecekondu bölgelerinde yaşayan çocuk çeteleri organize suçların insan kaynağını oluşturur. Mevcut genel kanıya göre organize suç örgütleri, kırsaldan şehirlere gelenlerin işidir. Çünkü kısa yoldan ve tez elden zengin olma arzusuna sahiptirler.⁹⁷ Buradan hareketle organize suç örgütü mensuplarının motivasyon kaynağı sınırsız iktidar arzusu ve hırsıdır denilebilir.

Prof. Dr. Henner Hess ve onun görüşlerinden etkilenen Çulcu'ya göre mafianın ortaya çıkış nedenini, "merkezi otoriteye karşı yerel gücün direnişi" oluşturmaktadır.⁹⁸ Yani merkezi ahlak ve hukuk ile yerel ahlak ve hukuk anlayışları arasındaki farklılık toplumu çifte ahlak ve hukuk anlayışına

⁹⁵ Bahri ÖZTÜRK: ... Kavramı, 2-3.

⁹⁶ M. Ruhan ERDEM: "Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri", Organize Suç, (Ankara: EGM Asayiş Daire Başkanlığı, Nisan 1998), 13.

⁹⁷ DPT: a.g.e., 48; Ali ŞAFAK: a.g.e., 29.

⁹⁸ Murat ÇULCU:a.g.e., 13.

sürüklemektedir. Böyle bir yapı içerisinde kaba kuvvet kullanma yeteneği bulunan yerel güç odakları yerel ahlak ve hukukun koruyucusu olarak ortaya çıkmakta ve yerel kitle üzerinde “yaptırımcı” nitelik kazanmaktadırlar. İşin püf noktasını ise aynı güç odaklarının merkezi otorite ile olan çifte standarda dayalı ilişkileri teşkil etmesidir. Yerelde tamamıyla örfi hukukun ve geleneksel ahlakın savunucusu konumundaki bu güçler, merkezi otorite karşısında sanki otoritenin öngördüğü ahlak ve hukuk ilkelerine saygılıymış gibi davranmaktadırlar. Merkeze tam anlamıyla bağılıymış gibi bir tablo çizerek, yerel anlayışlarını merkezi otoriteye enjekte etmeye çalışmaktadırlar.⁹⁹

Organize suçlar, oluşum şartları açısından diğer suçlardan farklılık göstermektedir. Elemanlarının genellikle bir suç geçmişlerinin olması gerekmektedir. Bazı suçlar için bir eğitim kurumu niteliğinde olan cezaevleri de, örgüt elemanlarının diğer suçlularla etkileşime girerek yetişmesi için uygun bir ortam olabilmektedir.¹⁰⁰ Türkiye’de son yıllarda özellikle organize suçlardan ve uyuşturucu suçlarından hüküm giyenlerin, cezaevlerinde birbirleriyle etkileşime girmelerini engellemek ve cezaevlerini bir eğitim kurumu niteliğinden çıkarmak için F Tipi cezaevi uygulamasına geçilmiştir.

Türkiye’de ideolojik yapılanmalar, siyasi otorite boşluğu, rejim değişikliği, hukuki eksiklikler, totaliter rejimler, ekonomik istikrarsızlık, toplumun sosyolojik yapısı, rüşvet, eğitimsizlik, işsizlik, hemşerilik/aşiret yapısı, sosyal aidiyetsizlik, ahlaki yozlaşma, ceza adalet sistemindeki eksiklikler, psikolojik çarpıklıklar/kavram kargaşası, ülkenin jeopolitik konumu, lüks yaşam arzusu, organize suç ihraç eden ülkelerin etkisi, medya, idari ve adli denetimsizlik, toplum bünyesine uygun olmayan sosyal, hukuki ve siyasi değişimler, siyasi partilerin yasal olmayan çalışmaları gibi yoğun bir şekilde yaşanan problemlerin çözüme kavuşturulmaması organize suçluluğun ortaya çıkmasına ve giderek güçlenmesine yol açmaktadır.¹⁰¹

⁹⁹ Murat ÇULCU: a.g.e., 18.

¹⁰⁰ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 29.

¹⁰¹ TADOC: a.g.e., 162.

1.7. Organize Suç ve Mafia

Mafia kelimesinin ortaya çıkışıyla ilgili bir çok varsayım bulunmaktadır. Kelimenin köken olarak tarihte Sicilya'da yaşamış Arap topluluğundan çıktığı gibi bir iddia ortaya atılmıştır. Kelime olarak Arapça olduğu ve 'gizli' anlamındaki 'hafi' sözcüğünden türediği belirtilmektedir. Arapça'da gizlenen işlerin yapıldığı yerlere 'mahfel' veya 'mahfelya' denir. Sicilya aksanında bu kelime "taş ocağı, mağara" anlamına gelen 'mafie' şeklini almış, daha sonra telaffuz, gizli kapaklı işler yapan anlamında 'mafia'ya dönüşmüştür.¹⁰²

Bir iddiaya göre de mafia, Arapların 'mahias' kelimesinden kaynaklanmaktadır. Mahias Arapça'da "Fiyakacı, hiç kimseden çekinmeyen adam" anlamına gelmekteydi.¹⁰³

Mafia, "muhafız gibi hareket etmek ve korumak", "arkadaş", "savunmak", "güç", "onur" ve "sorun veya zararı gidermek için oluşturulan durum" olarak tanımlanmaktadır. 1860 öncesi Palermo'da Mafia, "güzellik ve mükemmellik" ile "üstünlük ve cesaret" anlamında da kullanılmıştır. Ayrıca, bu kavram, "erkeklik bilinci", "gurur" ve "cesaret" gibi vasıfları kullanmak suretiyle erkekliliği tarif etmek amacıyla da kullanılmıştır.¹⁰⁴

Mafia kelimesinin akronim (farklı kelimelerin baş harflerinin bir araya getirilmesi) şeklinde kullanımdan ortaya çıktığı iddiaları da bulunmaktadır. Akronim kullanım olarak en yaygın olanlar ise;

1282 yılında işgal ettikleri Sicilya'dan çıkartılmak istenen Normanlara karşı gerçekleştirilen ayaklanmada kullanılan bir slogan olan ***Morte Alla Francia Italia Anela*** (Fransızlara ölüm, İtalya kükrüyor) ifadesidir. Aynı şekilde İtalyanların çok sevdiği, Kral Ferdinand'ın yasalarına karşı çıkan, cumhuriyetçilerin liderlerinden olan Guiseppe Mazzini'nin, kralın tahttan

¹⁰² Murat ÇULCU: ... Kıl, 23-24.

¹⁰³ Murat ÇULCU: ... Mafia I, 151.

¹⁰⁴ Aytekin GELERİ: a.g.m., 21; Ahmet KAYA: a.g.m., http://www.egm.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/26_sayi/yeni/web/makaleler/Ahmet_KAYA.htm 04.04.2006; <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=116#> 25.12.2005

indirilmesi konusunda Sicilya'da yaptığı örgütlenme ve mücadele kapsamında kullanılan bir slogan olan **Mazzini Autorizza Furti Incendi Avvelenamenti** (Mazzini hırsızlık, kundakçılık ve zehirlemeyi onaylıyor) ifadesidir.¹⁰⁵

Bu ve benzeri birçok kısaltma göz önüne alındığında mafia kelimesinin “mafya” şeklinde olmadığı, orijinalinde “mafia” şeklinde olduğu görülmektedir. Diğer bütün dillerde de kelime bu şekilde kullanılmaktadır.¹⁰⁶

Zaman içerisinde yoğun olarak kullanılan ve sözlüklere giren bu kelime ‘devleti zor duruma düşüren, devlet güvenliği için ciddi sorunlar meydana getiren gizli örgütler’ içinde kullanılmıştır.

Mafia kavramı, günümüzde, doğup büyüüp geliştiği İtalya ve ABD’de, Sicilya kökenli özelliklerinden dolayı “geleneksel veya ailevi suç örgütleri” anlamında kullanılmaktadır. İtalyan-Amerikan organize suç literatüründe de mafia ile ‘La Cosa Nostra (This Thing of Ours - Bizim Davamız)’ adeta eş anlamlı iki kavramdır. Çok farklı görüşlerin ileri sunulduğu organize suç; içimizdeki düşman, suç konfederasyonu ve güçlülerin suçu olarak karakterize edilir. Organize suç bir taraftan endişe verici ve ürkütücü suçlu organizasyonu olarak tarif edilirken, diğer taraftan ise sosyal değişimin hasta basamakları olarak da nitelendirilmektedir. Profesyonel suç, illegal girişim, yeraltı dünyası imparatorluğu, gizli topluluk, çete, şebeke, teşekkül, örgüt ya da basitçe ve çok yaygın şekilde mafia gibi terimler, farklı zaman ve zeminlerde organize suç ve suçluluk kavramının yerine kullanılmaktadır. Günümüzde mafia teriminin, bütün dünya da, organize suç ve suçluluk kavramlarıyla özdeşleştiği görülmektedir.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Murat ÇULCU: ... Notlar, 13; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 11; Aytekin GELERİ: a.g.m., 22; D.Micheal LYMAN ve Gary POTTER: a.g.e., 9; <http://www.sabah.com.tr/2005/03/01/yaz35-40-115.html> 29.05.2006

¹⁰⁶ Murat ÇULCU: a.g.e., 12.

¹⁰⁷ Aytekin GELERİ: a.g.m., 22-24.

Organize suç, başlangıçta genellikle ekonomik temellere dayanan ve siyasi hedeflere de yönelen karmaşık ve gizli bir suç organizasyonudur. Yani organize suç ve suçluluk kavramı, daha ziyade hukuki; mafia kavramı ise sosyolojik bir olguyu tanımlamaktadır.¹⁰⁸

Mafia, kavramsal olarak öznel bir suç örgütünü tanımlamaktan ziyade; belirli bir alt-kültürü, kendine özgü gelenekleri ve davranış kodları olan bir oluşumu ifade etmektedir.¹⁰⁹ Mafia olgusu, kökleri İtalya'nın tarihi geçmişi, sosyolojik, kültürel, siyaset ve hukuki değer ve yargılarıyla bütünleşmiş, oralara ait bir anlayış ve faaliyet türünün günümüz dünyasındaki yansımasıdır.

Teknik olarak, mafia, Sicilya kaynaklı suç örgütleri geleneğini yansıtır ve ortaya çıkışında, gizli bir suç örgütü olma amacı yoktur, organize suçluluk da ise, yasa dışılık örgütlenmelerin başından itibaren mevcuttur. Mafia sosyolojik, organize suç ise daha çok hukuki bir kavramdır. Organize suç, mafiayı da içine alan mafiadan daha geniş bir anlam ve içeriği bulunan bir olgudur.¹¹⁰ Mafianın organize suçlar içinde daha az sayıda olan geniş ve süreklilik arz eden suç organizasyonları olduğu, bir çok suç alanında faaliyet gösterdiği ve politik hayata da nüfuz ettiğini söylememiz mümkündür.

1.8. Organize Suç ve Terörizm

Terörizmin ve organize suçların günümüz demokratik toplumlara yapmış olduğu tehdidin büyüklüğü hiç yadsınamayacak boyutlardadır. Örgütlü suçların en belirgin özelliği, demokrasinin işlemlerini aksatmasında yatmaktadır.¹¹¹ Bundan dolayı özellikle demokrasinin gelişmekte olduğu

¹⁰⁸ Bahri ÖZTÜRK: ... Mücadele, 48; Ertan BEŞE: a.g.m., 154; Aytekin GELERİ: a.g.m., 24; Ali KESEMEN: "Organize Suç Ve Polis", http://www.egm.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/26_sayi/yeni/web/makaleler/Ali_KESEMEN.htm 04.04.2006

¹⁰⁹ Ertan BEŞE: a.g.m., 158; Aytekin GELERİ: a.g.m., 24.

¹¹⁰ Ertan BEŞE: a.g.m., 154.

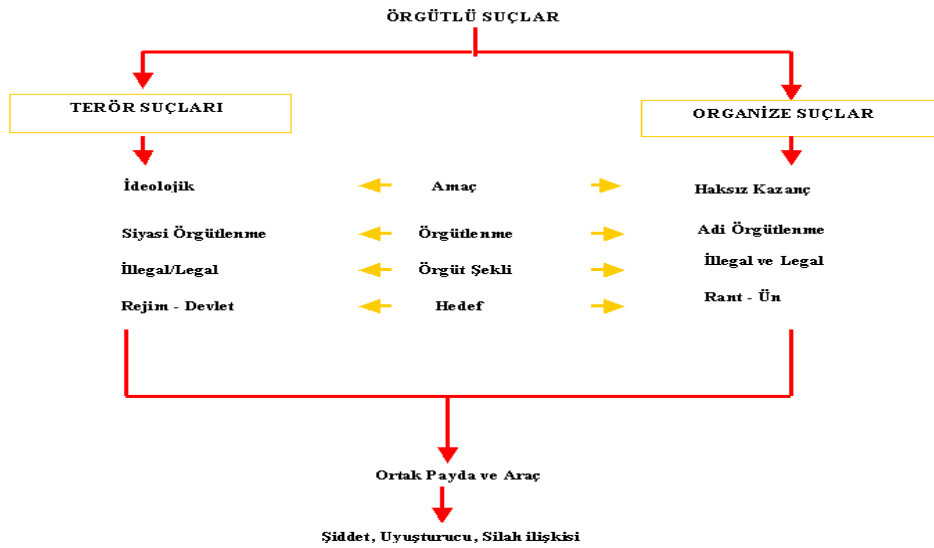
¹¹¹ İhsan BAL: "Türkiye'de Organize Suçlar Ve Terörizm Üzerine", Polis Bilimleri Dergisi, II, 7-8, (Ankara 2000), 47.

toplumlar bakımından en büyük tehdit kaynağının örgütlü suçların olduğu ileri sürülebilir.

Uzun yıllar Almanya'da karşı casusluk teşkilatının başında görev yapmış olan E. Werthebach'un bulgu ve yaklaşımlarına dikkat etmekte fayda vardır. Hukuk devletin ve demokratik sistemlerin karşısındaki en güçlü tehlike örgütlü suçtur. Çünkü, inanılmaz parasal kaynaklarıyla organize suç örgütlerinin demokratik karar verme biçimini sürekli etkilemesi yanında sivil ve askeri bürokrasideki karar vericileri de hızla kendi etki alanına çekebilme cazibesine sahiptir diyor. Bu durumun kaçınılmaz sonucu ise bir kurumlar ve güven sistemi olan demokratik yönetim biçimi, yaşamını ve inandırıcılığını yitirmek sorunuyla karşılaşacaktır.¹¹²

Organize suçlar, genel olarak örgütlü suçlar başlığı altında Terör Suçları ile birlikte anılmaktadır. Ancak terör suçları ile organize suçların bir kısım ortak yanları ve farklılıkları bulunmaktadır.

Şekil 1: Örgütlü Suçların Yapılanması

Kaynak: TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele, (Ankara 2006), 209.

¹¹² İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 166.

Organize suç örgütleri ile terör örgütleri işlenen suçların tanımları bakımından önemli farklılıklara sahiptirler. En önemli fark suçun işlenişi olmakla birlikte, terörün tarifinde karşılaşılan bazı zorluklar, organize suçun tanımında bulunmamaktadır. Örneğin, terör suçu siyasi içerikli olduğundan farklı tepkimeler doğurmaktadır. Bir kısım ülkeler yapılan eylemleri bağımsızlık savaşı veya özgürlük savaşı¹¹³ olarak görürken, diğer bir kısım ülkeler ise, bunları terör eylemi olarak yorumlamaktadırlar.

Terörizm suçlarında olduğu gibi cebir, şiddet, tehdit, korkutma ve yıldırma yolları benimseyen organize suçlar özellikle manevi unsur ve yönelinmiş hedef ve amaç itibarıyla terörizm suçlarından ayrılmaktadır.

Her ne kadar terör örgütleri ve organize suçların üyeleri yoğun bir şekilde silah ve şiddet kullansalar da, terör örgütü militanları yaptıklarıyla gurur duyar ve yaptıkları suçları örgüt bazında üstlenirler. Kendi propagandalarını en etkili şekilde böyle yapabileceklerine inanırlar. Organize suç örgütleri ise çoğunlukla yaptıkları suçları gizlilik içerisinde gerçekleştirirler ve kesinlikle üstlenmezler. Bu açıdan bakıldığında organize suç örgütlerinin yapmış oldukları suçlar profesyonel şekilde takip edilmedikçe boyutlarının bilinmesi olanaksız hale gelmektedir.¹¹⁴

Terör örgütlerinde siyasi örgütlenme vardır ve görünen amaç; tercih edilen ideolojinin kurumsallaşması ve hayata geçirilmesidir. Organize suçlarda ise adi örgütlenme söz konusudur ve temel amaç ideolojik değildir. Mevcut sistem içerisindeki boşluklardan faydalanmak suretiyle haksız kazanç temin etmektir.¹¹⁵ Yani iki örgütlenme arasındaki temel fark “amaç ve hedef” unsurlarıdır denilebilir.

Terör örgütlerinin faaliyetlerinde legal ve illegal kesin bir çizgi ile birbirinden ayrılmıştır. Organize suçlarda ise; faaliyetin yasal veya yasadışı

¹¹³ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 174; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 24.

¹¹⁴ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 175;

Ömer ERSOY: a.g.m., <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8> 04.04.2006

¹¹⁵ TADOC: a.g.e., 168; Ali ŞAFAK: a.g.e., 12.

oluşu ancak çok özel bir çalışma ile tespit edilebilir. Çünkü, bu iki unsur birbirinin içerisinde bulunmaktadır.¹¹⁶

Terör örgütlerinin hedefi mevcut rejim ve sistemdir. Bunun için devlet tarafından yapılan hiçbir faaliyet örgüt tarafından tasvip görmez. Terör örgütlerinin en önemli hedefi, devletin ve kurumlarının zafiyet içerisinde olduğunu, eylemde bulunduğu ülkelerin vatandaşlarına inandırmaktır.¹¹⁷ Organize suç örgütlerinde ise; hedef rejim ve sistem olmamakla birlikte suç organizasyonlarının faaliyetlerini sürdürebilmesi için asıl beslenme kaynağı (sistem)dir. Mevcut ekonomik, sosyal ve siyasi mekanizma olmadan organize suç örgütlerinin yaşaması mümkün değildir.

Mafianın doğrudan devlet veya kurumlarını yok etme gibi amaçlarının olduğu iddia edilemez. Zira mafia, “çifte söylemli” bir davranış biçimi sergileyerek önce mevcut kural ve kurumları herkesten fazla sahiplenir görünerek, onları kontrollerine alır ve hatta, bu kural ve ilkeleri gerçekten sahiplenene karşı savunur görünür. Daha sonra da çıkarlarının gerektirdiği biçimde yönlendirerek, çarpıtarak ve hatta yok sayarak, bunları kendi çıkarlarının bir aracı durumuna getirir.¹¹⁸

Organize suçlulukta söz konusu olan kazanç, kural olarak ekonomik kazançtır. Ancak, ekonomik kazancın yanında bazı siyasi kazançların da hedeflenmesi mümkündür. Mafia için ilk sırada yer alan hedef ekonomik kazançtır. Siyasi bazı çıkarların temin edilmesi ise ikinci derecede önemlidir. Fakat bundan bütünüyle sarfı nazar edilmez. Buna karşılık bir terör örgütü bakımından ilk planda yer alan siyasi kazançtır. İkinci planda yer alan ise, asıl amacın finansmanını sağlamak için zaruri olan ekonomik kazançtır. Görüldüğü gibi gerek mafia ve gerekse terör örgütleri ekonomik ve siyasî kazançlar elde etme gayreti içindedirler. Fakat öncelik sırası söz konusudur. Bu nedenle terör örgütleri ile organize suç örgütleri arasında önemli

¹¹⁶ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 119.

¹¹⁷ TADOC: a.g.e., 168; Ali ŞAFK: a.g.e., 12; İhsan BAL: a.g.m., 55.

¹¹⁸ Murat ÇULCU: ... Kıl, 30-31.

benzerlikler bulunmaktadır. Bu benzerlikler nedeniyle terör örgütlerinin siyasi mafia olarak nitelenmesi mümkündür.¹¹⁹

Mafia ile terör örgütleri arasında Çulcu tarafından belirtilen diğer bir fark da; mafia tipi suçların devlet düşmanı gibi değil, tıpkı devlet gibi, hatta devletin içinde örgütlendiği, buna karşılık terörizmin askeri bir konu olduğu, teröristin askeri düzeyde, yani silahlı çatışma düzeyine ulaşması gerektiği, aksi takdirde eylemin suç teşkil etmediğidir. Askeri düzey, teröristin kariyerinde zirve oluyor. Oysa mafia, en üst düzeyde cinayet işleyebilir, fakat kendisini Omertanın arkasına saklayarak aklayabilir. Mafianın ateş etmesi krizde olduğunu gösterir. Bunun dışında Devlet mekanizması içinde yer alırlar ve bu şekilde kendilerini kamufle ederler. Sadece köşeye sıkıştırıldıkları zaman devlete karşı silahlı çatışmaya girerler. Bu nedenle de mafianın, bir sınıfının içinde dağılan diğer bir sınıfı gibi devlet mekanizması ile bütünleştiği, devletin onu ittikçe ve yasadışı ilan ettikçe, onun devlete daha fazla yaklaşıp kendisini yasal göstermeye çalıştığı, bundan dolayı da onun gerçek ağırlığının ve miktarının bir türlü öğrenilemediği, öğrenilmeye kalkıldığında ise devletin büyük sarsıntılar geçirdiğidir.¹²⁰

Terör örgütleri ile organize suç örgütleri amaç, örgütlenme ve hedef yönünden ayrılmakta, örgüt şekli, ortak payda ve araç açısından benzerlik göstermektedir.

Terör örgütleri ile organize suç örgütleri arasında teori bakımından bu denli farklılıklar bulunurken, faaliyetler açısından zaman zaman işbirliği içerisinde olmak durumundadırlar.¹²¹ Bilinen bir örnek vermek gerekirse; organize suç örgütlerinin faaliyet alanları içerisinde yer alan uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı aynı zamanda terör örgütlerinin de finans kaynaklarını teşkil etmektedir.

¹¹⁹ Bahri ÖZTÜRK: a.g.m., 46-47.

¹²⁰ Murat ÇULCU: Dünyamızı Saran Mafia III, (İstanbul 1992), 817.

¹²¹ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 25.

Mafia, değerli her türlü malın üretimini ve naklini yasadışı olarak yapar. Bunun için legal ve illegal bir çok örgütler kurar, devlete bile hakim olur ve bazen de terör örgütü şekline bürünür. Son derece karmaşık bir ağa sahip olan bu yapılanma bütün ülkelerde derece derece etkili olup, birbiriyle ilişkili adeta tek bir örgüt gibi faaliyet gösterir.¹²²

2. TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR

Suç ve suçluluğun değişim süreci bütün dünya da olduğu gibi Türkiye'de de net bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Yakın tarihe kadar Türkiye genelinde işlenen suçların tamamına yakını ferdi olarak işlenen suçlardan oluşmakta iken, son yıllarda basit tabir edilen suçlar dahi bir grup, oluşum veya organizasyon tarafından işlenmektedir. Bu, suçların anlık olarak değil, tasarlanarak, planlanarak işlenmesine yol açmakta ve sürekliliğine zemin hazırlamakta ve karşımıza organize suçları çıkarmaktadır.

2.1. Türkiye'de Organize Suçun Tarihi Gelişimi

Bugün içinde yaşanan toplumsal ve kültürel yapının anlaşılabilmesi için, toplumsal ve kültürel yapının tarihsel süreç içindeki değer ve anlayışlar sisteminin ve bunların geçirdiği değişimin anlaşılması, çözümlenmesi gerekmektedir. Bir toplumun kültür tarihi ile anlayış ve değerler sistemini anlamadan, günümüz insanının davranış ve tutumlarını anlamak ve açıklamak mümkün değildir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren Türkiye'de organize suçların gelişimine bakıldığında, bu tür yapılanmaların kökeninde dönemsel olarak ülkede çeşitli nedenlere devlet otoritesinin zaafiyete uğraması sonucu meydana gelen boşluğu doldurmak üzere ortaya yeni güç odaklarının çıkması görülecektir. Yeni güç odaklarından kastedilen, bir nevi birbirlerinin

¹²² Hasan CANPOLAT: a.g.m., 70.

devamı olan külhanbeyliği, kabadayılık ve son yıllarda sıklıkla kullanılan baba gibi toplumda koruyucu bir rol üstlenmiş olan olgulardır.¹²³

Bazılarına göre Türkiye’de organize suçların ortaya çıkışı yenidir ve bu çıkış uyuşturucu ticaretinin bir sonucu olarak şekillenmiştir. Ancak, Türkiye’de organize suçlar bugünün veya son üç yılın veya beş yılın meselesi değildir. Kökü çok eskilere ve derinlere, yani Osmanlı İmparatorluğu’na kadar uzanmaktadır. Örneğin, Osmanlı İmparatorluğu’nda merkezi otoriteyi sultan-halife oluşturuyordu. Uhrevi ve dünyevi her türlü yaptırım gücünü elinde bulunduran Padişah merkezden çok uzaklardaki yereli, temsilcileri vasıtası ile yönetip kontrol etmiştir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında Padişah adına iş yapan ve devlet adına vergi ve asker toplayan “Ayanlar Kurumu” adında bir oluşum bulunmaktadır. Bu kurum topladıkları verginin bir kısmını kendilerine ayırıp diğer kısmını ise merkez birimine göndermekteydiler. Dolayısıyla, taşradaki bu kuruluş bu işi yerine getirirken bir kısım yerel güçleri de yanlarına almak zorunda kalmış ve onlarla işbirliği yapmıştır. Bu nedenle o zamanlar bir kısım gruplar oluşmuştur. Kimi zaman elde etmiş oldukları güç, Ayanları o kadar şımartmıştır ki, sonunda padişaha başkaldıranlara bile rastlanmıştır. Rize’deki Tuzcuoğlu ve Şatıroğlu İsyanları, bu türden isyanlar sayılır.¹²⁴

Büyük kentlerin şövalyesi olarak adlandırılan kabadayılar ve onların dağa çıkmış hali olan eşkıyalar, Türkiye’de öncelikli olarak sosyal protestoların simgesi olarak tanınıp, yazılı ve sözlü edebiyata konu olmuşlardır. Bu işin mitolojik boyutudur. Oysa bu boyutun arkasında gerçek kişilerle girift organizasyonlar yer almıştır. Eskinin ve günümüzün babalarını tanımak ve anlamak için Türkiye’de bu tarihi geçmişi bilmek önemlidir.¹²⁵

Bu şekildeki sosyal protestoların simgesi olarak bilinen ilk tanınmış kişi, Celali isyanları sırasında yaşayan, Köroğlu örneğidir. Bolu ile Gerede

¹²³ TADOC: ... Mücadele, 178.

¹²⁴ Murat ÇULCU: ... Notlar, 19-20; Fazlı GÖKÇEGÖZ: a.g.m., 105-106; Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 28.

¹²⁵ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 28.

arasında 1581'den itibaren, 200 kişilik bir grupla soygunculuğa başlayan ve Köroğlu efsanesinin kahramanı olan Köroğlu Ruşen'dir. Bilindiği gibi Köroğlu, ağır baskı ve zulüm uygulayan, halka haksız ve gaddarca muameleler yapan Bolu Beyine başkaldırarak dağa çıkmış ve eşkıyalığa başlamıştır. Bu nedenle Köroğlu yerel ahlak ve hukuk çerçevesinde yerel vicdanda meşru kabul edilip, halktan kabul ve destek görmüştür. Eşkıya olarak tanımlanan Köroğlu, genellikle servet sahiplerine, yasadışı işler yapan şahıs ve resmi kurumlara, tefecilere karşı eylem ve eşkıyalık yapmış, hatta yoksul halkı haydutlara karşı koruyup kollamış, gözetmiştir. Köroğlu örneği bir bakıma eşkıyalığın sosyal boyutunu ortaya koymuş ve kanıtlamıştır.¹²⁶

Türkiye'de organize suçların tarihi söz konusu olduğunda Osmanlı İmparatorluğu dönemine geri dönerek isyancıları, başkaldıranları ve özellikle kabadayı kültürünü tanımak gerekir. Oralardan başlayarak geliştirilen kültürel kodlar, günümüz mafiasının pratiğinde görülebilir.¹²⁷ Ülkede zaman zaman meydana gelen isyanlar otorite boşluklarının en önemli sebeplerindendir.

15. yüzyıldan itibaren isyanların ağırlık noktası kırsal alandan kentlere kaymıştır. O zamanki Avrupa şehirleriyle karşılaştırıldığında çok büyük bir şehir olan İstanbul'da çeteler ortaya çıkmıştır. İlk kentsel suç örgütü olarak Suhte (medrese öğrencileri) hareketini görüyoruz. Bu okullardan ihtiyaçtan çok daha fazla öğrenci mezun olmuş ve bu durum öğrenci protestolarına yol açmıştır. Böylece Edirne ve Bursa başta olmak üzere tüm Anadolu kentlerinde son derece umutsuz ve işsiz öğrenci kalabalıkları oluşmuştur. Kendilerini devrimci olarak niteleyen bu gençler, sınıfları terk etmiş, gruplar oluşturup dükkan ve evleri yağmalamış, kanunsuz olarak halktan bazı vergiler toplamışlardır. Çalmakla yetinmeyip aynı zamanda kurbanlarını öldürmüşlerdir. Kimi zaman kıyafet değiştirip Yeniçeri ve Sipahi kisvesi

¹²⁶ Murat ÇULCU: ... Kıl, 401-402.

¹²⁷ Ertan BEŞE: "Sosyoloji Temelli Suç Teorileri Ve Organize Suçlar", Organize Suçlarla Mücadele Ve Polis, Der. Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK (Ankara 2003), 96; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 52;
<http://www.zaman.com.tr/?hn=227350&bl=haberler&trh=20051109> 29.05.2006

altında silahlı eylemler yapmışlardır. Geride bıraktıkları iz, vahşilik ve ahlaki değerlerden uzaklaşmadır.¹²⁸

Suhte ayaklanmaları geniş çapta kontrol altına alınmış ve bastırılmıştır. Ancak mesele burada bitmemiştir. Tüm bunlar yaşanırken eğitim kurumlarında okuyan ve mezun olan Kadılar ile Naibler imparatorluğun her tarafına dağılıp, Suhte zihniyetiyle yönetilen mahkemeler haksızlık, ahlaksızlık ve adaletsizlik kaynağı haline gelmiştir. Zaten adalet mekanizması da bu kafaların işbaşına gelmesi nedeniyle mafialaşmıştır.¹²⁹

Köylerden kentlere göçlerin başlaması ile köylerini terk eden gençlere Levend denirdi. Bunlar, işsiz ve yoksul olmaları nedeniyle başlangıçta tek başlarına suç işlemiş, adam öldürmüş, hırsızlık ve gasp işleri yapmışlardır. Sonradan 15-20 kişilik gruplar halinde suç işlemeye başlamışlardır. Kimi zaman ise Suhteler ve Levendler birleşerek suç işlemişlerdir.

Suhte ve Levendlerin başlattıkları eşkıyalık eylemleri tamamıyla halkı hedef almış, halka karşı yapılmıştır. Bu nedenle halk tabanında bir dayanak bulamamıştır. Zamanla Suhte ve Levendler yerel güç odağı oluşturan bazı kurumlarla temas sağlamışlardır. Bu yerel güç odakları ise mafialaşma yönünde değişim göstermişlerdir. Bu tür güç odaklarının başında Sipahiler, yürütme hizmetlisi bürokratlar ve adalet örgütü görevlileri gelmiştir. Suhte ve Levendler öncelikle bu resmi-yarı resmi gruplarla bütünleşmiştir. Bu bütünleşme bir yandan resmi-yarı resmi grupları mafialaştırırken, diğer yandan Suhte ve Levend eşkıyalarını da aynı potaya sokmuştur. Böylece mafia karakterli bir yapılanma ortaya çıkmıştır.¹³⁰

16. yüzyılı şekillendiren Celali isyanlarını doğru ifade etmek gerekirse, derinliğinde yerel güç odaklarının, sosyal nedenlerle yasadışı konumda bulunan unsurlarla bütünleşip, organize olarak merkezi otoriteye başkaldırması ve yok sayması eylemleridir. Bu nedenle tam anlamıyla

¹²⁸ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 107-108; Murat ÇULCU: a.g.e., 456.

¹²⁹ Murat ÇULCU: a.g.e., 459.

¹³⁰ Murat ÇULCU: a.g.e., 459-462.

mafiamısı bir karakter taşımış, sonuç olarak da Anadolu genelinde, yaygın bir biçimde mafiavari oluşum ve örgütlenmelere yol açmıştır.¹³¹

Celali isyanları mafia, eşkıya, haydut, asi, bürokrat ve askeri aynı safta, aynı amaçlar etrafında birleştirmiş görünmüştür. Bu, Anadolu'yu etkin bir şekilde mafia tipi örgütlenmenin kontrolüne geçirmiştir. Bu durum, sadece dönemiyle de sınırlı kalmamış, çok uzun yüzyıllar boyunca toplumsal yapının şekillenmesine ve toplumsal psikolojinin/bilincin etkilenmesine yol açarak derin izler bırakmıştır.¹³²

Bu isyanların en önemli olgularından biride toplumun tamamen şiddete maruz kalması, terör faaliyetlerine itilmesidir. Çekinmeden kaba kuvvete başvuru bu dönemde, bir yandan eşkıya takımları diğer yandan devlet şiddet uygulamıştır. Halk ise iki taraflı olarak şiddete maruz kalmış ve sindirilmiştir. Şiddete başvuran grupların başında yer alan asi ve eşkıyaların halkı terörize etmesi mafiavari toplum yapısının önemli bir unsurunu teşkil etmiştir. Bütün bu oluşumlar 16. ve 17. yüzyılla sınırlı kalmamıştır. Devletin, yönetimin, toplumun ve sistemin temel unsurlarının mafialaşmasına, bu yüzyıllarda toplumun temel hücrelerine nüfuz etmiş ve sonraki yüzyıllarda da koşullar el verdikçe, aynı etkinlik ve şiddetle su yüzüne çıkmıştır.¹³³

Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde, organize suç örgütü mensuplarının temel dayanağı olan külhanbeyliği ve kabadayılık kavramları önemli bir yer tutar. Külhanbeyliği ve kabadayılık olgularını ele aldığımızda bunların bir nevi birbirlerinin devamı olduğu görülecektir.¹³⁴ Bununla birlikte kabadayılık olgusu, suç işleme geleneğinin kökenindeki bir unsur olarak kabul edilebilir.

¹³¹ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 53;
<http://www.zaman.com.tr/?hn=227350&bl=haberler&trh=20051109> 29.05.2006.

¹³² Murat ÇULCU: a.g.e., 444.

¹³³ TADOC: a.g.e., 179-180.

¹³⁴ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 54; Murat ÇULCU: a.g.e., 374.

İstanbul'un alınmasından sonra inşa edilen ilk hamam, Gedik Paşa Hamamıdır. Bu hamamın külhanı, çok sayıda insanın ısınabileceği ve barınabileceği şekilde yapılmıştır. Dolayısıyla, özellikle kış mevsiminde yersiz yurtsuzlar ilk kez bu hamamın külhanına toplanmış ve burada yaşamışlardır. Böylece Külhanbeyliği de ilk kez, Gedik Paşa Hamamı'nda örgütlenmiştir. Külhaniler esnaftan aldıkları yiyeceklerin parasını ödemekten kaçınmışlar, parasını istemekte ısrar eden esnafın başına toplanarak hem esnafı hırpalamış, hem de tüm malını yağmalamışlardır. Üstelik dükkanları da tahrip etmişlerdir. Aynı zamanda haraç da toplamışlardır. Haraç vermeyenlere sembolik ihtarlar vermişlerdir. Son aşamada kaba kuvvet kullanıp, darp etmekten yağmalamaya kadar her türlü zorbalığı yapmışlardır.¹³⁵

Murat ÇULCU külhanbeylerini şu şekilde tarif etmiştir:

“Külhanbeyleri giyim ve kıyafetleriyle hemen fark ediliyorlardı. Başlarına uzun ve sıfır numara fes giyiyorlardı. Bellerine rasgele bir kuşak bağlıyor, geniş bir pantolon giyiyorlardı. Ayakkabının ökçeleri basık oluyordu. Külhan dışında belli yerlerde özellikle kahvelerde buluşup kendilerine özgü bir tavırla saz çalıp şarkılar söylüyorlardı. Ayrıca, kendilerine özgü bir konuşma üslupları bulunuyor ve argo konuşuyorlardı.”

Külhanbeylik yapılanmasında örgüt üyelerinin suç işlemeye açık kişiler olduğu, dayanışma içinde oldukları görülmektedir. Bu durum, oluşumun mafia tipi bir yapılanma olduğu konusunda hiçbir kuşku bırakmamaktadır. İşin ilginç tarafı ise yapılanmanın sadece kriminal bir yapılanma olmaması, örgütün sosyal bir nitelik taşımasıdır. Yaptıkları kötülükleri bile kural ve kaideler çerçevesinde, ilkelere uyarak gerçekleştirmişlerdir. Külhanbeyleri kent yaşamında toplumun güvenliğini tehdit ederek çevresindekileri baskı altına alıp, merkezi otoritenin tesis ettiği yasalara uymak yerine onları yok sayarak geleneksel ahlak ve hukuk anlayışı doğrultusunda bir yaşamın ilkelerini tesis etmeye uğraşmışlardır. Gayri ahlaki eylemlerde bulunmaktan kaçınmamış ve

¹³⁵ Murat ÇULCU: a.g.e., 379; <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=599#> 25.12.2005

mevcut sistemi tehdit etmişlerdir. Nitekim bu tehdidi ortadan kaldırmak için “Cihan Ser-Askeri” diye anılan Rıza Paşa (1809-1877) İstanbul’da sayıları 600-700 kişiyi bulan külhanbeylerini askere alarak külhanbeylik yapılanmasını bitirmiştir.¹³⁶

Külhanbeylik devletin aldığı bu önlemle ortadan kalkıyordu ama gelenek şekil değiştirerek yaşamını sürdürmüştür. Bunun en önemli örneğini ise külhanbeyliğin sosyal etkinlikten ve dayanaktan yoksun bir benzeri olan kabadayılık oluşturmuştur.¹³⁷

Osmanlı İmparatorluğu’nu ayakta tutan en önemli kurumlardan biri, yeniçerilerdi. Ancak yeniçeri içindeki kimi kişi ve gruplar 18. yüzyıldan itibaren, devleti savunmaktan ziyade halkı terörize eden bir konuma geçmişlerdir. Gelirlerini halktan haraç toplayarak artıran ve fiilen mahalle muhtarı gibi davranan yeniçeriler ortaya çıkmıştır. Oluşan otorite boşluğunu fırsat bilen, ya da bir yanıyla mevcut bir otoriteye dayanan bileği güçlü mahalle delikanlıları da kabadayılık serüvenlerine adım atmışlardır. Bu delikanlıların günlük uğraşlarında semt sakinlerinin haklarını savunmak gibi sosyal motifler görülebilmektedir. Bu bozulma 1794 yılında Sultan III. Selim’in gerçekleştirdiği askeri reformların nedenleri arasında yer almıştır.¹³⁸

Kabadayılar, külhanbeyleri gibi belli bir mekanda topluca yatıp kalkmamış, külhanbeylerin uydukları kural ve kaidelere tam anlamıyla bağlı kalmamışlardır. Kendi semtlerinde suç işlemekten kaçınarak yakın çevrenin sosyal desteğini kazanmaya ve bu bağlamda saygıdeğer bir konum elde etmeye çalışmışlardır. Fakat bu kuralları da çoğunlukla yine kendileri bozmuş ve yok sayarak geleneği yıkmışlardır.¹³⁹

Kabadayılardan, insan olarak her zaman özü sözü bir, iki yüzlü davranmayan, haksıza arka çıkmayan, halkın ve haklının yanında olan, bu

¹³⁶ Murat ÇULCU: a.g.e., 379-382.

¹³⁷ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 56.

¹³⁸ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 109-110.

¹³⁹ Murat ÇULCU: a.g.e., 383.

insanların hasımlarının arkasından değil kurşun atmak, laf bile atmadıkları, bu özelliklerinden dolayı çevrelerine ve yakınlarına güven verdikleri belirtildiğinden zaman zaman toplumdaki anlaşmazlıklarda aracı durumunda olarak sosyal bir rol üstlendikleri görülmektedir.¹⁴⁰

Kabadayılara ilişkin literatürün aynı zamanda iki temel yönü olduğunu görüyoruz. Bunlardan birisi romantik ve mistik yönü, diğeri ise şiddet ve suç boyutudur.¹⁴¹

Daha sonraki yıllarda külhanbeyliği kabadayılık sıfatıyla birlikte anılmaya başlanmış, iki sözcük aynı manayı içermeye başlamıştır. Çünkü artık her ikisi de yozlaşmıştır. Kabadayılar da başlangıçta mahallenin namusunu, şerefini koruyan insanlarmış. Ancak zamanla kirlenerek ve halkın namusuna göz diken insanlar haline gelmişlerdir.¹⁴²

Cumhuriyetin tek partili döneminde çetecilik ile ilgili olarak polis operasyonları olmadığı varsayımına rağmen bütün Türkiye’de değişik tarihlerde çok sayıda başkaldırıları olduğu görülmektedir. 1950’li yıllara kadar kürt toplulukları Ankara’daki hükümete karşı direnişler gerçekleştirmişlerdir. Alevi Kürtler 1921’de Sivas-Koçgiri’de, 1925’de Suni Kürtler Şih Sait liderliğinde Bingöl-Elaziz’de, 1931’de Ağrı Kürtleri Türkiye’nin doğusunda ve 1937-38’de Alevi Kürtleri Dersim’de Seyit Rıza önderliğinde ayaklanmışlardır.¹⁴³

Türkçe literatürde kabadayılar, ağabeyler şimdinin suç örgütlerinin, yani yeraltı dünyasının baba olarak adlandırılan patronlarının öncüleri sayılır. Türk mafiasının 1950’li yıllardan bugüne geçişini şu örnekle ifade edebiliriz:

“Türk basını 1968’de yüzlerce kişinin, Of’tan İstanbul’a gelen Oflu Hasan’a karşı son görevini yapmak üzere bir araya gelmesine dikkatleri

¹⁴⁰ TADOC: a.g.e., 182.

¹⁴¹ Ertan BEŞE: a.g.m., 96.

¹⁴² <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=599#> 25.12.2005

¹⁴³ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 129.

çekiyordu. Bu ünlü kabadayı kalp krizi nedeniyle ölmüştür. İstanbul yeraltı dünyasının “reisi” diye adlandırabileceğimiz Dünder Kılıç’a göre Hasan ağabeydi Oflu Hasan. Gazeteci Bilginer’e göre o zamanların İstanbul’unda Hasan Ağa bütün başların başıydı. Cenazede yeraltı dünyasının ünlü isimleri hiyerarşik şekilde ön sıralarda, hemen onların arkasında emniyet müdürleri ve dönemin çalışma bakanı yerlerini almışlardı. Yüzlerce çelengin arasında Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay’ın oğlu tarafından gönderilen çelenk herkesin dikkatini çekmiştir. bu cenaze töreni, İstanbul’da artık yeni bir döneme geçişin işaretlerini veriyordu. Kent şövalyeliği yerini, ülke çapında yöneticilerle bağlantı içerisinde olan baba figürüne ve onun kendisine özgü örgütlenmesine bırakıyordu.”¹⁴⁴

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, uyuşturucu kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Geleneksel uyuşturucu olan afyon ve esrarın ağırlığını, giderek morfin ve eroin almaya başlamıştır. Kabadayıların bir bölümü, uyuşturucu trafiğine ilgi göstermeye başlamıştır.¹⁴⁵ Türk mafiasına katılan grupların büyük bölümü uyuşturucu ticareti ile uğraşmaya başlamışlardır.

Mafia tipi suçların oluşum sürecine Cumhuriyet dönemi itibariyle bakıldığında, daha çok ekonomik gelişmelerin toplum üzerinde bıraktığı olumsuz etkilerin Türkiye’yi mafia tipi suçlara nasıl uygun bir ortam haline getirdiği görülecektir. Türk mafiası 1950-1980 arasını ekonomik tercih ve sınırlardan kaynaklanan yasakları fırsat bilerek büyümüştür.

Cumhuriyet Dönemi’nin başından beri iktisadi hayata, özel kesimle devlet arasındaki özgül ilişkiler yumağı damgasını vurmuştur. Öyle ki ilk işadamlarının devlet tarafından adeta yaratılması söz konusudur. Dolayısıyla, 1950’lerden sonra değişmeye başlayan aslında devlet ve iş dünyası arasındaki ilişkinin niteliği değil, tarafların amaçları olmuştur. Toplum olarak çağdaşlaşma kaygılarının azalmasıyla birlikte gerek siyasetçilerin, gerek bürokratların kişisel/grup çıkarları ön plana geçmiştir. Bu anlayış topluma da

¹⁴⁴ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 57; Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 127-128.

¹⁴⁵ Ertan BEŞE: a.g.m., 97; Hüseyin CİNOĞLU ve İ.Dinçer GÜNEŞ: a.g.m., 134.

yansıdığıdır. Toplumun fertleri de bu çıkar anlayışı doğrultusunda bir araya gelmişler ve suç grupları oluşturmaya başlamışlardır.¹⁴⁶

1950 ve 1960 yıllarındaki genel aflar, cezaevlerinin kapılarını ardına kadar açmış ve çeşitli suçlardan cezaevine girenlerin dışarı çıkması kabadayılık alemindeki değişimi hızlandıran etkenlerden birisi olmuştur.¹⁴⁷

Türkiye’de özellikle 1965’den itibaren en çok konuşulan, tartışılan ve sosyal yaşamda etkili olan sorunlardan birini Türk organize suç örgütleri teşkil etmektedir. Aynı süreçte ekonomik ve siyasi istikrarsızlık ülke yönetimini giderek zorlarken, organize suçların oranında da büyük bir artış gözlemlenmiştir. Ekonomik ve siyasi istikrarsızlıkla baş başa giden organize suç, yasadışı eylem ve etkinlik alanını sürekli genişletirken, ulusal ve küresel zeminde meydana gelen değişim ve oluşumlar, Türkiye’deki mafialaşmanın da yolunu açmıştır.¹⁴⁸

Türkiye’nin ilk defa sistematik olarak uyuşturucu ve kara-para ile tanışması 1960’lı yılların ortalarına rastlamaktadır. Bu dönem içinde özellikle afyon dikim alanlarının daraltılması konusunda ABD, BM’yi de yanına alarak Türkiye’ye baskı uygulamışlardır. Bunun sebebi ise 1970’li yılların ortalarına doğru dünya genelinde yasal olarak elde edilen uyuşturucunun %50-55’ine yakını Türkiye’de üretilmektedir. Yine dünya daki en büyük haşhaş kapsülü işleme kapasitesine sahip olan bir fabrika da Afyon-Bolvadin’de kurulmuştur.¹⁴⁹

1970’li yıllarda yoğun göç olayı ile birlikte Türk mafiasında yeni oluşumlar ortaya çıkmıştır. Gerçek anlamda faaliyet gösteren örgütlü suçlar Türkiye’de 1970’li yıllarda başlar.¹⁵⁰ 1970’li yıllarda hem ülke içerisinde

¹⁴⁶ TADOC: a.g.e., 182.

¹⁴⁷ Ertan BEŞE: a.g.m., 98.

¹⁴⁸ Murat ÇULCU: a.g.e., 11-12.

¹⁴⁹ İhsan BAL ve Önder AYTAÇ: Medyanın Gözüyle Organize Suçlar & ‘The Best Of Police’, <http://www.dicle.edu.tr/dictur/suryayin/khuka/mgos.htm> 04.04.2006

¹⁵⁰ Fazlı GÖKÇEGÖZ: a.g.m., 108; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 58; İhsan BAL: a.g.m., 51; İhsan BAL ve Önder AYTAÇ: a.g.m., <http://www.dicle.edu.tr/dictur/suryayin/khuka/mgos.htm>.

ideolojik çatışmaların artması sonucu ihtiyaç duyulan silah ve benzeri gereksinimlerin karşılanması, hem de ekonominin doğurduğu karaborsanın rantını paylaşarak büyümesi ile uluslararası bağlantılı çok sayıda organize suç örgütleri ortaya çıkmıştır.

Organize suçların, terör örgütlerinin ve eylemlerinin arttığı ve ülke ekonomisinin darboğazlar yaşadığı 1970'li yıllara rastlaması ve rüştlarini bu dönemde ispatlamaları bir tesadüf olarak değerlendirilmemelidir. Bu dönemin belirgin özellikleri arasında, devlet otoritesinin sarsılması, zayıf koalisyon hükümetlerinin işbaşına gelmesi, ekonomik reformların gerçekleştirilememesi, hantal ve işleyişi yavaş devlet ağırlıklı bürokrasinin artması, gelir dağılımının giderek adaletsizleşmesi ve köylerden kentlere doğru hızlı bir göçün yaşanması sayılabilir.¹⁵¹

Türkiye'de organize suçların patlamasına yol açacak olan olaylardan birisi de 1970'li yıllarda Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkarma yapması nedeniyle ABD'nin BM'ye aldırıldığı geniş kapsamlı ambargo uygulamasıdır.¹⁵² Ambargo başlangıçta yeterince hissedilmemiştir. Ancak kısa bir süre sonra Türkiye giderek 70 cent'e muhtaç hale gelmiştir. Yeraltı dünyası için böyle bir sorun yoktur. Onlar uyuşturucuyu götürüp içki ve sigaraları getirmiş, döviz ile oynamışlardır. Bir süre sonra sanayi ürünleri ithal ederek ayakta duran sanayi, bunları getirebilmek için mafia ile yakın ilişkiler kurmak zorunda kalmıştır. 1920'li yıllar sonrası ABD'deki içki yasağı karşısında, toplum tarafından duyulan gereksinimin mafia tarafından karşılanması ve böylece ülkede mafianın ağırlığının artmasına neden olan benzer bir süreç yaratmıştır.

1980'li yılların başından itibaren ihracata verilen teşvikler sayesinde, yurtdışındaki karapara kaynaklı dövizler ihracat kazancı gibi gösterilerek Türkiye'ye getirilmiştir. Bu arada silah kaçakçılığı 1980 müdahalesinden

¹⁵¹ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 171.

¹⁵² Murat ÇULCU: ... Notlar, 114; TADOC: a.g.e., 183;

<http://www.zaman.com.tr/?hn=227350&bl=haberler&trh=20051109> 29.05.2006

sonra yerini altın kaçakçılığına bırakmıştır.¹⁵³ Ayrıca, mafia kendisine sığınak olarak kayıt dışı ekonomiyi seçmiştir. Yurtdışına sermaye kaçışına sebep olur ve ekonomik krize yol açar kaygısıyla ekonomiyi kayda almaktan korkulmuştur.

Diğer taraftan, özellikle 1980'li yıllardan itibaren başta İstanbul olmak üzere, Ankara, İzmir, Mersin ve Bursa gibi büyük illere bir göç furysı yaşanmıştır. Doğal olarak daha çok aynı etnik veya bölgesel kökene sahip olan insanlar arasında gruplaşmalar oluşmuştur.¹⁵⁴

1980'li yılların ortasına gelindiğinde ülkedeki ekonomik kriz nedeniyle birçok işadının borçlarını ödeyemez duruma düşmesiyle birlikte yasal yollardan tahsil edilmesi çok zaman alan alacaklarını bir an elde edebilmek için organize suç örgütleri devreye girmeye başlamıştır.¹⁵⁵

Organize suç örgütleri, 1980'li yıllardan strateji ve yöntem değiştirmeye başlamıştır. Özellikle ekonomide alınan kararlar ile ithalatın serbest hale getirilmesi Türkiye'deki karaborsa düzenine ve buna bağlı olarak mafia hareketlerine önemli darbe vurduğu ifade edilebilir.¹⁵⁶ 1970'li yıllarda 2 milyar dolara yakın gelir sağlayan mafianın bu kazancını da sona erdirmekle sonuçlanmıştır. Yeni düzenlemeler karşısında bocalayan mafia 1987 yılında bu düzenlemelerin baş kahramanı olarak gördüğü Özal'a suikast girişiminde bulunma noktasına kadar işi götürdüğü yaygın bir kanıdır.

Özal'ı öldürmeyi başaramayan organize suç örgütlerinin imdadına 1984 yılında PKK terör örgütünün silahlı eylemleriyle ortaya çıkması yetişmiş ve Türkiye gündemine bir kabus gibi yerleşmesi mafialaşma için önemli bir fırsat oluşturmıştır. Zira devletin dikkati artık terör ile mücadeleye yönelmiş ve mali kaynakların bu alandaki mücadeleye ayrılması mali krizlere neden

¹⁵³ Halil YILMAZ: "Türkiye'de Organize Suç", Polis Bilimleri Dergisi, I, 1, (Ankara 1998), 75; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 60; <http://www.teror.gen.tr/turkce/organize/index> 10.11.2004

¹⁵⁴ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 63.

¹⁵⁵ Halil YILMAZ: a.g.m., 75.

¹⁵⁶ İhsan BAL: a.g.m., 51; İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 171; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 62-63.

olmuştur. Terörün gölgesinde yeniden yapılanmasını tamamlayan organize suç örgütleri, aynı zamanda dünyaya açılmayı yeni teknolojinin kendilerine sunduğu olanaklarla sağlamayı başarmıştır.¹⁵⁷

Liberal demokrasiye geçişle ekonomik anlamda özelleştirmelerin ortaya çıkması ve çeşitli haklardaki özgürlüklerin artması mafianın dikkatini çekmiş ve bazı boşlukları fırsat bilerek bir yapılanma süreci içine girmiştir. Burada dikkat edilecek nokta, liberalizm anlayışının yaygınlaşmasından ve uygulamaya geçilmesinden sonra mafianın ortaya çıkmasıdır.¹⁵⁸

Türkiye’de görüldüğü gibi organize suç olgusu uzun yıllardır var olmakla birlikte, ciddi anlamda devlet yetkilileri ve kamuoyunun gündemine, 3 Kasım 1996 günü saat: 19.15 sıralarında içinde bir milletvekili, bir polis müdürü ve adli makamlarca aranan bir organize suç elemanın bulunduğu Mercedes marka otomobilin Balıkesir’in Susurluk İlçesinin Uçakyolu Mevkii’nde kaza yapması sonucu “Susurluk kazası” olarak bilinen bir olayla gelmiştir. Kaza sonucu polis müdürü ile aranan organize suç elemanı ölmüş, milletvekili ise sağ olarak kurtulmuştur. O günden sonra çok uzun bir süre, Türkiye’nin en önemli gündem konularından biri haline gelen “Susurluk kazası” organize suçlar konusunda adeta bir referans kaynağı haline gelmiştir.¹⁵⁹

Organize suç örgütlerinin Türkiye gündemine yoğun bir şekilde oturmasına Türk halkının zihninde oluşmuş bulunan; hak edilenin alınamaması, ne kadar çalışırsa çalışsın yaşam için gerekli asıl gereksinimlerin karşılanamayacağı, adaletsiz tutum ve davranışların ön planda bulunduğu gibi düşünceler çok etkili olmuştur. Bireylerin günümüz olanakları içerisinde dürüst bir şekilde çalışma sonucu, minimum yaşam

¹⁵⁷ İhsan BAL: a.g.m., 52.

¹⁵⁸ Ahmet KAYA :a.g.m.,
http://www.egm.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/26_sayi/yeni/web/makaleler/Ahmet_KAYA.htm 04.04.2006

¹⁵⁹ Aytekin GELERİ: a.g.m., 19; Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 223;
<http://www.milliyet.com.tr/content/dosya/susurluk/susur1.html> 08.09.2004

standartlarına ulaşmadaki olumsuz düşünceleri organize suç örgütlerinin eleman ve taraftar kazanmalarına olanak vermiştir.¹⁶⁰

Türk Emniyet Teşkilatında organize suçla mücadele birimleri Türk kamu yönetimi genel örgütlenmesini aynen yansıtmaktadır. Organize suçlarla mücadele eden birimler 1995 yılında merkez teşkilatında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı adı altında bir araya getirilmişlerdir. Ana şubeler olarak mali, organize ve narkotik şubeler bu daire başkanlığı içinde yer almışlardır. Merkezi yönetimin taşra birimleri olarak il emniyet müdürlüklerinde Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şubeleri açılmıştır. Bu şubenin içinde organize suç, narkotik ve mali büro amirlikleri vardır.¹⁶¹

1998 yılından itibaren tam anlamıyla etkin bir şekilde organize suçlarla mücadeleye başlanılmıştır. Yine bu amaçla, 1999 yılında faaliyetlerini daha kuvvetli bir yapılanmayla yürüten organize suç örgütleri daha etkin mücadele edebilmek için 4422 sayılı ÇASÖMK yürürlüğe girmiş olup 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK ile yürürlükten kaldırmıştır.

2.2. Türk Hukukunda Organize Suç

Genel anlamda Türkiye’de suçlar dört başlık altında toplanmıştır:

Ferdi Suç: bireysel olarak işlenen suçlardır.

İştirakli Suç: bir azmettiricisi olup teşekkül halinde işlenen suçlardır.

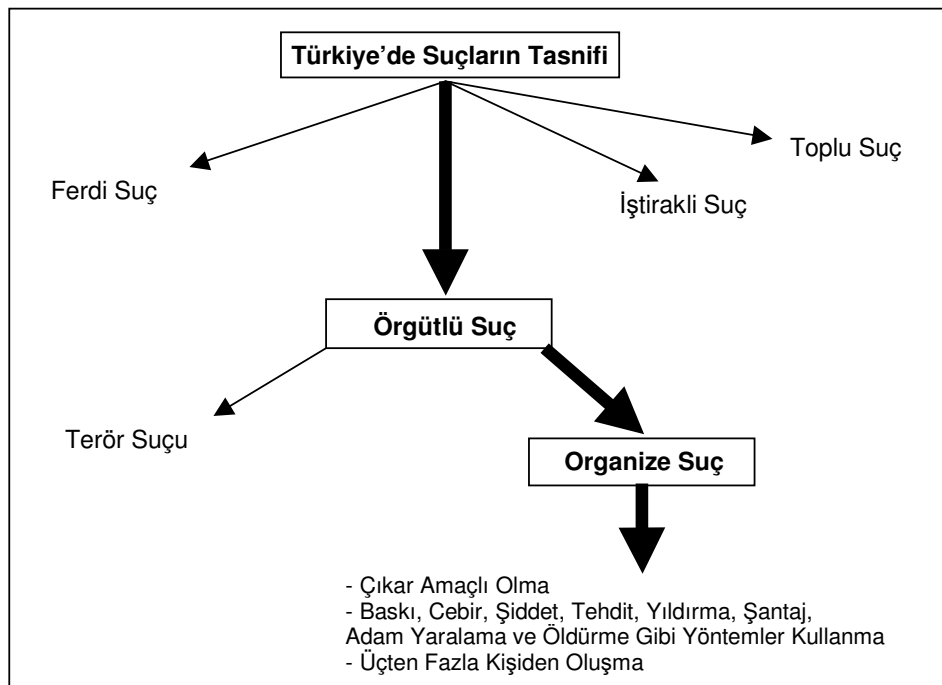
Toplu Suç: herhangi bir teşekkül olmaksızın toplu halde işlenen suçlardır.

¹⁶⁰ Fazlı GÖKÇEGÖZ: a.g.m., 108.

¹⁶¹ Hasan Hüseyin ÇEVİK ve Muhittin KAYA: “Organize Suçla Mücadele Birimleri: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, Organize Suçlarla Mücadele Ve Polis, Der. Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK (Ankara 2003), 204.

Örgütlü Suç: iki başlık altında incelenmektedir. Bunlar terör suçları ve mafia tipi organize suçlardır. Aşağıdaki şekilde de görüldüğü üzere, mafia tipi organize suçlarda, çıkar amacı güden ve üçten fazla kişinin bir araya gelmesi ile oluşan bir örgüt söz konusudur. Suç işlenirken, baskı, cebir, şiddet, tehdit, yıldırma, şantaj, adam öldürme ve yaralama söz konusudur.

Şekil 2: Türkiye’de Suçların Genel Anlamda Sınıflandırılması

Kaynak: Mahmut CENGİZ:Türkiye’de Mafya Tipi Organize Suçlar, (Ankara 2005),18.

Halk arasında “mafia”, “çete” olarak bilinen Organize Suç Örgütü, hukukumuzda 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nın 220. maddesinde “Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma” olarak tanımlanmıştır.

“Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma

‘MADDE 220’

1- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç

bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

2- Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

3- Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarışma kadar artırılır.

4- Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

5- Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

6- Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.

7- Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.

8- Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 220. maddesinin gerekçeleri ise şunlardır;

Kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak, işlenmesi amaçlananlardan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye

sokmaktadır. Ayrıca belirtilmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemeye bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Bu suç tanımı ile korunan hukukî değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenliğini, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçu tanımlanmıştır. Bu bakımdan, söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu seçimlik hareketler, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmektir.

Örgüt, soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hâkimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır.

Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiilî birleşme yeterlidir. Örgüt, niteliği itibarıyla, devamlılık arzeder. Bu itibarla, kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi hâlinde, örgüt değil, iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir.

Madde metninde, suç işlemek amacına yönelik örgütün varlığı için asgari üye sayısı belirlenmemiştir.

Suç işlemek için örgüt kurulması bir somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az iki kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette

fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilirse de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir.

Bu suç, bir amaç suç niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu suç, ancak doğrudan kastla işlenebilir. Kişiler, suç işlemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdırlar. İşlenmesi amaçlanan suçların türü veya niteliği, sadece bu suç için öngörülmüş olan alt ve üst sınırlar arasında somut cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

İkinci fıkrada, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Örgüte üye olmak, fiilî bir katılımdır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür.

Üçüncü fıkraya göre, örgütün silâhlı olması, bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların daha ağır ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır. Suç örgütünün silâhlı olup olmaması veya sahip olunan silahların cins, nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya var olan somut tehlikenin ağırlığı bakımından dikkate alınmalıdır.

Dördüncü fıkraya göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunacaktır. Bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, ayrıca örgütün amacı çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmez. Örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi hâlinde, hem bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçtan hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmedilmelidir.

Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmezse, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

Altıncı fıkraya göre, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir.

Yedinci fıkra, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin, örgüt üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle, “örgüte yardım ve yataklık” adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller, nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrasında, örgütün veya amacının propagandasının yapılması suç olarak tanımlanmıştır. Bu propagandanın basın ve yayın yolu ile işlenmesi, suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir.¹⁶²

2.3. Türkiye’de Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları, İşlemiş Oldukları Suç Tipleri ve Yöntemleri

Son yıllarda teknolojik ve ekonomik alanlarda meydana gelen gelişmeler paralelinde, Türkiye’de organize suç örgütleri de bu gelişmelere ayak uydurmak suretiyle faaliyet alanlarını genişletmeye başlamışlardır.

¹⁶² www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegerekce.doc 25.04.2006

Türkiye’de organize suç örgütleri yalnızca uyuşturucu madde kaçakçılığı ile uğraşmamakta, tek başına bir kişinin işleyebileceği hemen hemen her türlü suçu organize bir şekilde işlemekte ve topluma büyük zararlar vermektedir.¹⁶³ Organize suçların toplumumuza maliyetinin sokak suçları veya adi suçlar dediğimiz suçların maliyetinden oldukça fazladır.

Türkiye’nin coğrafi bakımdan Asya ve Avrupa arasında sahip olduğu köprü pozisyonu, etrafının denizlerle çevrili olması, gelir dağılımındaki adaletsizlik, işsizlik, büyük şehirlere göç, yozlaşmanın yaygın oluşu gibi faktörler, uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah ve mühimmat kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti, mafia tipi çeteler, yolsuzluk ve kara para aklama gibi bir çok suç faaliyetinin ortaya çıkmasını kolaylaştırmakta ve sebep olmaktadır. Organize olarak işlenen bu suçların yanında, akaryakıt kaçakçılığı, oto kaçakçılığı, kültür ve tabiat varlığı kaçakçılığı, organ-doku kaçakçılığı, kalpazanlık, kredi kartı dolandırıcılığı, internet üzerinden gerçekleştirilen dolandırıcılık gibi önemli ekonomik kayıplara yol açan bir çok suçta artan oranda organize olarak işlenmektedir.

Türkiye’de organize suç örgütleri, turizm, inşaat, arazi, ihaleler, oto kiralama, at yarışları, dernekler, vakıflar, şirketler ve otel sektörlerinde boy gösteren organize suç örgütleri; çek-senet, haraç alma, fuhuş, kumar, karaborsa, arazi yolsuzluğu, otopark, beyaz kadın ticareti, karapara aklama, silah ve mühimmat kaçakçılığı, her nevi nükleer ve radyoaktif madde kaçakçılığı, fidye karşılığı adam kaçırma, silahla yaralama, para karşılığı cinayet ve şantaj suçlarında faaliyetlerini sürdürme çabası içerisindeyler.¹⁶⁴

Bu suç örgütleri ekonomik alanda özellikle inşaat, toptan gıda, tekstil, giyim, lokanta, atık madde, taşımacılık, turizm, eğlence, otomobil, petrol nakliyatı ve ticareti, emlak, döviz alım satımı, temizlik ve sosyal güvenlik

¹⁶³ DPT: a.g.e., 6.

¹⁶⁴ Halil YILMAZ: a.g.m., 73; TADOC: ... Suçlar, 165-166.

sektörlerinde, sosyal hayatta ise; vakıf, dernek, spor klüpleri ve benzeri oluşumlarda faaliyet göstermektedir.¹⁶⁵

Dünün 'kabadayılık geleneğinin' izlerini taşıyan bugünün mafiası, özellikle 1990'dan itibaren iyice büyümüştür. Faaliyette bulundukları bölgeler bakımından ise, sanayi, inşaat ve turizm sektörlerinin daha hareketli olduğu sermaye birikiminin ve para hareketliliğinin üst seviyede görüldüğü Marmara ve Akdeniz bölgeleri öne çıkmaktadır.

Türkiye'de organize suç örgütlerinin; tefecilik yapan şahısların, tahsilatını gerçekleştirmek suretiyle komisyon alarak gelir elde ettikleri, ihalelerin sonuçlarına etki ederek, komisyon aldıkları veya üçüncül şahıslar vasıtasıyla ticarete atılarak dengeleri bozdukları, iş adamları, gazino, bar, pavyon gibi yerlerden koruma adı altında para alarak gelir sağladıkları, otoparktan haksız kazanç elde ettikleri, turizm bölgelerindeki otel ve barların korku ve baskı yoluyla el değiştirmesinden menfaat temin ettikleri, korku, baskı ve hile yolu ile emlak ve arazi satışlarından gelir elde ettikleri, uluslararası seviyede göçmen ve akaryakıt kaçakçılığı yaparak büyük meblağlarda gelir elde ettikleri, maden ve kömür ocaklarını baskı ve korku yolu ile ele geçirdikleri, sanayi tesislerini, fabrika ve firmaları (ilaç, inşaat, çimento, demir-çelik, mermer, taşımacılık) ele geçirdikleri, futbol sektöründe futbolcu transferlerini yönlendirdikleri, bahis oynattıkları, maç sonuçlarına ve kulüp yönetimine etki etmek suretiyle kulüp imkanlarından faydalandıkları, müzik ve medya sektörlerine nüfuz ederek menfaat temin ettikleri, kapkaç ve gasp amaçlı suç grupları oluşturarak yüksek meblağlarda gelir elde ettikleri, gıda piyasasında tekel yaratmak suretiyle fiyatların düşmesine veya artmasına sebebiyet verdikleri tespit edilmiştir.¹⁶⁶

Bu faaliyetleri gerçekleştirirken; genellikle mensupları arasında açık veya gizli işbirliği yaparak, başlıca şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme, hile, tehdit ve benzeri gibi yol ve yöntemlerden birisini kullanmak suretiyle kurum,

¹⁶⁵ KOSMDB: ... 2002 Raporu, 94.

¹⁶⁶ TADOC: ... Mücadele, 205-206.

kuruluş ve teşebbüslerin yönetim veya denetimlerini ele geçirmek, ihale, imtiyaz, ruhsat gibi faaliyetleri denetlemek, bu faaliyetlerde etkinlik sağlamak, ekonomik faaliyetlerde kartel, tröst yaratmak, serbest piyasa koşullarında oluşan faaliyetleri denetleyerek, artmasına, düşmesine sebep olmak, alacak-borç ilişkisini düzenlemek, taraflar adına para, çek-senet tahsil etmek ettirmek, borç senedi ve çek imzalatırmak, hibe ettirmek, devletin otoritesini zaafa uğratarak kamu düzenini bozmak gibi yöntemleri uygulamaktadırlar.¹⁶⁷ Bu faaliyetlerde kendi istedikleri şekilde sonuç alınması için öldürme ve yaralama dahil olmak üzere her türlü şiddet, tehdit ve şantaj yöntemine başvurmaktadırlar. Ayrıca karapara aklama ve zoraki koruma da Türkiye’de organize suç örgütleri için kullanılan yöntemlerdendir.

Ayrıca organize suç örgütleri amaçlarına ulaşmak için vatandaşlara karşı, işyeri, oto, ev kurşunlama, yakma ve bombalama, ateşli, delici ve kesici silahlarla adam yaralama ve öldürme, sürekli telefonla veya çeşitli yöntemlerle sürekli tehdit, silahlı olarak genelde çalıntı ve sahte plakalı arabalarla adam kaçırıp fidye istemek, zorla boş senet ve çek imzalatmak, zorla hibe ettirmek, haraç toplamak gibi yöntemleri kullanmaktadırlar. Ayrıca kamu görevlilerini yanlarına almak için ise rüşvet vermek, aynı ideolojik görüşü paylaşmak, yapılan işten kar payı vermek, hemşericilik ve örgüt adına açılan işyerlerine gizli ortaklık vermek gibi yöntemleri kullanmaktadırlar.¹⁶⁸

Günümüzde, organize suçlar, her ne kadar yüzyıl öncesine göre farklı gözükse de tehdit ve şiddet kullanmak organize suçların değişmeyen bir kuralıdır. Cesaret ve çekinmeden şiddet kullanmak hala ciddiye alınmanın ölçüleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁶⁷ İsmail AKSOY: a.g.e., 35.

¹⁶⁸ Hüseyin CİNOĞLU ve İ.Dinçer GÜNEŞ: a.g.m., 141-143.

2.4. Türkiye’de Organize Suç Örgütlerinin Tespit Edilen Karakteristik Özellikleri

Organize suçların her ne kadar evrensel benzerlikleri bulunsa da, gerek oluşum ve faaliyetleri gerekse kullandıkları yöntemler açısından bulundukları ülkenin kültürü, sosyolojik ve ekonomik yapısından etkilenerek kendine has karakteristik özellikler kazanmaktadırlar.

Türk mafiasının ortaya çıktığı bütün Avrupa ülkelerinde, ulusal polis ve adalet teşkilatları konuyla kendi yöntemleri çerçevesinde, sosyal bir sorun olarak mücadele edilmektedir.¹⁶⁹ Türkiye’de, organize suçluluk kriminolojik olmakla birlikte sosyolojik bir görünüm de arz etmektedir.

Organize suç örgütleri elemanlarının %50’ye yakın bir kısmının ilkökul, %40’a yakın bir kısmının ortaokul ve lise mezunu olduğu ve yaş ortalamasının 20-40 arasında olduğu görülmektedir.¹⁷⁰ Ancak, son yıllarda yüksek okul mezunu şahıslarında bu suç türüne karışmaya başladığı görülmektedir.

Yakın zamana kadar para tahsili, adam dövme, öldürme gibi kaba kuvvete dayanan suçları işleyen suç örgütleri; son yıllarda devleti dolandırmak, çeşitli şekillerde yolsuzluklarda bulunmak ve ihale takibi gibi işlerle de ilgilenmeye başlamışlardır.¹⁷¹ Bunu eğitim seviyesi ile ilişkilendirmek mümkündür. Özellikle son yıllarda organize suç örgütü mensupları arasında yüksek okul mezunlarının sayıları hızla artmaktadır.

Mevcut sosyo-kültürel yapımızın gereği, toplum açısından dini ve ahlaki değer kabul edilen bir çok kavram, bu suç örgütleri tarafından arzuladıkları hedefe ulaşabilmeleri için vasıta olarak kullanılmaktadır.¹⁷² Bir çok örgüt liderinin; çeşitli sıfatlarla eğitim, kültür, spor aktiviteleri, ulusal

¹⁶⁹ Frank BOVENKERK ve Yücel YEŞİLGÖZ: a.g.e., 37.

¹⁷⁰ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2001 Raporu, 86.

¹⁷¹ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 120.

¹⁷² Ömer ERSOY: a.g.m., <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8> 04.04.2006; KOSMDB: ... 2001 Raporu, 87.

bayramlar, milli günler ve özellikle tabii afet gibi toplumun duyarlı olduğu konuları değerlendirip, bu günlerde yine haksız olarak elde ettikleri kazançlarından bir bölümünü yardım adı altında dağıtarak, toplumda sempatik ve kabul görmeye çalışmaktadırlar.

Örf, adet, gelenek ve görenek gibi sosyolojik unsurların ağırlıklı ve katı bir şekilde halen yaşanmakta olduğu Türkiye’de, organize suç örgütlerinin tespit edilen karakteristik özellikleri aşağıda sıralanmıştır:

- Kar etmeyi ve mümkün olduğu kadar gizli kalmayı amaç edinirler. Kendilerini emin ve hakim hissederlerse açıkça faaliyet gösterebilirler. Ayrıca kamunun onlardan korkmaları gerekir.
- Teknolojik, sosyal, hukuksal ve ekonomik alanlardaki ‘Değişim’e son derece büyük bir hızla adapte olarak bundan istifade ederler,
- Ulusal ve uluslararası seviyede ‘Ortak girişime uygun’ yapıdadırlar,
- Her türlü otorite boşluğundan kaynaklanan alanları kendi lehlerinde maddi çıkar amaçlı değerlendirirler,
- Hemen hemen değişime hiç uğramayan, örgütün yönetim kadrosundaki kan bağının vazgeçilmezliğidir. Özellikle lider kademesinde görevler babadan oğula, kardeşe, akrabaya veya hemşeriye geçer,
- Unutma yoktur. Unutmuş gibi görünür, ödeşmeyi, hesaplaşmayı ileri bir tarihe bırakırlar,
- ‘Kişisel intikam’ duygusu ağırlıklı görülmektedir,
- Suç organizasyonlarının yapısı ve yönetimi; şirket, holding yapısına çok benzemekte ve genel olarak ‘şirketleşme eğilimi’ görülmektedir,
- Hasım gördükleri insanların cenaze merasimlerine katılacak kadar politiktirler,
- Durmadan çoğalan gruplar arası ‘irtibat’ söz konusudur,
- Suçu üstlenmek örgütte kalmanın en önemli unsurlarından sayılmaktadır. Zorda kalmadıkça güvenlik kuvvetlerine yönelik eylem yapmamaktadırlar. Devlet mekanizması içerisinde bir çok

unsuru kullanmak ve aracılık yapmak en büyük özellikleri arasındadır,

- Sürekli arsa alımı, şirketlere ortak olma, ihalelere katılma ve iş adamı hüviyetine bürünme gibi 'legal görünümlü faaliyetleri' mevcuttur,
- Devlet mekanizması içerisinde bir çok unsuru kullanmak ve aracılık yapmak, yapılanmanın en büyük özelliğidir,
- Kamuoyunda mevcut psikolojik ve sosyal yapının gereklerine uygun mesajlar ve tavırlar sergilemek şarttır,
- Sabıkalı olmak ve cezaevi görmek gibi vasıflar hiyerarşik yapının gereğidir,
- Yakın çevre, akraba ve dostlara sürekli aylık, hediye verilmesi liderliğin tarzıdır,
- Buluşma yerleri genelde beş yıldızlı otellerin lobileridir, özelde ise eğlence yerleri de bu iş için en uygun yerlerdir,
- Kanunlardaki boşluklardan ortaya çıkan rant alanlarını, şiddet kullanarak kendi zeminlerine çekerler, bu tür rant alanlarını ellerinde tutmaya çalışırlar,
- Suç sicili temiz olan kişiler vasıtası ile şirketler kurup kara para aklama yöntemine başvururlar,
- Aralarında anlaşmazlık bulunan kişileri anlaştırmak bunlardan menfaat sağlamak suretiyle, kendilerini 'adaleti tesis eden unsurlar' olarak göstermektedirler,
- Vakıflar oluşturarak, yardım görüntüsü altında para almaya çalışırlar,
- İlk yapılanma safhasında Güvenlik Teşkilatları'ndan ayrılma veya emekli kişilerin, gerek nüfuzunu gerekse silahlı gücünü kullanarak güçlerini arttırmaya çalışırlar,
- Örgüte girenlerin ve örgüt hakkında fazla bilgisi olan üyelerin, örgütü kendi istekleri ile terk etmeleri zorlaştırılmıştır. Yapı içerisinde bu tehdit unsurları devamlı gündemde tutulur,

- Yasa dışı yöntemlerle yapılan ticareti yönlendirerek, menfaat temin ederler,
- Her örgütün kendi içerisinde 'yazılı olmayan kuralları' olup, örgüt üyelerinin bu kurallara kesin uymaları sağlanmaya çalışılır,
- Örgüt üyelerinden, lidere mutlak itaat beklenir,
- Örgüt liderleri çeşitli sebeplerden dolayı parasız ve gelirsiz kaldıkları zamanlarda en kısa yoldan paraya, o bölge içerisinde fuhuş yaptıran ve kumar oynatan kişilerden haraç alarak ulaşırlar,
- Polise suçluyu teslim etmek en çok tercih ettikleri yoldur. Teslim olma konusunda, suçsuz olan mensuplar, suçu kabul edip teslim olabilirler, bu sırada asıl suçlu başka bir görev yerine sevk edilir,
- Organize suç liderleri yaptıkları illegal faaliyetleri kamufle edebilmek için toplumun ve devletin sağ duyusuna hitap eden davranışlarda bulunurlar. Bununla hedef kitleye mesaj vermek isterler,
- Organize suç örgütü içerisinde bulunan ve aranan kişiler bir şekilde mutlaka aileleri ile ilişki kurarlar. Aileleri ile olan ilişkilerini tamamen kesemezler,
- İhaleler örgütün sürekli takip ettikleri faaliyetlerdendir. Bu yöntemle ticari hayatın her aşamasında yer alırlar,
- Yerel iş gruplarını kontrol altına alırlar, (kuruyemiş, kokoreç, otopark, oto kiralama, oto galeri, oto yıkama, yağlama yerleri gibi.)
- Tetikçi veya elemanların tutuklu veya mahkum oldukları sürece ailelerine bakılır, aylık ödenir, bu liderin en büyük görevidir. Lider örgütünü bu şekilde motive eder,
- Eğlence yerleri onların hem barınma hem de ilişki kurma alanlarıdır,
- Adalet ve güvenlik mekanizmasına sızmak için sürekli faaliyet içerisindeyler,
- Kullandıkları araçlar vasıtasıyla kendilerini kamufle ederler, yapılan işler onların adına olmaz ama arkasında mutlaka yer alırlar,

- Yurt içinde olduğu gibi yurt dışında da iş adamı olarak görmek mümkündür,
- Elit tabakaya sızarak onları kendileri gibi hareket etmeye zorlarlar,
- Genel görüntü uyuşturucuya karşı olduklarıdır ve bunu sürekli olarak vurgulamak suretiyle, sözde kendilerini uyuşturucu kaçakçılığı yapan örgütlerden ayırmaktadırlar. Ancak bu faaliyetlerden elde edilen haksız kazançtan pay alırlar ve işbirliğinde bulunurlar.
- Yargıya ulaşan ve neticesinde beraatla sonuçlanan kararları, kendilerinin haklılıkları, masumiyetleri ve kanundan daha güçlü oldukları yönünde propaganda aracı olarak kullanırlar.
- Cezaevleri, aynı terör suçlarında olduğu gibi, organize suçlar içinde bir eğitim ve yönetim yeri haline gelebilmektedir. Özellikle lider konumundaki şahıslar, cezaevinden verdikleri talimatlarla elemanlarını yönlendirebilmektedir.
- Örgütün genişlemesinde bölgecilik önemli yer tutar, bu suç örgütleri içerisinde, bölgecilik ve hemşericilik kuvvetlidir. Asıl çekirdeği oluşturan yapının bu bağlantıya önem verdiği ve bir örgüt içerisinde yer alan elemanların bir çoğunun genelde aynı bölgenin insanı olduğu görülmektedir.
- Lüks bir yaşantı sergilemek ve yaşantılarını cazip göstermek suretiyle, örgüt yapısını tanımayan veya örgüte yeni girmek isteyen kişileri örgütün içine çekmeye çalışırlar.¹⁷³

¹⁷³ KOSMDB: ... 1999 Raporu, 75; KOSMDB: ... 2000 Raporu, 117; KOSMDB: ... 2004 Raporu, 33; TADOC: a.g.e., 206-208.

İKİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLAR BAĞLAMINDA

UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

Günümüzde uyuşturucu maddelere bağımlılık, başta sanayileşmiş ülkeler olmak üzere tüm dünyada özellikle gençlik kesimini etkileyen çok önemli bir sorundur. Bu maddelerin üretiminin, suiistimalinin ve kaçakçılığının her ülkede birbirinden farklı nedenleri ve kaynakları vardır. Ancak uyuşturucu madde bağımlılığı hiçbir coğrafi, siyasi, sosyal sistem ve kültür sınırı tanımayan bir salgın hastalıktır.¹⁷⁴ Uyuşturucu maddelere karşı toplumları, özellikle gençleri korumanın en geçerli yollarından birisi, bu maddelerin yasa dışı alım satımını başka bir deyişle kaçakçılığını önlemektir.

Yapısı itibariyle uyuşturucu madde kaçakçılığı organize bir suçtur. Bu organizasyon içerisinde, hiyerarşik bir yapılanma ve iş bölümü söz konusudur. Bu iş bölümü organizasyonun bünyesinde olduğu gibi, organizasyonlar arasında da olabilmektedir.¹⁷⁵ Örneğin, kimi uyuşturucu organizasyonları temin edici, taşıyıcı, kimisi ise dağıtıcı, pazarlayıcı rollerini üstlenmektedir. Bunun yanı sıra, kişiler bazında da bir işbölümü söz konusudur. Bazı şahıslar, araçlara zula yapma konusunda, bazıları ise imalat üzerinde uzmanlaşmıştır.

Uyuşturucu bağlantılı suç şebekeleri uluslar üstü bir özelliğe sahiptir. Bunların faaliyet ve haberleşme alanları sınırlar ötesine uzanmaktadır. Bu örgütler ülkelere ait hiçbir yasal sisteme uymayı kabul etmedikleri için çok esnek ve rahat bir faaliyet içerisindeyler. Sadece tek bir çalışma prensibine

¹⁷⁴ Cumhur KERİMOĞLU: "Uyuşturucu Madde Sorunu", Gençlik Ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, (Ankara: MEGSB Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1987), 15.

¹⁷⁵ <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=518#> 25.12.2005

dayalı olarak faaliyet gösterirler: ‘yakalanmama!’.¹⁷⁶ Uyuşturucu mafiası, mafia türleri arasında en karmaşık, gizli ve acımasız olanıdır.

Soğuk savaşın sona ermesi yeni pazar olanaklarının doğmasına ve artmasına imkan tanımıştır. Ulaşım, iletişim ve bilgi teknolojisi alanlarında meydana gelen son gelişmeler uluslar arası ticaret ile birlikte, yasa dışı ticaretinde artmasına neden olmuştur. Organize suç örgütlerinin bir çoğu internet ve şifreli yazılım sistemlerini kullanarak aktivitelerini daha mükemmel hale getirmektedirler.¹⁷⁷ Buna paralel olarak, uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının çalışmaları da zaman içerisinde daha sistemli hale gelmiş ve yapılarını değişen şartlarla uydurmak zorunda kalmışlardır.

1. UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞINI MOTİVE EDEN ETKENLER

Uyuşturucu madde kaçakçılığını motive eden etkenleri uyuşturucu madde bağımlılığının yaygınlığı, uyuşturucu madde fiyatları, terörist faaliyetler ve meydana gelen siyasi değişiklikler olmak üzere dört ana başlık altında toplayabiliriz.

1.1. Uyuşturucu Madde Bağımlılığının Yaygınlığı

Daha öncede belirtildiği gibi özellikle I. ve II. Dünya Savaşlarında yaralıların tedavisinde kullanılan morfin ve türevlerinin bağımlılık yaptığıının anlaşılmaması ve morfin bağımlılığının sonuçları araştırılmadan eroin ile tedavi edilmeye gidilmesi uyuşturucu bağımlılığının yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) tarafından yapılan araştırmalar sonucu, 2004 yılı itibariyle dünyadaki uyuşturucu kullanıcılarının toplam sayısının 185 milyon olduğu tahmin edilmektedir; bu

¹⁷⁶ Aytekin GELERİ: “Uyuşturucuyla Mücadele ve Polis”, Polis Bilimleri Dergisi, I, 4 (Temmuz 1999), 161.

¹⁷⁷ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.e., 192.

sayı da küresel nüfusun % 3'üne ya da 15 ile 64 yaşları arasındaki nüfusun % 4,7'sine karşılık gelmektedir. Son dönemde yapılan tahminler, kenevirin en yaygın kullanılan madde olduğunu (yaklaşık 150 milyon kişi) doğrulamıştır; bunu 30 milyon amfetamin, özellikle de metamfetamin ve amfetamin, kullanıcısı ve 8 milyon ecstasy kullanıcısı takip etmektedir. 13 milyondan fazla kişi kokain kullanmaktadır, 9 milyon eroin kullanıcısı da dahil olmak üzere 15 milyon kişi de afyon türevleri kullanmaktadır. 2005 yılı itibariyle ise dünyadaki uyuşturucu kullanıcılarının toplam sayısının 200 milyon olduğu tahmin edilmektedir.¹⁷⁸ Buradan da anlaşılabacağı üzere dünyada uyuşturucu madde bağımlılığı son derece hızlı bir şekilde artmaktadır.

Türkiye'deki uyuşturucu madde kullanıcılarının sayısının tespitine yönelik olarak bilimsel bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. Kullanıcıların durumunun tespiti için polis kayıtlarına bakıldığında, önü alınamaz bir boyutta olmadığı görülmektedir. Türkiye'de uyuşturucu kullanımı suçundan yakalanan şahısların sayısı gün geçtikçe artmakta ise de, bölge ülkelerine göre bir karşılaştırma yapıldığından uyuşturucu madde bağımlısı sayısının oldukça düşük olduğu görülmektedir.¹⁷⁹ Bunda Türk kanun uygulayıcı birimlerinin mücadelesinin yanında Türk halkının örf, adet, gelenek ve yaşam tarzının büyük bir etkisi olduğu bilinmektedir.

Günümüzde uyuşturucu madde bağımlılığı yaygınlığının daha ziyade uyuşturucu üretimi olan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde veya ekonomik gelişmişliğe sahip Batı ülkelerinde yoğunluk kazandığı görülmektedir.¹⁸⁰ Uyuşturucu madde üretimi olan ülkelerde uyuşturucu kullanımının olması akla yatkın gelmekte ise de Batı ülkelerindeki kullanım daha ziyade sosyo-ekonomik ve kültürel nedenlere bağlamak gerekmektedir.

¹⁷⁸ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 15.

¹⁷⁹ KOSMDB: ... 2002 Raporu, 55; Ünal UYSAL: "Madde Bağımlılığı", Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolicisi.com.tr/3/17-18.htm> 10.05.2005

¹⁸⁰ http://www.kom.gov.tr/turkce/konu_detay.aspx?uid=4 10.08.2005.

1.2. Uyuşturucu Madde Fiyatları

Uyuşturucu madde kaçakçılığını motive eden etkenler arasında en kuvvetli olan unsurlardan biri üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri arasındaki uyuşturucu fiyatlarındaki önemli farktır. Bölgeler arasında bu denli büyük fiyat farkına sahip olan uyuşturucu maddelerin fiyatları, üretim bölgelerinden tüketim bölgelerine olan binlerce kilometrelik yolculukların sonunda katlarca daha fazla değer kazanmaktadır. Bu fiyat farklılığı kolay ve bol kazanç elde etmek isteyen şahıs ve suç organizasyonları için cazip bir unsur olarak kabul edilmekte ve uyuşturucu madde kaçakçılığı faaliyetlerini körüklemektedir.

Büyük oranda organize olmuş suç şebekelerinin kontrolü altında bulunan uyuşturucu madde kaçakçılığı devamlı ve düzenli olarak büyüyen yasadışı bir alandır. Uyuşturucu madde kaçakçılığında, risk ne kadar fazla ve ağır olursa uyuşturucu madde fiyatları da o kadar fazla olur.¹⁸¹ Örneğin, Kolombiya'da 14 Sterlin olan kokainin Avrupa şehirlerine ulaşması durumunda fiyatı 35.000 Sterline ve hatta toptancıdan sokak satıcısına ulaştığında 70.000 Sterline çıkması gerçekten ürkütücüdür. Özellikle İngiltere'de uyuşturucu suçlarına çok ağır cezalar verilmektedir. Bundan dolayı uyuşturucu fiyatları burada çok yüksektir.

1.3. Terörist Faaliyetler

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, örgütlü suç faaliyetleri arasında en fazla gelir getiren alandır. Terör örgütleri, varlıklarını ve popüleritelerini sürdürebilmek için eyleme ihtiyaç duymaktadırlar. Örgütlerin varlıklarının ve eylemlerinin devam etmesi finansal kaynaklarının yeterliliğine bağlıdır.¹⁸² Terör örgütleri büyüyüp geliştikçe barınma, beslenme, giyecek, tedavi, ulaşım, haberleşme, silah ve mühimmat ihtiyaçları alabildiğine artmaktadır. Bu çerçevede örgütler, az emekle büyük para kazanabilecekleri finans kaynaklarına ihtiyaç duymaktadırlar. Uyuşturucu madde kaçakçılığı bu açıdan

¹⁸¹ Aytekin GELERİ: a.g.m., 161; İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.m., 169.

¹⁸² Aytekin GELERİ: a.g.m., 160; Yurt ATAYÜN: "Esir Aldığı İnsanlara Ölümü Emrediyor", Başkent & Gençlik Dergisi, 2, (Ağustos 2004), 9; KOSMDB: ... 2000 Raporu, 115.

örgütlerin ihtiyaçlarını fazlasıyla karşılamaktadır. Bundan dolayı uyuşturucu madde kaçakçılığı getirdiği yüksek kazanç nedeniyle terör örgütlerinin büyük ilgisini çekmektedir.¹⁸³ Terör örgütleri finans kaynaklarını güçlendirmek için uyuşturucu maddelerin üretimi, sevkıyatı, dağıtımı, satışı, elde edilen karaparanın aklanması olmak üzere uyuşturucu madde kaçakçılığının her safhasında faaliyet göstermektedirler.

Teröristlerle uyuşturucu kaçakçıları arasında sürekli ilişkiler mevcuttur.¹⁸⁴ Bu ilişkiler gerekli imkan ve olanakları sağlamaktan uyuşturucu kaçakçılığı yapmaya kadar varmaktadır. Dolayısıyla bu ilişkiden her iki taraf da yararlanmaktadır. Uyuşturucu kaçakçıları teröristlerin askeri yöntemleri ve silah tedarikleri imkanlarından yararlanmaktadırlar. Terörist örgütler ise uyuşturucuyu bir gelir kaynağı olarak kullanmakta ve elde edilen karaparanın aklanmasında uyuşturucu kaçakçılarının yöntemleri ve yeteneklerinden yararlanmaktadırlar.

Birleşmiş Milletler Örgütü Uluslararası Narkotiklerin Kontrolü Kısmı'nın (INCB) 1993'te terör örgütleri ve uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı bağlantılarının açıklandığı raporda, uyuşturucu kaçakçılığı ile terör örgütlerinin bağlantısı şu sözlerle ifade edilmektedir:

“Uyuşturucu kartelleri arasında kurulan bağlarla dünya da uyuşturucu kaçakçılığı ve terör faaliyetleri, etnik kutuplaşmanın ve ekonomik sıkıntıların olduğu bölgelerde daha yoğun görülmektedir.”

Türkiye’de başta terör örgütü PKK/KONGRA GEL olmak üzere, sol terör örgütlerinin de uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı gözlenmektedir.

¹⁸³ Aytekin GELERİ: a.g.m., 157; Necati ALKAN: “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm10_makale5.htm 10.05.2006; http://www.kom.gov.tr/turkce/konu_detay.aspx?uid=4 10.08.2005

¹⁸⁴ KOSMDB: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2003 Raporu, (Ankara 2004) 114.

Dini motifli terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığına ise bugüne kadar rastlanmamıştır.¹⁸⁵

Türkiye'nin uyuşturucu madde kaçakçılığına çok büyük önem vermesinin nedenlerinden birisi de uyuşturucudan elde edilen gelirin terör eylemlerinin, özellikle PKK/KONGRA GEL eylemlerinin finansmanında kullanılmasıdır. Bu bağlamda uyuşturucu madde kaçakçılığına vurulmuş her darbe teröre vurulmuş bir darbe demektir.

1.4. Siyasi Değişiklikler

Dünya siyasi konjonktüründeki gelişmeler, uyuşturucu madde üretimi ve tüketimi kaçakçılık güzergahlarını yakından etkilemektedir. Özellikle son yıllarda yaşanan önemli siyasi gelişmelere bağlı olarak uyuşturucu madde kaçakçılığında meydana gelen yeni eğilimler bunun doğruluğunu desteklemektedir.

Afganistan'da iç savaş görünümü veren silahlı çatışmalar ve tek bir otoritenin ülkenin tümüne hakim olmayışı nedeniyle bu ülkedeki uyuşturucu madde üretim miktarı tüm dünyadaki üretimin önemli bir bölümünü karşılar duruma gelmiştir.

Bağımsızlığını yeni kazanan ülkelerde yaşanan siyasi ve ekonomik kaosun yanı sıra, bu ülkelerin bazılarında idari yapının henüz tam olarak teşekkül etmemesi ve güvenlik güçlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığını önlemeye yönelik olarak gerekli eğitim, araç-gereç ve donanımdan mahrum olmaları belirgin bir zafiyeti ortaya çıkarmıştır.¹⁸⁶

¹⁸⁵ Necati ALKAN, a.g.m., http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm10_makale5.htm 10.05.2006

¹⁸⁶ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 16; http://www.kom.gov.tr/turkce/konu_detay.aspx?uid=4 10.08.2005

2. UYUŞTURUCU, PSİKOTROP İLE KİMYASAL MADDELERİN ÜRETİM VE TÜKETİM BÖLGELERİ

2.1. Üretim Bölgeleri

2.1.1. Afyon ve Türevleri

Haşhaş en iyi sıcak ve kuru iklimlerde yetişir. Bu kapsamda, Balkanlardan geçerek Türkiye üzerinden, İran, Afganistan, Pakistan, Hindistan, Myanmar, Vietnam ve Tayland'a oradan da Güney Çin'e, Orta ve Güney Amerika'ya kadar çok geniş bir alanda yetiştirilebilmektedir. Son dönemde, yasadışı üretimin önemli ölçüde azaldığı "Bekaa Vadisi" de bir dönemin en önemli yasadışı haşhaş ekim merkezlerindendir.

Günümüzde, yasadışı haşhaş ekimi önemli ölçüde;

- Güneydoğu Asya (Altın Üçgen) "Burma-Laos-Tayland"
- Güneybatı Asya (Altın Hilal) "Afganistan-Pakistan-İran" ülkelerinde yapılmaktadır.

Yasadışı üretimlerin yapıldığı bölgelerde genellikle üretimi kolaylaştıran nedenlerden biri, üretim bölgelerindeki ve bu bölgelere yakın ülkelerdeki iç çatışmalar, otorite boşlukları ve rejim istikrarsızlıklarıdır. Bu bölgelerde güçlü yönetimler, yeterli sınır güvenlikleri, donanım ve personel gibi tedbirler bulunmamakta, bu unsurlar mücadelenin yeterince yapılamamasına neden olmaktadır.¹⁸⁷ Hindistan, Japonya, Çin, Avustralya, Fransa, İspanya, Macaristan ve Türkiye'de haşhaş bitkisinin yasal olarak ekimi yapılmaktadır.

2003 yılında yasa dışı afyon üretiminin % 90'ı halen Afganistan, Myanmar ve Laos ülkelerinde yapılmaktaydı. 2004 yılında ise dünya yasadışı afyon üretiminin % 86,5'i, 4200 ton ile Afganistan'da ve % 7,6'sı 370 ton ile

¹⁸⁷ GMGMKMDB: Uyuşturucu ve Kimyasal Maddeler, (Ankara 2003), 28; TADOC: ... Suçlar, 5-6; KOSMDB: a.g.e., 5-6; <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=517#> 25.12.2005

Myanmar'da gerçekleştirilmiştir. Afganistan'daki afyon üretiminin son beş yıllık seyrine bakıldığında 2005 yılına kadar devam eden bir artışın olduğu, 2005 yılında ise % 2,4'lük bir azalma olduğu görülmektedir.¹⁸⁸ Dünyadaki afyon ve eroin üretiminde Afganistan'ın payı ¾ lük oranı teşkil etmektedir.

2.1.2. Kokain ve Türevleri

Koka bitki örtüsünün %60'ı Bolivya, %30'u Peru, %10'u da Kolombiya'da bulunmaktadır. Kolombiya, Bolivya ve Peru'da kademeli olarak koka ekimi yapılmakta ve dünya piyasasına sunulmaktadır. Anılan üç ülke dışında, Venezuela, Panama, Brezilya, Arjantin ve Ekvator'da da az miktarda kokain üretimi olduğu bilinmektedir. Koka bitkisinin anılan bölge dışında yetiştirildiğine dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.¹⁸⁹

2004 yılı kokain üretiminin % 56,7'si Kolombiya'da, % 27,6'sı Peru'da ve % 15,7'si Bolivya'da gerçekleşmiştir. Dünyadaki kokain üretiminin son beş yıllık seyrine bakıldığında, Kolombiya'da bir düşüş gözlenirken, Bolivya ve Peru'da ise bir artış olduğu görülmektedir.¹⁹⁰

2.1.3. Kenevir ve Türevleri

Günümüzde yasadışı kenevir bitkisi ekimi ve esrar üretim alanlarını belirleyebilmek kolay değildir. Hemen her ülkede, en azından ülkedeki ihtiyacın bir kısmını karşılayabilmek için esrar üretimi yapılmaktadır. Ancak, uluslararası ticari boyutları olan esrar üretimi ele alındığında, ilk etapta yasadışı haşhaş ekim alanları olan Güneydoğu ve Güneybatı Asya Bölgeleri akla gelmektedir.¹⁹¹ Güney Asya'daki en önemli kaynak ülkeler Hindistan; Güney-Doğu Asya'dakiler ise Kamboçya, Tayland ve Filipinler'dir.

¹⁸⁸ KOSMDB: ... 2003 Raporu, 75; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 117; <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

¹⁸⁹ TADOC: ... Mücadele, 8; GMGMKMDB: a.g.e., 28.

¹⁹⁰ KOSMDB: a.g.e., 118.

¹⁹¹ TADOC: ... Suçlar, 7; <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

Afrika kıtasında birçok ülkede (özellikle Nijerya ve Fas) önemli miktarlarda esrar üretimi yapıldığı bilinmektedir. Fas'ın Rif Vadisi'ndeki esrar üretiminin, Avrupa esrar piyasasına yöneldiği ve halen bu piyasada önemli bir paya sahip olduğu bilinmektedir.

Orta Amerika ve Karayiplerde yerel tüketim için esrar üretiminin yapıldığı, Jamaika'nın Avrupa ve Kuzey Amerika için önemli bir esrar üretim merkezi olduğu, Meksika'nın da ABD için önemli bir esrar üretim merkezi olduğu bilinmektedir.¹⁹²

2.1.4. Sentetik Uyuşturucular

Sentetik uyuşturucuların üretim miktarını değerlendirmek bitkisel uyuşturucuların üretimini tahmin etmekten daha zordur. Bitkisel uyuşturucuların yetiştirildiği alanlar zemin incelemeleri ve/veya uydu fotoğraflarının analiz edilmesi yoluyla tahmin edilebilir. Üretim rakamlarını belirlemek için halen üretim yapılmakta olan alanlardan alınan sonuçlar hektar başına düşen verimle (çiftçilerle görüşülerek ve/veya verimi test alanlarında ölçerek bulunur) çarpılmaktadır. Sentetik uyuşturucular söz konusu olduğunda ise dolaylı yöntemler kullanılmaktadır. Sentetik uyuşturucuların üretiminde göstergeler sırasıyla metamfetaminin, ecstasy ve amfetaminin takip ettiğine işaret etmektedir.¹⁹³

Sentetik uyuşturucu madde üretiminin büyük bölümünün Avrupa ülkelerinde ve özellikle de İngiltere, Almanya, Belçika ve Hollanda'da yapılmaktadır. Avrupa'daki sentetik uyuşturucu laboratuvarlarının % 85'inin buralarda olduğu tespit edilmiştir.¹⁹⁴ Bu nedenle, genel olarak üretim merkezi Avrupa olarak kabul edilen sentetik uyuşturucuların diğer ülkelere bu merkezden dağılımı söz konusu olmaktadır. Genellikle bu tür sentetiklerin üretim ve ticaretini yapanların daha önceden diğer uyuşturucu maddeler ile ilgili birtakım geçmişleri olduğu da tespit edilmektedir. Dolayısıyla uyuşturucu

¹⁹² KOSMDB: ... 1998 Raporu, 1; <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

¹⁹³ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

¹⁹⁴ GMGMKMDB: a.g.e., 28; KOSMDB: ... 2003 Raporu, 76; TADOC: a.g.e., 8.

madde ticaretinde aktif rol oynayan organizasyonlar, sentetik uyuşturucuların piyasaya girmesi ile bu alanda pazar payı kapma çabasına girmiş ve uluslararası seviyede sentetik uyuşturucu madde kaçakçılığına başlamıştır.

Son yıllardaki en çarpıcı eğilim, Doğu ve Güney-Doğu Asya'da ecstasy üretiminin artmasıdır. Kapatılan ecstasy imalathanelerinin sayısı Avrupa'da düşerken ve Kuzey Amerika'da aşağı yukarı sabit kalırken Asya'da büyük ölçüde artmıştır.¹⁹⁵

Doğu ve Güney Afrika'da bazı ülkelerde (özellikle Kenya ve Mozambik) sentetik uyuşturucuların üretimi için gizli laboratuvarlar kurulduğu bilinmektedir.¹⁹⁶

2003 yılında, 422 ton amfetamin türevi uyarıcı madde üretildiği tahmin edilmektedir. Üretilen bu maddelerden amfetaminin % 42'sinin Hollanda, % 30'unun Polonya, ecstasynin ise % 75'inin Hollanda, % 23'ünün Belçika kaynaklı olduğu tespit edilmiştir.¹⁹⁷

2.1.5. Uyuşturucu Maddelerin İmalatında Kullanılan Kimyasal Maddeler

Kimyasal maddeler, sentetik uyuşturucu imalatından eroin ve kokain imalatına kadar kullanılan maddeler olup, bunların denetimi uyuşturucu ile mücadelede önemli bir unsur teşkil etmektedir. Temel maddelerin denetim altına alınması, uyuşturucuya giden yolu kesecek olan önleyici bir tedbirdir. Kimyasal madde kaçakçılığında, eroinin imalatında olmazsa olmaz bir öneme sahip olan asetik anhidrit maddesinin kaçağa kaydırılmasına daha çok rastlanılmaktadır.

Bu maddeler arasında özel bir öneme sahip olan asetik anhidrit maddesi, sanayi alanında suni ipek, aspirin, sigara filtresi, selüloz, plastik,

¹⁹⁵ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

¹⁹⁶ KOSMDB: ... 1998 Raporu, 1.

¹⁹⁷ KOSMDB: ... 2005 Raporu, 119.

patlayıcı madde, bazı reçine ve verniklerin yapımının yanı sıra teknik ve klinik analizlerde de kullanılır.¹⁹⁸ Asetik anhidrit maddesi, İngiltere, ABD, Almanya, Fransa, Rusya, Çin ve Hindistan gibi ülkelerde üretilmektedir.

Güneydoğu Asya'da, Çin, Laos, Myanmar ve Tayland arasındaki sınır bölgelerinde faaliyetlerini sürdüren yasadışı eroin imalathanelerinin ihtiyacı olan kimyasal maddelerin daha çok yerel ticaret sırasında kaçağa kaydığı ve kara sınırlarında kaçakçılığının yapıldığı anlaşılmaktadır. Bölgedeki kaçağa kaydırma teşebbüsleri ve kimyasal madde yakalamaları konusunda çok az bilgi olduğundan, kaçakçılık rotalarını net bir şekilde ortaya koyabilmek oldukça zordur.

2.2. Tüketim Bölgeleri

Genel olarak uyuşturucu maddelerin tüketim alanlarına bakıldığında üretim yapılan yerlerde üretimin etkisiyle tüketimin de aynı bölgelede olduğu görülmektedir.

Afyon türevlerinin kullanıcıları Afganistan ve Myanmar civarındaki ülkeler olmak üzere Asya'dır. Eroin kullanım eğiliminin Batı Avrupa ülkelerinde düşüşte olduğu ancak buna rağmen Doğu Avrupa ülkelerinde artışta olduğu belirlenmiştir.¹⁹⁹ Rusya üzerinden eroin sevkıyatlarının artması nedeniyle eroin kullanımı artmıştır.

Kokain genelde batılı toplumlarda tüketilmektedir. Son on yılda kokain kullanımında genel olarak tüm dünya da büyük bir artış olduğu belirtilmektedir. Crack kokain (genellikle şiddeti ve suçu teşvik eder) kullanımı Avrupa'nın bazı bölgelerinde halen yoğundur ancak yerel pazarlara girmesi halinde bütün kıtaya yayılması riski bulunmaktadır.²⁰⁰

¹⁹⁸ KOSMDB: ... 1999 Raporu, 6; TADOC: ... Mücadele, 11; TADOC: ... Suçlar, 9.

¹⁹⁹ KOSMDB: ... 2003 Raporu, 79; <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

²⁰⁰ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

Esrar kullanımı değerlendirildiğinde tüm dünya da genel olarak bir artışın olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı pek çok Avrupa lkesi uyuşturucu kanunlarının kenevirle ilgili hükümlerini yumuşatmıştır.

Sentetik uyuşturucu kullanımındaki yükseliş büyüyen bir tehlikeyi işaret etmektedir. Bu maddeler kimya sanayileri gelişmiş olan batılı ülkelerde üretilerek, aynı ülkelerde tüketilmekte ve buradan diğer ülkelere de dağıtılmaktadır. Hollanda, Belçika, İngiltere, Almanya, Portekiz gibi Avrupa lkeleri ile ABD, Tayland, Filipinler sentetik uyuşturucu kullanımının yaygın olduğu ülkelerdir.

Asetik anhidrit maddesinin kaçakçılığı, Avrupa ülkelerinden uyuşturucu üretimi yapılan Asya ülkelerine eroin trafiğine göre ters yönde bir rota takip etmektedir.

lkelerde bilimsel çalışmaların yapılmaması sonucunda tüketim miktarları konusunda sağlıklı rakamlar elde edilememektedir. Bunda çeşitli ülkelerin gerçek rakamların altındaki sayıları sunmaları da etkili olmaktadır. Ancak, genel olarak uyuşturucu kullanımının dünyadaki yükselen trendi endişe verici boyutlardadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR BAĞLAMINDA UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

1. TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI ROTALARI İLE ÇİFT BASAMAK VE TAKAS YÖNTEMİ

Uyuşturucu maddelerin sevkıyatlarının hangi güzergâhlar üzerinden, hangi metotlarla gerçekleştirildiği uyuşturucu ile mücadele eden birimlerin her zaman ortaya çıkartmaya çalıştığı ve uluslararası toplantılarda tartıştığı hususlardır. Bu hususlarda yapılan değerlendirmelerde göz önünde bulundurulmuş en önemli kural, kaçakçıların kendileri için en güvenli yol ve yöntemi kullandıklarıdır.²⁰¹ Güvenli yol ilkesi gereği, kaçakçılar uyuşturucu maddeyi sevk edecekleri güzergahı tespit ederken yolun uzunluğu veya kısırlığını göz önüne almazlar. Önemli olan uyuşturucu maddenin yakalanmadan hedefine ulaşmasıdır.

Uyuşturucu trafiği madde cinslerine göre ele alındığında, kaçakçılık faaliyetlerinin, genel olarak arz-talep dengesi içinde üretimden tüketime doğru en güvenli yolu izleyecek şekilde, farklı rotalar takip etmekte olduğu görülmektedir.

Genel olarak uyuşturucu madde trafiği incelendiğinde;

- 1- Altın Üçgen bölgesinden Hong Kong üzerinden deniz ve hava yoluyla Kuzey Amerika ülkelerine,
- 2- Hindistan ve Altın Üçgen bölgesinden Malezya, Singapur ve Avustralya'ya,
- 3- Altın Hilal ve Altın Üçgen bölgelerinden Hazar Denizi ve Karadeniz'in kuzeyinden Batı Avrupa ve İskandinav ülkelerine,
- 4- Altın Hilal ve Altın Üçgen bölgelerinden Kuzey Amerika ülkelerine,

²⁰¹ KOSMDB: ... 1998 Raporu, 3.

- 5- Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, İtalya ve İspanya üzerinden ABD'ye,
- 6- Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, Türkiye, Balkan Rotası üzerinden Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerine,
- 7- Altın Hilal bölgesinden Türkmenistan, Özbekistan, Azerbaycan, Gürcistan üzerinden Batı Avrupa, İskandinav ve Kuzey Amerika ülkelerine,
- 8- Altın Hilal bölgesinden deniz yoluyla Hint Okyanusu, Kızıldeniz ve Akdeniz üzerinden Balkan Rotasından Batı Avrupa ülkelerine,
- 9- Altın Hilal bölgesinden Kazakistan üzerinden, Karadeniz'in kuzeyinden Batı Avrupa ülkelerine,
- 10- Meksika'dan Kuzey Amerika ülkelerine olduğu gözlemlenmektedir.²⁰²

Dünya üzerinde; büyük tüketim alanları belirli bölgelerle sınırlı kalırken, üretim bölgeleri ise yaşanan savaşlara, iç karışıklıklara ve ekonomik farklılıklara bağlı olarak devamlı değişkenlik göstermektedir. Bu değişiklik üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri arasındaki kaçakçılık güzergahlarını şekillendirmektedir.²⁰³ Güzergah üzerinde bulunan bazı ülkeler sadece coğrafi konumları itibariyle uyuşturucu madde kaçakçılığından etkilenirken, ilerleyen süreçte bu ülkeler tüketimden de etkilenir hale gelmektedirler.

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle, yüzyıllardır doğu ile batı arasında kullanılan bir ticaret ve kültür köprüsüdür. Bu konumu itibariyle yasal olarak sürdürülen ipek ve baharat ticareti ile arz-talep yönünde aynı özelliklere sahip uyuşturucu madde kaçakçılığında da bir köprü görevi görmektedir.

Türkiye, uluslararası uyuşturucu kaçakçıları ve tacirleri için afyon, baz morfin, eroin, kimyasal ara maddeler ve diğer uyuşturucu madde türlerinin

²⁰² KOSMDB: a.g.e., 3.

²⁰³ <http://candidates.emcdda.eu.int/2002-ceecs-report/section-2-about-ceecs/turkey/turkey-nr-2001-turkish.doc> 15.10.2004; KOSMDB: ... 2001 Raporu, 1.

kaçakçılığında bir faaliyet alanıdır.²⁰⁴ Türkiye, bir köprü görevi görerek Avrupa'ya ulaşan Güneybatı Asya afyonu için temel transit güzergahındadır.

Türkiye, doğudan batıya afyon ve türevlerinin, batıdan doğuya ise uyuşturucu madde imalinde kullanılan kimyasal maddeler ile sentetik uyuşturucuların kaçakçılığında çift taraflı akıma maruz kalmaktadır. Batıdan doğuya doğru olan kaçakçılığa ise Ters Akım adı verilmektedir.

Bu bağlamda, Türkiye'yi etkileyen kaçakçılık güzergahları Balkan, Kuzey Karadeniz ve Doğu Akdeniz Rotaları olarak ortaya çıkmaktadır.

1.1. Balkan Rotası

Türkiye coğrafi olarak Altın Hilal (Afganistan-Pakistan-İran) ve Altın Üçgen (Burma-Laos-Tayland) uyuşturucu üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri olan batı ülkeleri üzerinde bulunan ve uyuşturucu trafiği açısından en önemli transit yolu olarak adlandırılan Balkan Rotası üzerinde bulunmaktadır.²⁰⁵

Harita 1: Balkan Rotası

Kaynak: TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele, (Ankara 2006), 14.

²⁰⁴ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/ABD2005.doc> 01.05.2006

²⁰⁵ <http://candidates.emcdda.eu.int/2002-ceecs-report/section-2-about-ceecs/turkey/turkey-nr-2001-turkish.doc> 15.10.2004; GMGMKMDB: a.g.e., 29.

Balkan Rotası, Türkiye'yi etkileyen güzergahlar içerisinde en önemli rotalardan biri olup aynı zamanda tarihi İpek Yolu'nun da devamı niteliğindedir ve üretim bölgelerinden başlayıp, Türkiye üzerinden tüketim bölgelerine uzanan bir yoldur. Bu Rota, Güneybatı Asya haşhaş ekim bölgelerinden başlayarak, İran ve Türkiye topraklarını geçip, Balkan Yarımadası üzerinde iki kola ayrılmakta, bir kolu Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya üzerinden Almanya'ya (Kuzey Kolu), diğeri ise Türkiye ve Yunanistan üzerinden çoğu kez deniz yolu ile Batı Avrupa'ya (Güney Kolu) ulaşmaktadır.

Coğrafi konumu itibari ile, Güneybatı Asya Haşhaş Üretim Bölgeleri ve Batı Avrupa Tüketim Pazarı arasındaki eroir trafiğinden, transit ülke olarak etkilenen Türkiye, bu durumun yol açtığı uyuşturucu kullanım problemiyle de karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca Türkiye, doğudan batıya doğal uyuşturucuların trafiğinden etkilenirken, batıdan doğuya ise kimyasal ve sentetiklerin kaçakçılığından etkilenerek çift taraflı bir akıma maruz kalmaktadır. Avrupa ve Rusya üzerinden gelen kimyasal maddelerin hedefi Güneybatı Asya'da bulunan yasadışı uyuşturucu imalathaneleri, sentetik uyuşturucuların hedefi ise Arap ülkeleridir.

Türkiye'nin, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile yoğun mücadelesi ve 1980'li yılların sonunda dünya siyasetinde meydana gelen gelişmeler, özellikle SSCB'nin dağılması ve Balkanlarda yaşanan soykırım, Balkan rotasını kaçakçılar açısından güvenli bir rota olmaktan çıkarmıştır.²⁰⁶ Böylelikle yasadışı uyuşturucu trafiği, kontrolün daha az olduğu ve kaçakçılarca daha güvenli kabul edilen kuzey ve güneydeki rotalara kaymıştır.

Ayrıca yüklü miktarlarda Afgan uyuşturucusunun son gidecekleri yerlere gönderilmeden önce İran üzerinden Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan ve daha az olarak Türkiye'ye ya da Pakistan'dan İran ve Basra

²⁰⁶ TADOC: a.g.e., 14-15.

Körfezi bölgesindeki diğer ülkelere gönderilmesi, Türkiye'nin kaçakçılar açısından güvenli bir rota olmaktan çıktığının bir göstergesidir.²⁰⁷

1.2. Kuzey Karadeniz Rotası

Kaçakçılık güzergahları, güvenli yol ilkesi gereği sürekli değişiklikler gösterdiğinden, kaçakçılık, kontrol mekanizmalarının tam olarak kurulamadığı bölgelere kaymaktadır. Balkan Rotası üzerindeki ülkelerin, uyuşturucu ile mücadele konusundaki ortak tutum ve davranışları, teknik ve polisiye anlamda gelişmiş metotları sebebiyle ve SSCB'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni yapılanma ve otorite boşlukları sonucunda Kuzey Karadeniz'de yeni ve alternatif bir rotanın oluştuğu geçtiğimiz yıllarda Türkiye tarafından tespit edilmiş ve diğer ülkelerce de kabul görmüştür.²⁰⁸ Son olarak 20-22 Eylül 2000 tarihleri arasında Almanya/Wiesbaden'de Alman BKA Teşkilatınca düzenlenen İpek Yolu üzerindeki yasadışı uyuşturucu madde ticareti ile Güneybatı Asya bölgesinden Batı Avrupa'ya ulaşan uyuşturucu maddelerin kontrolüne ilişkin stratejilerin ele alındığı toplantıda Kuzey Karadeniz Rotasının ön plana çıktığı kabul edilmiştir.

Harita 2: Kuzey Karadeniz Rotası

Kaynak: TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele, (Ankara 2006), 15.

²⁰⁷ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 19.

²⁰⁸ KOSMDB: ... 1998 Raporu, 3; KOSMDB: ... 2000 Raporu, 19-20; KOSMDB: ... 2003 Raporu, 82.

Kuzey Karadeniz Rotası; Güneybatı Asya'dan iki ayrı kol halinde gelerek Karadeniz'in kuzeyinde birleşmektedir. Birinci yol, Afganistan'dan başlayıp, Orta Asya Cumhuriyetlerinden geçerek, Rusya, Ukrayna, Belarus ve Polonya üzerinden Batı Avrupa pazarına ulaşan kuzey yoludur. İkinci yol ise, Afganistan'dan İran'a, oradan da kuzeye yönelerek Azerbaycan ve Kafkasya üzerinden yine Rusya ve Ukrayna'ya, oradan da Batı Avrupa pazarına ulaşan güney yoludur.

Orta Asya Cumhuriyetleri'nde tren ve konteynerlarda yapılan yakalamalar, SSCB'nin dağılması ile Güneybatı Asya'daki üretim bölgelerinden başlayıp, Orta Asya ülkelerinden geçerek Karadeniz'in kuzeyini takiben Slovakya üzerinden Batı Avrupa'ya ulaşan veya Orta Avrupa'da Balkan Rotası ile birleşen Kuzey Karadeniz Rotasının önemini koruduğunu göstermektedir.²⁰⁹

1.3. Doğu Akdeniz Rotası

Avrupa'daki tüketim bölgelerine Güney Batı Asya kaynaklı uyuşturucunun sevkıyatında önemli yollardan biride, Pakistan limanlarından Hint Okyanusu, Kızıldeniz ve Süveyş Kanalına, oradan da Güney Kıbrıs'ın güneyinden geçerek Akdeniz üzerinden Avrupa'ya ulaşan Doğu Akdeniz Deniz Yolu'dur.²¹⁰

Son yıllarda, dikkati çeken önemli gelişmelerden biri de, Pakistan'dan Batı Avrupa'ya doğrudan hava ve deniz yoluyla yapılan eroin maddesi kaçakçılığında yaşanan hareketliliklerdir. Pakistan hava limanlarında yakalanan ve hedefi Batı Avrupa olan eroin ile Batı Avrupa hava limanlarında yakalanan Pakistan orijinli eroin bunu net olarak göstermektedir. Bu rotanın ortaya çıkışında Afgan ve Pakistanlı kaçakçıların uyuşturucu pazarındaki paylarını, uyuşturucuyu doğrudan Avrupa'ya göndermek suretiyle arttırma istekleri

²⁰⁹ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 20.

²¹⁰ TADOC: a.g.e., 16; GMGMKMDB: a.g.e., 31; <http://candidates.emcdda.eu.int/2002-ceecs-report/section-2-about-ceecs/turkey/turkey-nr-2001-turkish.doc> 15.10.2004

önemli bir sebeptir.²¹¹ Bu rotanın gelecek yıllarda daha aktif duruma geleceği tahmin edilmektedir.

Harita 3: Doğu Akdeniz Rotası

Kaynak: TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele, (Ankara 2006), 16.

Afyon ve türevlerinin üretim merkezi olan Afganistan'dan uyuşturucu temin eden kaçakçılık organizasyonları, rota üzerindeki ülkelerde meydana gelen siyasi, ekonomik değişikliklere ve mücadeleye bağlı olarak her üç rotayı da kullanmaktadır.

1.4. Çift Basamak Yöntemi

Çift Basamak Yöntemi uyuşturucu maddenin güvenli yol ilkesi gereği, riskli bölgeden partiler halinde güvenli bölgelere sevk edilip, depolandıktan sonra uygun zaman ve şartlarda partiler halinde tüketim bölgelerine sevk edilmesidir.²¹²

Orta Asya'da olduğu gibi Doğu Avrupa'daki değişiklikler, kaçakçılık organizasyonlarının stratejilerini etkilemiştir. Yakalanma riskini azaltmak ve tüketim bölgelerine yakın olmak için çift basamak yöntemini uygulamaktadırlar.

²¹¹ KOSMDB: ... 1999 Raporu, 2.

²¹² TADOC: a.g.e., 18, GMGMKMDB: a.g.e., 31.

2. TÜRKİYE’NİN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE POLİTİKASI VE MÜCADELECİ KURULUŞLAR

Türkiye’nin uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede izlemiş olduğu politikaları şu şekilde belirtebiliriz:

- Uyuşturucu madde kaçakçılığı, bir insanlık suçudur,
- Örgütlü suçun en önemli finans kaynaklarından birisi uyuşturucu madde kaçakçılığıdır,
- Uyuşturucu madde suçlarına karşı etkin stratejiler geliştirilmeli, bilim ve teknolojinin sunduğu imkanlar sonuna kadar kullanılmalıdır,
- Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede görev alan personelin eğitim ve gelişimine önem verilerek, mücadelede bilimsel ve gelişime açık bir yapı oluşturulmalıdır,
- Bu alanda uluslararası işbirliği artarak devam etmelidir,
- Sürdürülen mücadele, uyuşturucunun arz, talep ve rehabilitasyon safhalarının tümünü, aynı oranda kapsayacak şekilde olmalıdır,
- Yeni sayılabilecek nitelikteki sentetik uyuşturucularla mücadeleye gereken önem verilmelidir.²¹⁴

Türkiye uyuşturucu ile mücadeleyi, üretim-tüketim ve yasadışı ticaret alanlarını kapsayan çok yönlü bir mücadele olarak görmektedir. Bu mücadelede, uyuşturucu kaçakçılığı yapan kişilerin dil, din ve ırk özelliklerine bakılmaksızın, uyuşturucudan elde edilen gelirin hangi grup, bölge veya yasadışı örgütlere gittiğinin bilincinde olarak mücadele etmektedir.

Ayrıca Türkiye, bu şekilde elde edilen kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde tedbirler almakta, finansman biliminin ilkelerinden olan "parayı izle, gerçeğe ulaş" mantığı

²¹⁴ KOSMDB: ... 1998 Raporu, 7; TADOC: a.g.e., 61.

doğrultusunda, sıkı bir denetim ve gözetim sistemi uygulamak suretiyle mücadele faaliyetlerine proaktif bir yapı kazandırmaktadır.²¹⁵

Türkiye’de uyuşturucu madde kaçakçılığı ile yapılan mücadelede sorumlu kuruluşlar şunlardır:

1- İçişleri Bakanlığı,

- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Jandarma Genel Komutanlığı
- Sahil Güvenlik Komutanlığı

2- Dışişleri Bakanlığı,

3- Maliye Bakanlığı,

4- Sağlık Bakanlığı,

- İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü
- Başta Amatem olmak üzere sağlık kuruluşları

5- Tarım Bakanlığı,

6- Gümrük Müsteşarlığı'dır.

Türkiye’de, uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı kararlılıkla sürdürülen mücadelenin ana operasyonel organı İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığıdır.

İçişleri Bakanlığına bağlı diğer bir kurum olan Jandarma Genel Komutanlığı kırsal alandaki, Sahil Güvenlik Komutanlığı ise ülke kara sularındaki kaçakçılığı önlenmekle görevli olup, Gümrük sahalarında Gümrük Müsteşarlığı birimleri görev yapmaktadır.

²¹⁵ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 25-26.

Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin imalinde kullanılan bitkilerin kontrollü ekimi, Tarım Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Sağlık Bakanlığı ise uyuşturucu ve psikotrop maddelerin tıbbi nedenlerle kullanım, ithal ve ihracının kontrolünü sağlamakla ve bağımlıların tedavisi ile görevlidir.

Dışişleri Bakanlığı operasyonel birimlerin diğer ülke operasyonel birimleriyle ve uluslararası kuruluşlarla koordinasyonu sağlar. Maliye Bakanlığı ise uyuşturucudan elde edilen gelirin araştırılmasından sorumludur.

3. TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Organize suç bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadeleyi salt bir güvenlik sorunu olarak algılamak oldukça yanıltıcı bir durumdur. Bu tür suçlar sadece devleti ve devlet güçlerini hedef almamakta, aynı zamanda kamuoyunu ve halkı da hedef almaktadır.²¹⁶ Bu nedenle özellikle bu tür suçlarla mücadelede siyasi iradenin desteğinin yanında halkın desteğini de almak, halkı mücadeleye ortak etmek gerekmektedir. Halkı mücadeleye ortak etmek için özellikle basın yoluyla sürekli bilinçlendirilmeli ve bilgilendirilmelidir.

Bu tür suçlar çok boyutlu özellikler göstermektedirler. Bu nedenle; toplum ve devlet üzerinde son derece zararlı olan bu suçlarla etkin mücadele, gerçekte büyük ölçüde devletin bütün kurumlarının dahil olacağı bir stratejinin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu da her şeyden önce siyasi kararlılık, yoğun bir kamuoyu desteği ve yasal düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir.²¹⁷ Her konuda olduğu gibi siyasi iradenin kararlığı ile gerekli yasal düzenlemeler yapılabilir ve daha iyi bir şekilde mücadele sağlanabilir.

Güvenlik güçlerinin organize suçlarla etkili bir şekilde mücadele edebilmesi için; her şeyden önce, bu son derece karmaşık ve çok boyutlu

²¹⁶ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.e., 180.

²¹⁷ Ertan BEŞE: ... Nitelikleri, 166.

nitelikteki suç türünün kriminolojik temellerini bütün yönleriyle tanınması gerekmektedir.²¹⁸ Bu nedenle güvenlik güçlerinin, örgütlü suçların ana finans kaynağını oluşturan uyuşturucu madde kaçakçılığı faaliyetlerini iyi gözlemlemelidir. Ayrıca bu tür suçlarla mücadele eden birimlerin gerekli eğitime sahip olmalarının yanında gerekli yetki ve teknik teçhizata da sahip olmaları gerekmektedir.

Organize suç örgütlerinin ve özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığının yapısı gereği uluslararası bir yapıya, yapılanmaya ve faaliyet alanına sahip olmaları nedeniyle mücadelenin de uluslararası bir nitelik taşıması gerekmektedir. Türkiye'deki güvenlik güçlerinin, yıllardır terör örgütleriyle başarılı bir şekilde mücadele etmiş olmaları ve gerekli bilgi ve profesyonelliğe sahip olmaları bu konuda bir avantaj oluşturmaktadır.

Bunların yanında toplumun sahip olduğu pozitif değerlerin yükseltilmesi gerekmektedir. Zengin olmak için kanun dışı hareket etmenin kabul görmediği toplum tarafından benimsenmelidir. Bunun içinde ahlaki çöküntü ve toplumsal yozlaşmanın nedenleri bilimsel olarak araştırılarak buna karşı gerekli önlemler alınmalıdır.

3.1. Uluslararası İşbirliği

Toplumun barış ve sükununu esaslı biçimde ihlal eden organize suçlar, günümüzde modern dünyanın en büyük tehditlerinden biri haline gelmiştir. Devletlerin temel işleyişine büyük bir engel olarak karşımıza çıkan bu türdeki suç faaliyetlerinde örgütler, çağın tüm imkanlarından faydalanmakta, karmaşık ve sınır aşan yöntemler kullanarak, en az riskle büyük rantlar elde etme amacını gütmektedirler. Organize suçluluk ülkeden ülkeye yapıları bakımından bazı farklılıklar gösterse de, amaçları ve bu amaçlara ulaşmak için yürüttükleri suç faaliyetleri hemen hemen aynı olup, bunlardan en önemlilerinden birisi uyuşturucu madde kaçakçılığıdır. Dolayısıyla, sınırları aşan ve uluslararası nitelik kazanan bu faaliyetler, ulusal

²¹⁸ Ertan BEŞE: a.g.m., 167.

mücadele alanından çıkarak bölgesel ve uluslararası boyutlarda güçlü işbirliklerini ve koordinasyonu zorunlu kılmaktadır.²¹⁹

Bu bilinçten hareketle Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele alanında diğer ülkelerle ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla yakın bir işbirliği sergilemektedir.²²⁰ Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele için hazırlanan hemen hemen bütün uluslararası anlaşmaları imzalamış bulunmakta ve gereklerini yerine getirmektedir. Kontrollü teslimat uygulamalarının yanı sıra, taraf olunan uluslararası anlaşmalar, ülkeler arası istihbari ve operasyonel bilgi ve belgelerin değişimi, bu değişimi hızlandıran ve kolaylaştıran bölgesel bilgisayar ağı, ikili ve çoklu olarak yürütülen proje ve operasyonlar, ayrıca bunlara ilaveten TADOC ile birlikte organize edilen uluslararası kurslar ve seminerler, Türkiye'nin uluslararası işbirliğine vermiş olduğu öneme örnek olarak gösterilebilir.

Uluslararası işbirliğinin diğer bir somut yansıması da ülkelerin karşılıklı olarak atadıkları irtibat görevlileridir.²²¹ Türkiye'deki yabancı ülke irtibat görevlileri ile Türkiye'nin yurtdışındaki irtibat görevlileri, uluslararası işbirliğinin etkin olarak sürdürülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararası işbirliğinin aktif unsuru olan irtibat görevlileri; hızlı ve zamanında iletişim sağlamak, polis birimleri arasında doğrudan bilgi alış-verişi yapmak, bürokrasiyi ortadan kaldırarak hareket kabiliyetini arttırmak, bununla birlikte eksik ve yanlış bilgilendirmeyi önlemek açısından gerekli ve faydalıdır.

Uluslararası işbirliğinin sağlanamaması bu suçlar için caydırıcılığı ortadan kaldırdığı gibi cesaretlendirici ve teşvik edici bir etken de olmaktadır. Ülkelerin uluslararası işbirliğini güçlendirerek bu suçlarla mücadele etmenin yollarını ve yöntemlerini tartışma ve formüle etme konusundaki kararlılığı, global mücadelede elde edilecek başarının temel göstergesi olacaktır.

²¹⁹ TADOC: a.g.e., 56-57.

²²⁰ KOSMDB: ... 2003 Raporu, 88; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 172.

²²¹ Coşkun HAYAL: a.g.m., <http://www.caginpolicisi.com.tr/14/18-19.htm> 10.05.2005; KOSMDB: ... 1999 Raporu, 101.

3.2. Yasal Düzenlemeler ve Koordinasyon

Uyuşturucu madde ve organize suçlarla ilgili yapılan operasyonların kapsamına bakıldığında, bu operasyonların çok geniş coğrafyayı (çeşitli iller ve yurtdışı), farklı ihtisas alanlarını (maliye, gümrük gibi) içine almakta olduğu görülmektedir. Böylesine farklı birimleri, kişi ve kuruluşlar ile ulusal ve uluslararası boyutlara taşan bu örgütlerle mücadelede geniş çaplı bir işbirliğinin yapılması ve gerekli koordinasyonun gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır.²²²

Bu tür suçların karmaşık ve çok boyutlu niteliği, koordineli çalışma olmaksızın, hiçbir kurumun tek başına mücadelede mücadelede yeterli olmaması ile sonuçlanacaktır. Bu nedenle, kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi çok önemlidir.²²³

Türkiye’de, özellikle 1990’lı yıllardan itibaren, uyuşturucu suçlarının yanında karapara aklama ve organize suçlarla ilgili yeni yasal düzenlemeler ve operasyonel kurumlar hayata geçirilmiştir.²²⁴ Türkiye’de, bu örgütlerle mücadele için gerekli olan yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak kaçakçılık ve organize suçlarla mücadeleye ilişkin yasal düzenlemelerde, sürekli gelişen teknoloji ile birlikte gündeme gelebilecek yeni suç türlerine ve yöntemlerine ayak uydurabileceği değişikliklerin sürekli yapılması gerekmektedir.

3.3. Eğitim Faaliyetleri

Dünyadaki her türlü gelişmeyi yakından takip eden ve dolayısı ile suç işleme becerilerini her geçen gün daha gelişmiş bir formata sokabilen, güçlü uluslararası bağlantılara sahip olan organize suç örgütleri ile mücadele etmek durumunda kalan ülkeleri, bir yandan ortak mücadele amacıyla uluslararası işbirliğinin sağlanması için etkili girişimlerde bulunmaya; diğer yandan nitelikli

²²² İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.e., 189.

²²³ Ertan BEŞE: a.g.m., 166.

²²⁴ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 140.

kanun uygulayıcı personel yetiştirmeye mecbur kılmaktadır.²²⁵ Organize suçlar bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan şahısların bu suçu işlerken profesyonelce davranmaları mücadeleci birimlerin de konuya profesyonel yaklaşmasını zorunlu kılmaktadır.

Türkiye’de, güvenlik güçlerinin terörle mücadeledeki operasyonel başarıları, bu alandaki uzun yıllara yönelik tecrübe, bilgi birikimi, eğitimi, sağlanan gerekli donanım ve profesyonelliği ile sağlanmıştır.²²⁶ Terör konusunda sağlanmış olan bu tecrübe ve bilgi birikimi uyuşturucu madde kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele alanına da aktarılmaktadır.

Eğitim alanında sahip olduğu bilgi ve tecrübeleri bölgesindeki diğer ülkelere de aktarmaya çalışan Türkiye, bölgesel eğitim faaliyetlerinin sağlam temellere dayalı ve sürekli kılınabilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen her türlü girişimi desteklemektedir.

İşte böyle bir anlayış sonucu;

- Türkiye’nin ulusal ve uluslararası düzeyde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretim ve kullanım ve kaçakçılığına karşı süregelen kararlı mücadelesini eğitim sahasında da sürdürmek,
- Organize suç örgütleriyle mücadeleyi, bilimsel veriler ışığında sürekli ve sağlıklı kılabilmek,
- Bölgesel ve uluslararası işbirliğinin kurulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturmak,
- Değişik ülkelerden ve Türkiye’deki farklı kurumlardan gelen kursiyerleri kaynaştırma yoluyla mücadelede sosyal bir ağ kurmak, dolayısıyla uluslararası işbirliğinin güçlenmesine katkıda bulunmak gibi amaçlara ulaşmak doğrultusunda;

²²⁵ KOSMDB: ... 2001 Raporu, 93.

²²⁶ İhsan BAL ve Mehmet ÖZCAN: a.g.e., 184.

Birleşmiş Milletler öncülüğünde Türkiye-UNODC işbirliği çerçevesinde, 26.06.2000 tarihinde (Bu tarih her yıl Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Günü olarak kutlanmaktadır.) Ankara’da Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’na bağlı olarak Türkiye’nin ilk uluslararası nitelikli mücadeleci kurum akademisi olan; “Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)” kurulmuştur.

TADOC’ta; ulusal düzeyde Emniyet Genel Müdürlüğü, Gümrük Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı; uluslararası düzeyde Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve Balkan Ülkeleri ile Türkiye’nin ikili güvenlik işbirliği anlaşması imzaladığı diğer ülkelerin kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerinde görevli kanun uygulama personeli için temel ve uzmanlık eğitimleri ile seminer ve toplantı programları uygulanmaktadır. TADOC’ta ayrıca uyuşturucu, mali ve organize suçlara ilişkin olarak araştırma merkezleri aracılığıyla bilimsel çalışmalar yapılmaktadır.²²⁷

TADOC’ta düzenlenen eğitim programları daha çok arzın azatlımı, talep azatlımı, organize uyuşturucu madde suçları, suç istihbarat analizi, sentetik uyuşturucular, muhbir ve gizli görevli kullanımı, kontrollü teslimat, uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadelede polis teknik ve taktikleri alanlarında yoğunlaşmıştır.²²⁸ Bu eğitim faaliyetleri, son yıllarda Türkiye’de meydana gelen uyuşturucu madde yakalamalarındaki artışta ve organizasyonların çökertilmesine yönelik profesyonel çalışmalarda etkili bir rol oynamıştır.

3.4. Kontrollü Teslimat

Günümüzde suç ve suçlularla mücadelede gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde bir takım tedbirler alınmaktadır. Alınan bu tedbirlerin

²²⁷ <http://www.tadoc.gov.tr/turkce/neden.htm> 01.05.2006

²²⁸ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 88.

etkin kılınması için güvenlik güçleri arasında işbirliği yapılmakta ve mücadelede daha etkin sonuçlar alınmaya çalışılmaktadır. Ulusal ve uluslararası alanda uyuşturucu ile mücadelede alınan önlemleri standartlaştırmak için yapılan sözleşmelerden biriside 1998 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesidir.²²⁹

1998 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile tavsiye edilen kontrollü teslimat uygulamasına ilişkin yasal düzenlemeler, 1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun ile, 1997 tarihinde yürürlüğe giren Kontrollü Teslimat Uygulaması Esas ve Usulleri hakkında yönetmelik çerçevesinde uygulanmaktadır.

Kontrollü teslimat; suç faillerinin belirlenmesi, her türlü delilin tespiti, toplanması, kaçak veya kaçak olmasından şüphelenilen mal veya fonların müsadereci amaciya, yurt içinde dağıtılacak veya yurt dışından Türkiye'ye getirilerek dağıtılacak veya Türkiye'de hazırlanarak yurt dışına götürülecek veya Türkiye'den transit geçecek, uyuşturucu ve psikotrop maddeler, 1998 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Eki 1 ve 2 numaralı tablolar ile bu tablo değişikliklerinde yer alan maddelerin ve bunlara bağlı fonlar veya karapara veya kaçak olmasından şüphelenilen eşyanın yetkili makamların bilgisi ve denetimi altında nakilleri olarak tanımlanmaktadır.²³⁰

Bir başka deyişle kaçakçılık suçlarının haber alındığı anda ortaya çıkarılması yerine haber alınan suçun son bulacağı yere kadar izlenmesi ve tespit edilecek her türlü delilin toplanarak suç organizasyonun çökertilmesi amacıyla uygulanan bir yöntemdir. Güvenlik güçlerinin denetimi altında bir

²²⁹ KOSMDB: ... 2003 Raporu, 85.

²³⁰ KOSMDB: ... 1998 Raporu, 67; KOSMDB: ... Terimleri, 161; <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20856.html> 01.05.2006

kaçakçılık fiilinin izlenmesi sayesinde sadece kuryenin yakalanması yerine üretici, satıcı, alıcı, nakleden gibi bütün faillerin yakalanmasına imkan sağlar.

Kontrollü teslimat uygulamasının 4 çeşidi vardır:

- 1- Yurt içi kontrollü teslimat (Yurt içinde dağıtılacak),
- 2- Kontrollü giriş (Yurt dışından Türkiye'ye getirilerek dağıtılacak),
- 3- Kontrollü çıkış (Türkiye'de hazırlanarak yurt dışına götürülecek),
- 4- Kontrollü geçiş (Türkiye'den transit geçecek).

Kontrollü teslimatın uygulanabilmesi için;

- 1- Kontrollü teslimat kapsamına giren kaçakçılık faaliyetinin çok ciddi organize edilmiş olması,
- 2- Organizatörlerin, sermayedarların ve şebeke elemanlarının ortaya çıkarılması ve bunlar hakkında bütün delillerin tespiti için başka bir imkan bulunmaması,
- 3- Mal veya fonların gideceği son yere kadar herhangi bir boşluğa meydan vermeyecek şekilde denetimin sağlanabilmesi,
- 4- Kontrollü teslimat uygulamaya yeterli zamanın bulunması,
- 5- Türkiye'de hazırlanarak yurtdışına götürülecek veya transit geçecek her türlü kaçak mal veya fonlar için ayrıca;
 - a- Kontrollü teslimat yönteminin boşluksuz işleyeceği ve failler hakkında kovuşturma ve soruşturma açılacağına talep eden Devlet tarafından garanti edilmesi,
 - b- Kontrollü teslimat uygulamasının sona erdiği, Türk vatandaşlarının yakalandığı ülke devleti tarafından Türk vatandaşları ile kontrollü teslimata konu mal veya fonlar ile bunların naklinde kullanılan araçlar ile karaparanın iadesi hususunun taahhüt edilmiş olması gerekmektedir.²³¹

²³¹ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20856.html> 01.05.2006

Yukarıdaki şartların gerçekleşmesi halinde, kontrollü teslimat uygulamasını isteyecek polis birimleri Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na, jandarma birimleri Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na yazılı talepte bulunmaları gerekmektedir. Polis ve Jandarma birimleri dışında, Gümrük, Sahil Güvenlik ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı ile yabancı ülke makamları da, kontrollü teslimat uygulamasına ilişkin taleplerini Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na veya Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na yapmaları gerekmektedir.

Kontrollü teslimat uygulaması için karar vermeye yetkili mercii Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı'dır. Yabancı ülkelerin kontrollü teslimat talepleri hakkında karar vermeye Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, karaparanın kontrollü teslimatına ilişkin yabancı ülke talepleri hakkında karar vermeye ise Ankara Sulh Ceza Mahkemesi yetkilidir. Kontrollü teslimat uygulamasında yetki, teslimat uygulamasına son verilen yer mahkemesine aittir. Ancak bu Türk Mahkemelerinin yargı yetkisini ortadan kaldırmaz.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan organizasyonların bütünüyle çökertilmesi, yurt dışı bağlantılarının tespit edilmesi, bahse konu maddelerin son hedeflerinin, ayrıca alıcıları ile organizasyonun üst kademelerinde bulunan şahısların tespit edilmesi amacıyla bugüne kadar Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde toplam 99 kontrollü teslimat yapılmıştır. ABD, Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Fransa, Hollanda, Romanya, İtalya, İngiltere, Yunanistan, Rusya, Makedonya, ve Kanada ile 59 kontrollü teslimat gerçekleştirilmiştir. Günümüze kadar gerçekleştirilen 99 kontrollü teslimat olayında, 1225698 gram eroin, 896016 gram esrar, 60895 gram kokain, 52076 gram afyon, 14000 litre Asetik Anhidrit maddesi ve 311000 Euro ile 250000 Sterlin karapara ele geçirilmiştir.

Yurtdışı kontrollü teslimat uygulamalarının işbirliği yapılan ülkelere göre dağılımı incelendiğinde, toplam yurtdışı kontrollü teslimat uygulamalarının % 28,8'inin ABD, % 23,7'sinin Almanya ve % 10,1'inin Romanya ile gerçekleştirildiği görülmektedir.²³²

Kontrollü teslimat uygulamaları aynı zamanda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesinde bir katalizör görevi görmekte, söz konusu olaylara sınırlı kalmamak kaydıyla da bilgi ve belge değişimi oranını artırmaktadır.

3.5. Operasyonel Çalışmalar

Günümüzde uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele, uluslararası kişi ve gruplarla irtibat halinde olan organizasyonları belirleyerek ortaya çıkartmak, yapılanmaları ile ilişkilerini tespit etmek, mücadeleyi yönlendirici politikalar oluşturmak ve bu organizasyonların faaliyet tarzları hakkında değerlendirmeler yapmak düşüncesi doğrultusunda hareket edilmektedir.²³³ Artık klasik polis taktikleri ile söz konusu organizasyonların tamamen çökertilmesinin imkansız olduğu, ancak analiz ve sentez unsurlarının tam olarak uygulanması suretiyle yapılacak planlı operasyonlar ile başarıya ulaşılabileceği anlaşılmıştır.

Planlı operasyonlar uzun zaman ve yoğun bir çalışma gerektiren, birden fazla mücadeleciler kuruluşun ve ülkenin yer aldığı operasyonlardır. Bu operasyonlarda amaç, organizasyonların hiyerarşik yapılarını ve ülkelerde kurmuş oldukları bağlantıları ortaya çıkardıktan sonra ekonomik kaynaklarının kurutulması, örgütün faaliyetlerine son verilmesidir. Gerçek başarıya ancak, operasyonel bilgilerin sürekli ve hızlı değişimi ile eşgüdümlü operasyonlar vasıtasıyla ulaşılabilir. Bu da uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmektedir.

²³² KOSMDB: ... 2005 Raporu, 170-171.

²³³ TADOC: a.g.e., 50.

Günümüzde özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığında sadece uyuşturucu maddenin ele geçirilmesi tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Ele geçirilen uyuşturucunun güzergahı ve nihai noktasındaki bağlantılarının ve buradaki elemanlarının deşifre edilerek organizasyonun bütünüyle yok edilmesi gerekmektedir. Aksi halde organizasyonlar uyuşturucu sevkiyatına, diğer elemanları vasıtasıyla, talep etme sistemiyle, değişik metot ve güzergahları kullanmak suretiyle devam edeceklerdir.²³⁴

Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile uğraşan suç organizasyonlarına yönelik olarak gerek ulusal ve gerekse uluslararası alanda işbirliğine dayalı bir çok planlı operasyon gerçekleştirmektedir.

Söz konusu operasyonel çalışmaların yürütülmesi esnasında, operasyon metotları ve kullanılan teknoloji açısından modern soruşturma teknikleri kullanılmaktadır. Gerek gizli izleme gerekse teknik takip alanlarında izlenen yol ve kullanılan araç ve gereçler son gelişmelere göre uyarlanmaktadır. Bunun yanında bilgisayar destekli analiz çalışmaları vasıtasıyla da organizasyonların karmaşık görünen ilişkiler ağının çözülmesi ve yeni ipuçlarının elde edilmesi mümkün kılınmaktadır.

4. TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR İÇERİSİNDE NARKOTİK SUÇLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Organize suç örgütleri kazanç getirebilecek her olayla meşgul olmaktadırlar. Organize suç örgütlerinin en büyük hedefi, para ve güce sahip olmaktır. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisi çoğu uluslararası suç örgütü için temel gelir kaynağıdır.²³⁵ En kolay yoldan en fazla para elde edebilecekleri yolların başında uyuşturucu madde kaçakçılığı gelmektedir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile karapara aklama gündeme gelmeye başlamıştır.

²³⁴ KOSMDB: ... 2001 Raporu, 8-9.

²³⁵ TADOC: a.g.e., 165; Mahmut CENGİZ: a.g.e., 42.

Kamuoyunda ve medyada kullanıldığı anlamıyla suç faaliyetlerinden doğan, kaynağı yasadışı olan para karaparadır. Burada söz konusu olan para bir suçtan elde edilmiş olmalıdır. Günümüzde, bazı ülkeler hukuki anlamda karaparayı her türlü suçtan elde edilmiş gelir olarak tanımlarken, bir kısım ülkeler sadece belirli suçlardan elde edilmiş gelir olarak tanımlamaktadır.²³⁶

Organize suç örgütlerinin büyük bir bölümü karaparayla beslenmekte, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı veya diğer suçlar sonucu elde ettikleri gelirleri, örgütün devamı ve büyümesi için kullanmaktadırlar.²³⁷ Böylece, örgütlerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için gerekli olan finans kaynağını oluşturmaktadır.

Amerika Merkez Bankası (FED) Amerika'da yılda 300-500 milyar dolar arasında değişen miktarlarda karaparanın aklandığını resmen açıklamıştır. Bu rakam tüm batılı ülkelerin 1 yıllık petrol alımlarını karşılayacak boyuttadır. Dünya çapındaki kara paranın boyutunu kayıtlara geçmediği için tespit edebilmek oldukça güçtür. Dünyada var olduğu iddia edilen karapara miktarının ise 1 trilyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Her sene bu para da ortalama 100 milyar dolarlık bir artış söz konusudur.²³⁸

Uyuşturucu madde kaçakçılığından yılda elde edilen para 2004 yılı itibariyle yaklaşık 300 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir. Yani bu 2004 yılı itibariyle Türkiye'nin 1.5 yıllık milli gelirini oluşturmaktadır.²³⁹ BM kaynaklarına göre uyuşturucu madde kaçakçılığının yıllık küresel getirisi 2005 yılı itibariyle 500 milyar doları bulmuştur. Uyuşturucu madde kullanımının artması nedeniyle her yıl uyuşturucudan elde edilen gelirin bir önceki yıla göre de arttığı görülmektedir. Buradan hareketle dünyada yılda

²³⁶ TADOC: ... Mücadele, 373.

²³⁷ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 43.

²³⁸ <http://www.buik.net/subcommittee/ekonomik/showarticle.asp?Aid=190> 25.12.2006; <http://www.canaktan.org/yeni-trendler/global-sorunlar/global-suclar.htm> 25.12.2006; <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=24708> 25.12.2006; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 26; <http://www.zaman.com.tr/webapp-tr/yazar.do?yazino=306613> 29.05.2006

²³⁹ <http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/00/09/04/dizi/01diz.htm> 15.04.2006; KOSMDB: a.g.e., 174.

dönen karaparanın yaklaşık yarısının uyuşturucu madde kaçakçılığından elde edildiği değerlendirilebilir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de karapara aklama daha çok organize suç örgütlerinin yaşamsal bir amacıdır. Türkiye’de karaparanın en önemli kaynağı uyuşturucu madde kaçakçılığıdır. Uyuşturucudan sonra, büyük miktarlarda yasadışı gelir elde edilen suçlar; fatura sahteciliği, nitelikli dolandırıcılık ve iflas, banka yolsuzlukları, tarihi eser, kültürel yada doğal değeri olan maddelerin kaçakçılığıdır.²⁴⁰

2004 yılında ATO tarafından hazırlanan “Hayatımız Mafya” adlı raporda da belirtildiği üzere, Türkiye’deki organize suç örgütlerinin yıllık yasadışı gelirlerinin 50-60 milyar dolar olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Türkiye’den 30-50 milyar dolar arası bir karaparanın transit geçtiği ve bu transferden de Türkiye’ye yılda 5-6 milyar dolar kaldığı savunulmaktadır.²⁴¹

MASAK’ın yapmış olduğu çalışmalar kapsamında 17.02.1997 ile 31.12.2005 tarihleri arasında karapara aklama suçuna ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıklarına 230 suç duyurusunda bulunulmuş olup 190 dava halen sürmektedir. Bunların 172’si doğrudan kara para aklama suçundan dolayıdır. Davası süren dosyalarda aklandığı iddia edilen para miktarı ise 1,3 milyar YTL. olup davalara konu yabancı para miktarı da eklenince 2,3 milyar YTL’nin son 8-9 yılda Türkiye üzerinden aklandığı ortaya çıkmaktadır. Karapara aklama suçunun işlendiği gerekçesi ile suç duyurusunda bulunulan 230 dosyanın % 41’inin uyuşturucu madde ticareti, % 16,6’sının gümrük kaçakçılığı, % 13,5’inin nitelikli dolandırıcılık ve hileli iflas, % 12,1’inin evrakta ve meşruiyet belgelerinde sahtecilik suçundan kaynaklanmaktadır.²⁴²

²⁴⁰ Ömer ERSOY: Organize Suç Olgusu Ve Ulusal Mücadele Konsepti, Ankara: Polis Akademisi 2006 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 78.

²⁴¹ <http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/Ekim2002/akdis.htm> 24.09.2006;

http://www.turkhukuksitesi.com/makale_47.htm 10.11.2006

²⁴² http://www.masak.gov.tr/tr/faal/faalrap_2005.doc 24.09.2006

İngiltere ve Hollanda'da bulunan organize suç gruplarının yaklaşık %56'sı, Macaristan'dakilerin yaklaşık % 43'ü, Finlandiya'da 48 suç grubunun 19'u ve Slovenya'da 72 suç grubunun 18'i narkotik suçları ile uğraşmaktadır. Almanya'da işlenen suçların yaklaşık 1/3'ü narkotik suçudur.²⁴³

Europol 2003 Avrupa Birliği Organize Suç Raporunda; Türk kökenli organize suç gruplarına ilişkin yapılan değerlendirmeler ayrı bir başlık altında sunulmakta olup, Avrupa'da faaliyet gösteren Türk kökenli suç gruplarının özellikle uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı ile karapara aklama ve haraç kesme faaliyetlerinde bulundukları belirtilmektedir.²⁴⁴

Türkiye'de meydana gelen kaçakçılık, mali ve organize suç olaylarına bakıldığında yaklaşık % 35'ini narkotik suçunun oluşturduğu görülmektedir. Mali suçların çok çeşitli olması ve münferit olarak da işlenebilmesi nedeniyle olay sayısı daha yüksektir.

Tablo 1: 2000–2005 Yılları Arası Türkiye'de Meydana Gelen Kaçakçılık, Mali Ve Organize Suçlar Olayları

	ORGANİZE	NARKOTİK	MALİ	TOPLAM
2000	974 - % 8,8	3555 - % 31,7	6680 - % 59,5	11209
2001	721 - % 6,1	4194 - % 34,8	7104 - % 59,1	12019
2002	437 - % 3,8	4147 - % 34,8	7305 - % 61,4	11889
2003	347 - % 3	4374 - % 35,3	7637 - % 61,7	12358
2004	451 - % 3	5805 - % 36,6	9578 - % 60,4	15834
2005	406 - % 2,6	5714 - % 35,7	9876 - % 61,7	15996
TOPLAM	3336 - % 4,3	27789 - % 35	48180 - % 60,7	79305

Kaynak: KOSMDB: ... 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 ve 2005 Raporları.

Ayrıca, uyuşturucu bağlantılı suçlarda birbiriyle bağlantılı farklı bir çok unsur bulunmaktadır. Bunlar; uyuşturucunun yasadışı ekimi, üretimi, imali,

²⁴³ Annual Report on Organized Crime Situation in Council of Europe Member States-1999, Strasburg, 2000, 26-28.

²⁴⁴ Mahmut CENGİZ: a.g.e., 68.

taşınması, dağıtımı ve son olarak da tüketimidir. Bu işlerin döndüğü çark içerisinde arazi sahipleri, çiftçiler, aracılar, kaçakçılar, hava, deniz ve kara taşıtlarını kullananlar, rüşvetle elde edilmiş kamu görevlileri, karapara aklayıcılar ve son olarak da satıcılar ve kullanıcılar yer almaktadır. Büyük riskleri göze alan örgüt elemanları çok yüksek rakamlarla ifade edilebilecek parasal kazançlarını garanti altına alabilmek ve arttırabilmek için kendilerince gerekli gördükleri her türlü suçu işletebilmekte ve işleyebilmektedirler.²⁴⁵

Sonuç olarak, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de organize suçlar içerisinde narkotik suçları özellikle getirisinin çok fazla olması nedeniyle büyük bir yere ve öneme sahiptir. Amaç ve hedefleri ekonomik kazanç olan organize suç örgütleri için uyuşturucu madde kaçakçılığı vazgeçilemeyecek bir suç endüstrisidir.

5. TÜRKİYE’DE 2000-2005 YILLARI ARASI UYUŞTURUCU MADDE YAKALAMALARI

Uyuşturucu madde yakalamaları, 1985 ve 2003 yılları arasında dünyada 4 kat artmış; bu yakalamaların yarısından fazlasını esrar, % 25’ini afyon ve türevleri, % 10’unu amfetamin ve % 7’sini de kokain yakalamaları oluşturmaktadır.²⁴⁶ Bu artışın bir çok nedeni bulunmaktadır. Dünyada uyuşturucu ile mücadele eden birimler açısından konuya bakıldığında daha fazla işbirliği içine girmeleri ve daha profesyonel hareket etmeleri bunun nedenleri arasında gösterilebilir. Ancak dünyada uyuşturucu madde bağımlılığının hızla artması da ayrı bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de 2000-2005 yılları arasında; genel olarak afyon türevi (eroin, bazmorfin ve afyon), kokain, esrar ve sentetik maddelerin yakalamalarının (ecstasy ve captagon) belirgin oranda artış, asetik anhidrit yakalamalarında ise düşüş olmuştur.

²⁴⁵ Aytekin GELERİ: a.g.m., 159.

²⁴⁶ KOSMDB: a.g.e., 117.

Türkiye’de uyuşturucu madde olaylarının sırasıyla Marmara, Akdeniz ve Ege bölgeleri ile İç Anadolu Bölgesinin Güneybatısı ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin batısında yoğunlaşmıştır. Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu’nun kuzey kesimleri ve İç Anadolu’nun kuzey kesimlerinde ise uyuşturucu olayları oldukça azdır.

5.1. Madde Türüne Göre Değerlendirme

5.1.1. Afyon ve Türevleri

Daha öncede belirtildiği gibi günümüzde yasadışı haşhaş ekimi özellikle Altın Hilal ve Altın Üçgen olarak adlandırılan bölgelerde yapılmaktadır. Bundan dolayı Türkiye’de yüklü miktarda afyon türevi yakalamalar genelde Van, Ağrı, Hakkari ve batı ülkelere çıkış noktası olan İstanbul illerinde meydana gelmektedir.

5.1.1.1. Afyon

Türkiye’de 2000 yılında 215 kg, 2001 yılında 172 kg, 2002 yılında 86 kg, 2003 yılında 186 kg, 2004 yılında 52 kg ve 2005 yılında 34 kg afyon maddesi yakalanmıştır.²⁴⁷

2000 yılından 2002 yılına kadar %60 oranında düşüş gösteren afyon yakalamaları 2003 yılında %54 artış, 2004 yılında ise tekrar %72’lik bir düşüş göstermiştir. 2005 yılında afyon yakalamaları 2004 yılına oranla % 34,7’lik bir düşüş gerçekleşmiştir.

Türkiye’de afyon türevi uyuşturucu yakalamaları içerisinde afyon maddesi yakalama oranları oldukça düşüktür. Afyon yakalamalarının tüm afyon türevi uyuşturucular içerisinde oranı 2000 yılında %3,2, 2001 yılında %4,9, 2002 yılında %3,5, 2003 yılında %4,2 ve 2004 yılında ise %0,5’tir.²⁴⁸

²⁴⁷ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 28; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

²⁴⁸ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 50-51; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

Yıllara göre afyon yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2001 yılında 32 olay ve 74 şüpheli, 2002 yılında 25 olay ve 54 şüpheli, 2003 yılında 13 olay ve 29 şüpheli, 2004 yılında 20 olay ve 47 şüpheli, 2005 yılında ise 29 olay ve 46 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁴⁹

2005 yılında meydana gelen afyon yakalamalarının büyük bir kısmı Nisan ve Eylül aylarında meydana geldiği tespit edilmiştir. Nisan ayındaki artışın nedeni ellerinde bulunan stoklardan kurtulmak ve kış aylarının sona ermesi, Eylül ayındaki artışın nedeni ise hasat mevsimi olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca afyon yakalamalarının İran'a sınır olan Van ve Ağrı'da yakalanması, Türkiye'ye Güneybatı Asya bölgesinden gelen afyon maddesinin İran'dan giriş yaptığını, İstanbul'da yakalanması Türkiye'den çıkış yaptığını göstermektedir.

Türkiye'ye ulaşan afyonun büyük bir kısmı Afganistan kökenlidir ve İran yoluyla Pakistan'dan gelmektedir.²⁵⁰ Türkiye'de yakalanan afyon maddesinin, aslında ülkeye göçmen olarak gelmiş veya iltica etmiş İran uyruklu şahıslar tarafından çoğunlukla tiryak olarak kullanımı maksadıyla Türkiye'ye getirildiği, ayrıca az da olsa Türkiye üzerinden yine aynı maksatla transit olarak ABD'ye gönderildiği anlaşılmıştır. Bu da afyonun Türkiye'ye İran'dan sokulduğunun diğer bir işareti olarak değerlendirilebilir.

5.1.1.2. Bazmorfin

Türkiye'de 2000 yılında 1299 kg, 2001 yılında 325 kg, 2002 yılında 230 kg, 2003 yılında 711 kg, 2004 yılında 4491 kg ve 2005 yılında 141 kg bazmorfin maddesi yakalanmıştır.²⁵¹

2000 yılından 2002 yılına kadar %75 düşüş gösteren bazmorfin yakalamaları 2003 yılından bu yana artış göstermiştir. Bazmorfin yakalamalarının tüm afyon kökenli uyuşturucular içerisinde oranı 2000 yılında

²⁴⁹ KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

²⁵⁰ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/ABD2005.doc> 01.05.2006

²⁵¹ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 28; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

%19,3, 2001 yılında %9,2, 2002 yılında %9,4, 2003 yılında %16 ve 2004 yılında %40,6'dır.²⁵²

Yıllara göre bazmorfin yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2001 yılında 11 olay ve 50 şüpheli, 2002 yılında 8 olay ve 30 şüpheli, 2003 yılında 3 olay ve 18 şüpheli, 2004 yılında 3 olay ve 12 şüpheli, 2005 yılında ise 2 olay ve 7 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁵³

Meydana gelen bazmorfin yakalamalarının büyük bir kısmı İstanbul, Van ve Ağrı'da meydana gelmiştir.

5.1.1.3. Eroin

Türkiye'de 2000 yılında 5230 kg, 2001 yılında 3033 kg, 2002 yılında 2124 kg, 2003 yılında 3546 kg, 2004 yılında 6515 kg ve 2005 yılında 6664 kg eroin maddesi yakalanmıştır.²⁵⁴

2000 yılından 2002 yılına kadar %60 düşüş gösteren eroin yakalamaları 2003 yılında %59, 2004 yılında ise %84 oranında artış göstermiştir. 2005 yılında ise 2004 yılına göre yakalanan eroin maddesi miktarında % 2,2'lik bir artış meydana gelmiştir.²⁵⁵

Yıllara göre eroin yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2001 yılında 498 olay ve 1452 şüpheli, 2002 yılında 399 olay ve 1082 şüpheli, 2003 yılında 349 olay ve 1002 şüpheli, 2004 yılında 485 olay ve 1363 şüpheli, 2005 yılında ise 533 olay ve 1278 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁵⁶

²⁵² KOSMDB: ... 2004 Raporu, 51.

²⁵³ KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

²⁵⁴ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 28; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

²⁵⁵ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 52; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 133.

²⁵⁶ KOSMDB: a.g.e., 129.

2005 yılında meydana gelen eroin yakalamalarının % 11,3'ü Nisan, % 10,1'i Mayıs ve % 10,5'i Eylül aylarında meydana gelmiştir. Ayrıca eroin yakalamalarının % 58,6'sı İstanbul ve %11,5'i Van'da meydana gelmiştir.²⁵⁷

Türkiye geneli (Polis, Jandarma ve Gümrük Birimleri toplamı) eroin yakalamalarını, Avrupa Birliği (25 ülke) yakalamaları ile kıyaslandığında, Türkiye'deki yakalamaların tüm Avrupa Birliği ülkelerindeki toplam eroin yakalamalarının büyük bir oranını teşkil ettiği anlaşılmaktadır.

5.1.2. Kokain ve Türevleri

Türkiye'de 2000 yılında 8 kg, 2001 yılında 2 kg, 2002 yılında 8 kg, 2003 yılında 3 kg, 2004 yılında 125 kg ve 2005 yılında 40 kg kokain maddesi yakalanmıştır.²⁵⁸

2000-2003 yılları arasında kokain yakalamaları 2 ile 8 kg arasında değişmiştir. Son yıllarda başta İspanya ve Hollanda'da olmak üzere Avrupa ülkelerinde kokain arzında yaşanan yükseliş Türkiye'yi de etkilemeye başlamıştır. Bölgesel trendlerin etkisiyle kokain yakalamaları 2004 yılından itibaren artmaya başlamıştır.

Türkiye, kokain üretim bölgesine uzak olması sebebiyle kokain kaçakçılığından daha az etkilenmektedir. Yerel kullanımın düşük olması ve Türkiye'nin kullanım pazarlarına ulaşan rotalar üzerinde bulunmaması kokain yakalamalarının Türkiye'de oldukça az olmasının diğer nedenleridir.

Yıllara göre kokain yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2000 yılında 45 olay ve 149 şüpheli, 2001 yılında 36 olay ve 128 şüpheli, 2002 yılında 50 olay ve 140 şüpheli, 2003 yılında 54 olay ve 143

²⁵⁷ KOSMDB: a.g.e., 133-135.

²⁵⁸ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 28; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

şüpheli, 2004 yılında 102 olay ve 386 şüpheli, 2005 yılında ise 124 olay ve 456 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁵⁹

2005 yılında meydana gelen kokain yakalamalarının çok büyük bir kısmı İstanbul'da meydana gelmiştir. Türkiye'deki kokain yakalamalarının büyük çoğunluğunun İstanbul'da olmasının en önemli sebebi; dünyanın birçok noktasıyla kara, hava, deniz ulaşım kolaylığı ve eğlence sektörünün gelişmişliği gibi maddeye ulaşımı kolaylaştıran unsurların varlığıdır. Özellikle İstanbul Atatürk Havalimanı kokain maddesinin Türkiye'ye temel giriş noktası olarak belirginleşmektedir. Güney Amerika ülkelerinden özellikle Brezilya, Peru ve Venezüella'dan havayolu ile Avrupa ülkelerinden aktarmalı olarak gelen kuryeler, kokaini bu yoldan Türkiye'ye sokmaktadır.

5.1.3. Kenevir ve Türevleri

Bu maddenin temin kolaylığı ve ucuz olması nedeniyle kullanıma bağlı kaçakçılığı, diğer maddelere göre daha yoğun olarak gerçekleşmektedir. Bu nedenle de Türkiye'de gerek yakalanan madde miktarı, gerekse olay sayısı dikkate alındığında esrar maddesi ön plana çıkmaktadır. Türkiye'de ele geçirilen esrar maddesinin iç piyasaya yönelik olarak kaçakçılığının yapıldığı tespit edilmiştir.

Türkiye'de 2000 yılında 24798 kg, 2001 yılında 4852 kg, 2002 yılında 3292 kg, 2003 yılında 2760 kg, 2004 yılında 4331 kg ve 2005 yılında 6003 kg esrar maddesi yakalanmıştır.²⁶⁰

Türkiye'deki esrar yakalama miktarı, 2001-2003 döneminde düşüş gösterirken 2003 yılından itibaren artış göstermeye başlamıştır. 2004 yılında 2003 yılına göre % 57'lik, 2005 yılında ise 2004 yılına göre % 38,6'lık bir artış olduğu görülmektedir.

²⁵⁹ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 57; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 128.

²⁶⁰ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 32; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 129.

Yıllara göre esrar yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2000 yılında 2191 olay ve 4115 şüpheli, 2001 yılında 2732 olay ve 5242 şüpheli, 2002 yılında 3336 olay ve 6231 şüpheli, 2003 yılında 2864 olay ve 5720 şüpheli, 2004 yılında 3843 olay ve 7495 şüpheli, 2005 yılında ise 4192 olay ve 8071 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁶¹

2005 yılında meydana gelen esrar yakalamalarının, kenevir bitkisinin hasat mevsimiyle paralellik gösterdiği görülmektedir. En fazla esrar maddesi yakalamaları Eylül ayında meydana gelirken, en az Haziran ayında meydana gelmiştir.

Esrar maddesi yakalamaları, eroin ve kokain maddesi yakalamalarının aksine dağınık bir görünüm arz etmektedir. Ayrıca Diyarbakır, İstanbul, İzmir ve Van'ın son üç yılda sürekli esrar maddesi yakalamalarında, sıralamadaki yerleri değişse de, ilk on il içerisinde yer almaktadırlar. Diyarbakır ve Van'da yakalanan esrar maddesinin, bu bölge kırsalında faaliyet gösteren bölücü terör örgütü tarafından gerçekleştirilen yasadışı kenevir bitkisi ekiminden kaynaklanmaktadır.

5.1.4. Sentetik Uyuşturucular

Türkiye'de, 2001 yılında 1189177 adet, 2002 yılında 6807520 adet, 2003 yılında 2779172 adet, 2004 yılında 8414986 adet ve 2005 yılında 7043569 adet sentetik uyuşturucu maddesi yakalanmıştır.

Yıllara göre sentetik uyuşturucu maddesi yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2001 yılında 91 olay ve 290 şüpheli, 2002 yılında 182 olay ve 558 şüpheli, 2003 yılında 308 olay ve 794 şüpheli, 2004 yılında 549 olay ve 1550 şüpheli, 2005 yılında ise 666 olay ve 1884 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁶²

²⁶¹ KOSMDB: a.g.e., 140-141.

²⁶² KOSMDB: a.g.e., 145.

2003 yılında sentetik uyuşturucu yakalamaları %60 düşerken, olay sayısında %69 oranında artış yaşanmıştır. 2004 yılında ele geçirilen sentetik uyuşturucu miktarı 2003 yılı ile karşılaştırıldığında %202, olay sayısında %78, yakalanan şahıs sayısında ise %95 oranında bir artış yaşanmıştır. 2005 yılında ise 2004 yılına oranla meydana gelen olay sayısında %21,3'lük, yakalanan şüpheli sayısında ise % 21,5'lik bir artış olduğu görülmektedir.

Türkiye'de yakalanan ecstasy tabletlerinin çok büyük bir kısmı Hollanda kaynaklı olmakla birlikte, Almanya'dan da getirildiği tespit edilmiştir. Daha önceki yıllarda zaman zaman Belçika kaynaklı ecstasy yakalaması yapılırken 2004 yılında Belçika kaynaklı ecstasy yakalaması tespit edilmemiştir. 2004 yılında kaynağı tespit edilebilen tüm captagon tabletlerinin Balkan ülkelerinden geldiği ve Bulgaristan üzerinden Türkiye'ye sokulduğu anlaşılmıştır.²⁶³

Sentetik uyuşturucu yakalamalarının büyük çoğunluğunu, Türkiye üzerinden Orta Doğu'daki diğer ülkelere gönderilmek istenen uyuşturucular oluşturmaktadır.²⁶⁴ 2005 yılında Türkiye'de yakalanan sentetik uyuşturucu madde miktarlarının illere göre dağılımına bakıldığında, İstanbul'un ilk sırada yer aldığı, İstanbul'u Adana, Hatay, Gaziantep ve Edirne'nin takip ettiği görülmektedir. Bu Türkiye'nin sentetik uyuşturucular için transit bir konumda olduğunu göstermektedir.

5.1.4.1. Captagon

Türkiye'de, 2000 yılında 757769 adet, 2001 yılında 1088081 adet, 2002 yılında 6713493 adet, 2003 yılında 2332081 adet, 2004 yılında 7696252 adet ve 2005 yılında 5760819 adet captagon maddesi yakalanmıştır.²⁶⁵

²⁶³ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 63; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 145.

²⁶⁴ <http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/ABD2005.doc> 01.05.2006

²⁶⁵ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 34; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 145.

Yıllara göre captagon maddesi yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2000 yılında 20 olay 68 şüpheli, 2001 yılında 16 olay ve 48 şüpheli, 2002 yılında 32 olay ve 125 şüpheli, 2003 yılında 26 olay ve 80 şüpheli, 2004 yılında 33 olay ve 107 şüpheli, 2005 yılında ise 25 olay ve 90 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁶⁶

Olay ve şahıs sayının az olması ve yakalama miktarlarının yüksek olması, Türkiye’de captagon kullanımının düşük seviyelerde olduğuna, Türkiye’nin captagon tabletleri için transit bir güzergâh olduğuna ve söz konusu hapların yurtdışına gönderilmesinin planlandığına işaret eden önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de yakalanan captagon maddesi miktarının illere göre dağılımına bakıldığında, İstanbul’un ilk sırada yer aldığı, İstanbul’u Adana, Hatay ve Gaziantep izlemektedir. Meydana gelen toplam captagon maddesi yakalama miktarının büyük bir kısmının Suriye’ye sınır olan illerde ve Bulgaristan’a sınır olan Edirne ve İstanbul’da gerçekleşmiş olması Türkiye’nin transit konumunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

5.1.4.2. Ecstasy

Türkiye’de, 2000 yılında 33894 adet, 2001 yılında 101196 adet, 2002 yılında 94027 adet, 2003 yılında 447091 adet, 2004 yılında 718734 adet ve 2005 yılında 1282750 adet ecstasy maddesi yakalanmıştır.²⁶⁷

2000 yılından itibaren Türkiye’de yakalanan ecstasy maddesi miktarında sürekli ve ciddi bir artış görülmektedir. Yakalanan ecstasy maddesi miktarında ciddi artış görülmesi, ülke genelinde kullanımın arttığı şeklinde değerlendirilmektedir.

Yıllara göre ecstasy maddesi yakalamalarının olay-şüpheli dağılımına bakıldığında 2000 yılında 39 olay 184 şüpheli, 2001 yılında 75 olay ve 242

²⁶⁶ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 66; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 147.

²⁶⁷ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 36; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 149.

şüpheli, 2002 yılında 150 olay ve 433 şüpheli, 2003 yılında 282 olay ve 714 şüpheli, 2004 yılında 516 olay ve 1443 şüpheli, 2005 yılında ise 641 olay ve 1794 şüpheli olduğu görülmektedir.²⁶⁸

Uyuşturucu madde kaçakçıları tarafından gerçekleştirilen ecstasy maddesinin kaçakçılığı, captagon maddesi kaçakçılığının aksine iç tüketime yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. İstanbul, Adana, Bursa, Ankara ve İzmir gibi büyük illerin yanı sıra, özellikle kıyı şeridi ve tatil bölgelerinde de, meydana gelen ecstasy maddesi yakalamalarında ilk sıralarda yer alması, ecstasy maddesi kaçakçılığının iç tüketime yönelik olarak gerçekleştiğinin bir göstergesidir.

2005 yılında meydana gelen ecstasy yakalamalarının illere göre dağılımına bakıldığında, nüfus yoğunluğu bakımından da Türkiye'nin önde gelen illeri olan İstanbul, İzmir ve Ankara'nın ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir.

5.1.5. Kimyasal Ara Maddeler

Türkiye'de, 2000 yılında 6227 lt, 2001 yılında 10322 lt, 2002 yılında 18023 lt, 2003 yılında 5917 lt, 2004 yılında 99 lt ve 2005 yılında 1691 lt asetik anhidrit maddesi yakalanmıştır.²⁶⁹

Özellikle son iki yılda asetik anhidrit maddesi yakalamalarının ciddi seviyede düşüş göstermesi, eroin üretiminde ana maddelerden birisi olan asetik anhidritin Afganistan ve çevresindeki Güneybatı Asya ülkelerinde var olan eroin imalathanelerine sevkıyatında, kaçakçıların başka rotalara yöneldiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

²⁶⁸ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 67; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 149.

²⁶⁹ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 68; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 151.

5.2. Kaçakçılık Metotlarına Göre Değerlendirme

Uyuşturucu maddelerin üretim bölgelerinden tüketim bölgelerine nakledilmesinde uygulanan yöntemler, teknolojiye ve polisiye önlem ve uygulamalara paralel bir gelişme göstermekte ve gittikçe daha karmaşık bir hale gelmektedir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının mevcut pazarda pay sahibi olma ve dolayısıyla kar marjlarını artırma istekleri, kendilerinde daha fazla uyuşturucu maddeyi tüketim bölgelerine sevk etme ihtiyacını doğurmaktadır. Sevk edilen uyuşturucu madde miktarının artması, daha geniş bir organizasyonu ve dolayısıyla daha fazla riski beraberinde getirdiğinden almış oldukları riski kendi lehlerine çevirmek için karşılaşmış oldukları polisiye tedbirlere karşılık alternatif yeni metotlar geliştirme çabası içine girmişlerdir.²⁷⁰ Bundan dolayı bu organizasyonların kullandıkları metotlar nakletmeyi düşündükleri uyuşturucu maddenin miktarına ve boyutuna göre farklılık göstermektedir.

5.2.1. Kara Nakil Vasıtalarıyla Gerçekleştirilen Kaçakçılık Olayları

Uyuşturucu madde organizasyonları uyuşturucu maddeyi sevk ettikleri esnada büyük bir risk almaktadırlar. Bu nedenle alınan riskin karşılığının da yüksek olması gerekir. Bu da, bir seferinde yüklü miktarda uyuşturucu maddenin sevkiyle mümkündür. Yüksek miktarda uyuşturucu maddenin sevkiyatı, kara nakil vasıtalarıyla mümkün olmaktadır.²⁷¹ Bazı uluslararası ticari anlaşmalar gereği gümrük kolaylıklarından faydalanılabilmesi gibi nedenlerle uluslararası sevkiyatlarda tır, kamyon ve otobüsler kullanılırken ülke içinde yapılan sevkiyatlarda ise daha çok küçük otomobiller tercih edilmektedir.

2000 ile 2005 yılları arasında Türkiye’de meydana gelen uyuşturucu madde kaçakçılığı olayları değerlendirildiğinde, kara nakil araçlarıyla yapılan toplam 1238 adet uyuşturucu madde olayı tespit edilmiştir.

²⁷⁰ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 70.

²⁷¹ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 45.

Tablo 2: Türkiye’de 2000-2005 Yılları Kara Nakil Vasıtalarıyla Gerçekleştirilen Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olayları

ARAÇ CİNSİ	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tır ve Kamyon	12	25	23	13	26	21
Otomobil	237	303	357	23	42	27
Otobüs	12	5	17	4	3	4
Minibüs	9	5	10	2	3	4
Kamyonet	-	-	8	4	5	10
Traktör	-	-	1	2	-	-
Motosiklet	3	7	10	-	-	-
Tren	-	-	-	1	-	-
TOPLAM	273	345	426	49	79	66

Kaynak: KOSMDB: ... 2003 Raporu, 102; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 152.

Kara nakil vasıtalarıyla gerçekleştirilen kaçakçılık olaylarında en çok kaçakçılığı yapılan uyuşturucu maddelerin eroin, esrar, afyon ve sentetik uyuşturucu maddeler olduğu tespit edilmiştir.

5.2.2. Havalimanlarında Meydana Gelen Kaçakçılık Olayları

Dünyada ve Türkiye’de son yıllarda hava yolu taşımacılığında büyük bir artış yaşanmıştır. Uçakla yolculuk yapmak günümüzde artık bir lüks olmaktan çıkmış, daha geniş kitleler tarafından kullanılır hale gelmiştir. Yolculuğun çok kısa sürmesi ve geniş alanlara ulaşım imkânı bulunması kaçakçılık açısından avantaj sağlamaktadır. Bundan dolayı havayolu özellikle kurye olaylarında kullanılmaktadır.

Yıllara göre havalimanlarında meydana gelen uyuşturucu olayları dağılımına bakıldığında 2001 yılında 23 olay, 2002 yılında 28 olay, 2003 yılında 20 olay, 2004 yılında 53 olay, 2005 yılında ise 50 olay olduğu görülmektedir.²⁷²

²⁷² KOSMDB: ... 2005 Raporu, 153.

Türkiye’de meydana gelen havalimanı yakalamalarına bakıldığında, İstanbul Havalimanı’nın Türkiye’nin havayoluyla dünyaya açılan en önemli kapısı olması nedeniyle ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Türkiye’ye özellikle kokain maddesinin Güney Amerika ülkeleri olan Brezilya, Bolivya, Ekvator ve Venezüella’dan kuryeler vasıtasıyla getirildiği tespit edilmiştir. Türkiye’de havalimanlarında yakalanan eroin ise İngiltere, Hollanda ve İsveç’e gitmekte olan kuryeler üzerinde yakalanmıştır.

5.2.3. Şahısların Üzerlerinde ve Eşyalarında Yapılan Gizleme Yöntemleri

Kaçakçılık organizasyonlarının özellikle kullanıma ve sokak piyasalarına yönelik uyuşturucu kaçakçılığında en yaygın olarak kullandığı yöntemlerden biri de, kuryelerin çanta ve vücutlarının değişik yerlerine gizleme yerlerinin yapılarak uyuşturucunun sevk edilmesidir. Uyuşturucu madde kuryeleri hedef ülkeler ile kaynak ülkeler arasında seyahat eden ve genellikle kimsenin dikkatini çekmeyecek şahıslar arasından seçilmektedir. Bu nedenle özellikle bayanlar, yaşlılar, faaliyet gösterilen ülkeyi iyi tanıyıp yerel dili konuşanlar, kanun uygulayıcı birimler tarafından risksiz olarak kabul edilen bölgelerin nüfusuna kayıtlı olanlar bu seçimde ön planda tutulmaktadır. Ekonomik şartların düşük olduğu ülkelerin vatandaşlarının hayat standartlarının yüksek olduğu ülkelere turist görünümünde sürekli girip çıkması, uyuşturucu kaçakçılığı açısından riskli bir durumdur. Büyük organizasyonlar genellikle organizasyon kadrosu dışında olan ve çifte tabiiyet ile çifte pasaportlu kuryeleri kullanırken, küçük organizasyonlar ise genellikle kendi mensuplarını kurye olarak kullanmaktadır.²⁷³ Ancak bu yöntem az miktartlı uyuşturucu madde kaçakçılığı için kullanılmaktadır. Kuryeler genellikle ulaşım aracı olarak havayolunu kullanmaktadırlar. Yaptıkları işin bilincinde olmakla birlikte taşıdıkları uyuşturucu maddelerin detayı konusunda

²⁷³ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 72.

bilgilere sahip değillerdir. Sadece uyuşturucuyu aldıkları ve uyuşturucuyu teslim edecekleri şahısları kullandıkları adları ile bilirler.

2005 yılında meydana gelen 7 ayrı olay neticesinde toplam 5 kg 578 gr kokain ve 12 kg 682 gr eroin maddesi yakalanmıştır.²⁷⁴

5.2.4. Posta ve Koli Olayları

Posta yoluyla yapılan uyuşturucu madde kaçakçılığında gönderici-alıcı-dağıtıcı-tüketici bağlantısında rol alan şahıslar, organize bir grup olarak aralarındaki işbirliğini ileri seviyelerde gerçekleştirmektedirler. Posta yoluyla gelen paketlerin alıcıları çoğunlukla posta kutularını veya otelleri adres olarak göstermekte ya da adlarına gelen paketleri doğrudan postaneden almaktadır. Gönderilen paketlerdeki adresler, genellikle gerçek dışı veya sadece alıcı tarafından anlaşılabilen adresler olduğu gibi gerçek adres sahibinin bilgisi dışında da adres bilgileri kullanılabilmektedir. Zaman zaman da çeşitli bahaneler altında başka şahısları göndererek paketi teslim aldırarak veya risk durumuna ilişkin haber almaktadırlar. Uyuşturucu madde kaçakçıları genellikle küçük miktardaki uyuşturucu maddelerin transferini daha güvenli, ucuz ve düşük riskli olduğunu düşündükleri posta veya kargo firmaları vasıtasıyla yapmayı düşünmektedirler.

Yıllara göre meydana gelen posta ve koli olayları dağılımına bakıldığında 2000 yılında 18 olay, 2001 yılında 7 olay, 2002 yılında 13 olay, 2003 yılında 12 olay, 2004 yılında 20 olay, 2005 yılında ise 27 olay olduğu görülmektedir.²⁷⁵

Posta ve koli ile uyuşturucu madde kaçakçılığında uyuşturucu madde miktarı genelde küçüktür. Ancak 2005 yılı Ocak ayında, Kilis'te, kargo ile gönderilen 100 kg kafein maddesi yakalaması bu durumun bir istisnasıdır.

²⁷⁴ KOSMDB: ... 2005 Raporu, 154.

²⁷⁵ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 73; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 154.

5.3. Yakalama Metotlarına Göre Değerlendirme

Uyuşturucu madde yakalamalarında metot olarak; detektör köpek, muhbir, arama, teknik takip, ihbar gibi yöntemler kullanılmaktadır.

2004 yılında meydana gelen olayların %39,3'ünde arama, %36,7'sinde ihbar, %4,3'ünde kontrollü alım (alış-veriş), %1,2'sinde detektör köpek, %18,5'inde ise diğer yöntemler kullanılmıştır.²⁷⁶

2005 yılında meydana gelen uyuşturucu madde olaylarının, % 27' si arama, % 22'si muhbir, % 20'si ihbar, % 10'u teknik takip, % 2'si detektör köpek ve % 19'unda diğer yöntemler kullanılmıştır.²⁷⁷

5.4. Yakalanan Şahıslara Göre Değerlendirme

Türkiye'de son beş yılda esrar, eroin, afyon, kokain, captagon ve ecstasy kaçakçılığından yakalanan şahısların sayısında artış görülürken, bazmorfine ve asetik anhidrit kaçakçılığı nedeniyle yakalananlar şahısların sayısında düşüş olduğu gözlenmiştir.

Türkiye'de meydana gelen uyuşturucu madde suçlarından dolayı, haklarında adli işlem yapılan şüphelilerin, suçtaki madde cinsine göre rollerine bakıldığında, esrar ve sentetik uyuşturucu maddelerinde kullanıcıların satıcılardan fazla oldukları, diğer maddelerde ise satıcıların kullanıcılarından fazla olduğu tespit edilmiştir.

5.4.1. Cinsiyet Değerlendirmesi

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de erkekler bayanlara oranla daha fazla suç işlemektedir. Erkeklerin daha fazla suç işlemesinin sosyolojik, kültürel, fizyolojik ve biyolojik nedenleri bulunabilmektedir. Uyuşturucu suçları

²⁷⁶ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 74.

²⁷⁷ KOSMDB: ... 2005 Raporu, 155.

da diğer suçların paralelinde genellikle erkekler tarafından işlenmektedir. Ancak zaman geçtikçe suça karışan erkeklerin oranı azalmaktadır.

2000 yılında Türkiye'de 6301 erkek ve 226 bayan, 2001 yılında 7190 erkek ve 303 bayan, 2002 yılında 7962 erkek ve 398 bayan, 2003 yılında 7551 erkek ve 383 bayan, 2004 yılında 10495 erkek ve 614 bayan, 2005 yılında 11473 erkek ve 506 bayan şahsın uyuşturucu suçuna karıştığı tespit edilmiştir.

Son beş yıllık artış ortalamaları incelendiğinde erkeklerin ortalama % 13,4 oranında, bayanların ise % 17,5 oranında uyuşturucu madde olayına karışmalarında artış olduğu görülmektedir.²⁷⁸ Bayanların erkeklerden daha fazla artış göstermelerinin sebebi ise, toplumda meydana gelen sosyal değişiklikler, bayanların sosyal statü değişikliği, toplumda daha fazla yer edinmeleri ve sosyalleşmeleridir.

5.4.2. Türkiye'de Yabancı Uyruklu Şahısların Karışıkları Uyuşturucu Madde Olayları

Türkiye'nin küresel uyuşturucu trafiğinde kilit bir noktada bulunması ve birden çok uyuşturucu türünün ana kaçakçılık güzergâhları üzerinde yer alması; Türkiye'de uyuşturucu suçuna karışan şahısların çok farklı milliyetlere mensup olması sonucunu da beraberinde getirmektedir.

Türkiye'de uyuşturucu madde suçundan dolayı yakalanan yabancı uyruklu şahısların sayısında 2000-2004 yılları arasında bir düşüş yaşanırken, yalnız 2003-2004 yılları arasına bakıldığında bir artış görülmüştür.

Türkiye'de uyuşturucu suçundan yakalanan yabancıların çoğunluğu eroin, esrar, kokain, sentetik uyuşturucu ve afyon suçlarına karışmaktan yakalanmıştır. İran uyruklular Türkiye'de en çok yakalanan yabancı gruptur.

²⁷⁸ KOSMDB: ... 2000 Raporu, 51; KOSMDB: ... 2004 Raporu, 158.

Afrika kökenli şahıslar ise Türkiye üzerinden kuryeler vasıtasıyla Avrupa'ya sevk edilen eroin maddesi kaçakçılığında, Türkiye'ye yönelik olarak küçük miktarlarda gerçekleştirilen kokain kaçakçılığında öne çıkmaktadırlar.

Türkiye'de, Arnavut uyruklu şahıslar özellikle esrar maddesi kaçakçılığında, Bulgaristan uyruklu şahıslar ise özellikle captagon ve ecstasy türü sentetik uyuşturucu maddelerin kaçakçılığında ön plana çıkmışlardır.

5.4.3. Yurtdışında Türk Vatandaşlarının Karışıkları Uyuşturucu Madde Olayları

1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'den Avrupa ülkelerine doğru yaşanan işçi akımı ve bu süreçte gelişen yasadışı göçler sonrasında Avrupa ülkelerine milyonlarca ifade edilen sayılarda Türk vatandaşı işçi/işadamı olarak yerleşmiştir. Bu nedenle özellikle Avrupa ülkelerinde uyuşturucu suçuna karışan Türk sayısı yüksektir.

Yurtdışında uyuşturucu madde olaylarına karışan Türk vatandaşlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında 2000 yılında 421, 2001 yılında 480, 2002 yılında 257, 2003 yılında 279, 2004 yılında 309, 2005 yılında 349 Türk vatandaşının uyuşturucu olaylarına karıştığı tespit edilmiştir.

Yurtdışında uyuşturucu suçuna karışan Türk vatandaşlarının çoğunluğu Almanya, K.K.T.C ve Hollanda ülkelerinde genelde eroin, esrar ve kokain kaçakçılığı suçlarına karışmaktan yakalanmıştır.²⁷⁹ Almanya'da yaşayan Türk sayısının diğer ülkelerde yaşayanlara göre daha çok olması ve bu ülkeye yasadışı yollardan giren PKK/KONGRA GEL terör örgütü mensupları ile taraftarlarının faaliyetlerini bu ülkede yoğunlaştırmaları, Almanya'da yakalanan Türk vatandaşlarının sayısının yüksek olmasında başlıca nedenler olarak gösterilebilir.

²⁷⁹ KOSMDB: ... 2004 Raporu, 81; KOSMDB: ... 2005 Raporu, 162-163.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Organize suç kavramı sosyolojik ve kriminolojik bir kavram olup henüz kabul görmüş ortak bir tanımı mevcut değildir. Ortak bir tanıma kavuşulamamış olması uluslararası alanda organize suçlarla mücadeleyi güçleştirmektedir. Bundan dolayı özellikle uluslararası alanda organize suçun tanımından ziyade organize suç meydana getiren temel nitelikler ve unsurlar belirlenmeye çalışılarak organize suçun ne olduğu ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Organize suçlar ve terörizm suçlarına birlikte örgütlü suç denilmektedir. Özellikle demokrasinin gelişmekte olduğu toplumlar bakımından en büyük tehdit kaynağını örgütlü suçların oluşturduğu söylenebilir. Örgütlü suçların en belirgin özelliği, demokrasinin işlemlerini aksatmasında yatmaktadır. Çünkü, inanılmaz parasal kaynaklarıyla özellikle organize suç örgütlerinin demokratik karar verme biçimini sürekli etkilemesi yanında sivil ve askeri bürokrasideki karar vericileri de hızla kendi etki alanına çekebilme cazibesine sahiptir.

Türkiye’de mafianın tarihine bakıldığında köklerinin Osmanlı İmparatorluğu’na kadar özellikle Celali İsyanlarına kadar uzandığı görülmektedir. Türkiye’de, külhanbeyleri ve kabadayılar bugünkü organize suç patronlarının öncüleri sayılmaktadır. Bundan dolayı mafia veya organize suç tam anlamıyla anlamak Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar geri dönülmesi gerekir.

Cumhuriyet dönemine bakıldığında ise özellikle 1960’lı yıllarda organize suçların değişim geçirerek daha profesyonel hale gelmeye başladıkları görülmektedir. Türk mafiası uyuşturucu madde kaçakçılığı (özellikle eroin kaçakçılığı) ile uğraşmaya başlamıştır. Türkiye’de meydana gelen ekonomik ve siyasi istikrarsızlıklar, değişik tarihlerde çıkartılan aflar, terör, büyük şehirlere göçler, 1970’li yıllarda Türkiye’nin Kıbrıs’a çıkarma yapması nedeniyle ABD’nin BM’ye aldıracağı geniş kapsamlı ambargo

uygulaması, ÷lkede meydana gelen ekonomik krizler nedeniyle organize suçların ortaya çıktığı gör÷lmektedir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, yapısı itibariyle bir organize suçtur. Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan organizasyonlarda hiyerarşik bir yapılanma, iş bölümü, gizlilik ve örgüt içi cezalandırma fonksiyonları bulunmaktadır. Bu iş bölümü organizasyonlar içinde olabileceğı gibi organizasyonlar arasında da olabilmektedir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığını motive eden etkenleri uyuşturucu madde bağımlılığının yaygınlığı, uyuşturucu madde fiyatları, terörist faaliyetler ve meydana gelen siyasi değışiklikler olmak üzere dört ana başlık altında toplayabiliriz. Türkiye, özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığından elde edilen paranın bölücü ve sol terör örgütlerinin eylemlerinin finansmanında kullanıldığının bilinciyle uyuşturucu madde kaçakçılığını bir insanlık suçu sayarak devletin tüm kurumlarıyla birlikte çok yönlü olarak mücadele etmektedir.

Uyuşturucu madde trafiğı incelendiğinde, kaçakçılık faaliyetlerinin arz-talep dengesi içinde üretim bölgelerinden tüketim bölgelerine doğıru en güvenli yolu izleyecek şekilde, farklı rotalar takip etmekte olduğı gör÷lmektedir.

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle, yüzyıllardır doğıu ile batı arasında kullanılan köprüdür. Türkiye, doğudan batıya afyon ve türevlerinin, batıdan doğuya ise uyuşturucu madde imalinde kullanılan kimyasal maddeler ile sentetik uyuşturucuların kaçakçılığına çift taraflı olarak akıma maruz kalmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'yi etkileyen kaçakçılık güzergahları Balkan, Kuzey Karadeniz ve Doğıu Akdeniz Rotaları olarak ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda özellikle Balkan Rotası güvenli bir rota olmaktan çıkmış, kaçakçılık faaliyetleri Kuzey Karadeniz ve Doğıu Akdeniz rotalarına kaymıştır. Ancak her üç rotada halen önemini korumaktadır. Son yıllarda bu rotalar üzerinden kaçakçılık yapılırken genellikle çift basamak ve takas

yöntemi kullanılmaya başlanmıştır.

Organize suçlar bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığında ülkelerin sınırları önemli değildir. Bundan dolayı bu suç türüyle mücadelede uluslararası iş birliği çok büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye’de bu bilinçle uyuşturucu madde kaçakçılığıyla ilgili hemen hemen bütün uluslararası anlaşmaları imzalamıştır. Uluslararası işbirliğine verilebilecek en güzel örneklerden birisi Kontrollü Teslimatlar vasıtasıyla yapılan uluslararası operasyonlardır.

Türkiye, yıllarca terör ile mücadele etmiş bir ülke olması nedeniyle örgütlü suçlarla mücadelede son derece tecrübelidir. Bu tecrübelerini organize suç ve uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadelesinde de kullanabilmektedir. Özellikle TADOC sayesinde mücadelecilerde çalışan personel ve bölge ülkelerin personeli teknolojinin sunmuş olduğu en son imkanlardan faydalanarak eğitilmektedir.

Mücadeleciler birimlerin donanımları (bilgi, teknik, maddi imkanlar, yetki gibi) tam anlamıyla sağlanması gerekmektedir. Yani mücadele eden birimlerin sürekli desteklenmesi gerekmektedir. Gerekli yasal düzenlemeler öncelikle geliştirilmelidir.

Mücadelede kurumlar arası koordinasyon çok önemlidir. Uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadele sadece polisin değil devletin tüm kurumlarının bir görevidir. Bir örnek vermek gerekirse karapara aklama uyuşturucu madde kaçakçılığıyla çok yakın bağlantılıdır. Bunun için Maliye Bakanlığı ile koordinasyonun geliştirilmesi, bilgi alış-verişi sağlanmalıdır.

Sadece polisiye tedbirler ile mücadele edilmesi mücadeleyi eksik kılacaktır. Bu mücadeleye halkın da ortak edilmesi gerekmektedir. Bunun için halkın sürekli olarak özellikle basın yoluyla bilinçlendirilmeli ve bilgilendirilmelidir. Uyuşturucu madde kaçakçılığının arz-talep dengesi içinde olması nedeniyle sadece arzın değil talebin de önlenmesi gerekmektedir.

Toplumda pozitif değerlerin yükseltilmesi gerekir. İnsanların kısa yoldan zengin olmak amacıyla kanundışı hareket etmelerini önlemek için değer yargıları pozitif yönde arttırılmaya çalışılmalıdır. Yani uyuşturucu madde satmanın veya kullanmanın normal bir davranış olmadığı ve toplum tarafından kabul görmediği bir ortam yaratılmalıdır. Ahlaki çöküntü ve toplumsal yozlaşmanın nedenleri araştırılarak buna karşı gerekli önlemler alınmalıdır.

Türkiye’de 2000 ile 2005 yılları arası meydana gelen kaçakçılık, mali ve organize suç olaylarına bakıldığında yaklaşık % 35’ini narkotik suçu oluşturmaktadır. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile karapara aklama olayları gündeme gelmeye başlamıştır.

MASAK’ın yapmış olduğu çalışmalar kapsamında karapara aklama suçuna ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıklarına karapara aklama suçunun işlendiği gerekçesi ile suç duyurusunda bulunulan 230 dosyanın % 41’inin uyuşturucu madde ticareti oluşturmaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de organize suçlar içerisinde narkotik suçları özellikle getirisinin çok fazla olması nedeniyle büyük bir yere ve öneme sahiptir. Amaç ve hedefleri ekonomik kazanç olan organize suç örgütleri için uyuşturucu madde kaçakçılığı vazgeçilemeyecek bir suç endüstrisidir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelenin diğer bir yönü de karapara ile mücadeledir. Bundan dolayı karapara ile mücadeleye de gereken önemin verilerek tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye’de 2000 ile 2005 yılları arası uyuşturucu madde yakalamaları incelendiğinde;

1- Yakalanan afyon ve türevlerinin Van ve Hakkari gibi doğudan ülkeye giriş yapılan bölgelerde ve batıya çıkış kapısı olan İstanbul ilinde yoğunluk kazandığı görülmektedir. ABD’nin 2005 yılı için hazırlamış olduğu Dünya Uyuşturucu Raporu adlı raporunun Türkiye ile ilgili kısmında da

Türkiye'ye ulaşan afyon ve türevlerinin büyük bir kısmının Afganistan kökenli olduğu ve İran yoluyla Pakistan'dan geldiği belirtilmektedir.

2- Üretim bölgesine uzak olması nedeniyle kokain yakalamaları çok düşük seviyelerdedir. Ancak son yıllarda başta İspanya ve Hollanda'da olmak üzere Avrupa ülkelerinde kokain arzında yaşanan yükseliş Türkiye'yi de etkilemeye başlamıştır.

3- Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de esrar kullanımı ve kaçakçılığı ön plandadır. Ancak esrar maddesinin kaçakçılığı iç piyasa yönelik olarak yapılmaktadır. Özellikle Türkiye'nin doğu bölgelerinde yakalanan esrar maddesinin bu bölge kırsalında faaliyet gösteren bölücü terör örgütü tarafından gerçekleştirilen yasadışı kenevir bitkisi ekiminden kaynaklandığı bilinmektedir.

4- ABD'nin 2005 yılı için hazırlamış olduğu Dünya Uyuşturucu Raporu adlı raporunun Türkiye ile ilgili kısmında da belirtildiği gibi captagon, Türkiye'ye İstanbul üzerinden sokularak Orta Doğu ve Arap ülkelerine götürülmektedir. Ecstasy maddesinin kaçakçılığı, captagon maddesi kaçakçılığının aksine iç tüketime yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Ecstasy yakalamalarındaki artış Türkiye'nin kullanımdan etkilendiğini göstermektedir.

5- Asetik anhidrit maddesi yakalamalarının ciddi bir şekilde düşmüş olması kaçakçıların başka rotalara kaydığının bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Sonuç olarak uyuşturucu madde yakalamalarının büyük bir kısmı İstanbul, Van, Hakkari, Hatay, Gaziantep gibi illerde meydana gelmesi Türkiye'nin uyuşturucu madde kaçakçılığında transit bir ülke olduğunu net bir şekilde göstermektedir.

KAYNAKÇA

AKGÜL, Arif. “Küreselleşme, Organize Suçlar ve Mafia”, Hatay Polis Dergisi, V, 5, Hatay 2002

AKSOY, İsmail. Uyuşturucu Maddeler Konusunda Organize Suç, İstanbul: İstanbul Üniversitesi 1998 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

ALKAN Necati. “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”,
http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm10_makale5.htm 10.05.2006

Annual Report on Organized Crime Situation in Council of Europe Member States-1999, Strasburg, 2000, 26-28

ATAYÜN, Yurt. “Esir Aldığı İnsanlara Ölümü Emrediyor”, Başkent & Gençlik Dergisi, 2, Ağustos 2004

ATO. Hayatımızın Mafya Raporu,
<http://www.atonet.org.tr/turkce/bulten/bulten.php3?sira=236> 05.11.2005

BAL, İhsan. “Türkiye’de Organize Suçlar ve Terörizm Üzerine”, Polis Bilimler Dergisi, II, 7-8 (Ankara 2000), 47-72

BAL, İhsan ve Mehmet ÖZCAN. “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, Türkiye’de Suç ve Polislik, Editörler: İbrahim CERRAH ve Emin SEMİZ, Güner Matbaacılık, Ankara, Şubat 2001

BAL, İhsan ve Önder AYTAÇ. Medyanın Gözüyle Organize Suçlar & ‘The Best Of Police’,
<http://www.dicle.edu.tr/dictur/suryayin/khuka/mgos.htm> 04.04.2006

BEŞE, Ertan. “Organize Suçların Kriminolojik Temelleri”, Polis Bilimler Dergisi, III, 1-2 (Ankara 2001)

----- . “Polis ve Organize Suç: Kapsam ve Genel Nitelikler”, Türkiye’de Devlet Toplum ve Polis, Editörler: Hasan Hüseyin ÇEVİK ve Turgut GÖKSU, Seçkin Yayınları, Ankara, Nisan 2002

----- . “Sosyoloji Temelli Suç Teorileri Ve Organize Suçlar”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK, Seçkin Yayınları, Ankara 2003

BOVENKERK, Frank ve Yücel YEŞİLGÖZ. Türkiye’nin Mafyası, İletişim Yayınları İstanbul 2000

CANPOLAT, Hasan. “Uluslar arası Organize Suçlar, Yerel Suçluluk Mafya ve Yolsuzluk Kavramları Üzerine Bir İnceleme”, Polis Dergisi, 3, Ankara 1995

CENGİZ, Mahmut. Türkiye’de Mafya Tipi Organize Suçlar. EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2005

CEYLAN, Ümit. Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu, Turhan Kitapevi Ankara 2003

CİNOĞLU, Hüseyin ve Dinçer GÜNEŞ. “Organize Suçla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK, Seçkin Yayınları, Ankara 2003

ÇALIŞKAN, İsmail. Sınır Aşan Örgütlü Suç ve Yolsuzluk, Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolicies.com.tr/2/index.html> 10.05.2005

ÇEVİK, Hasan Hüseyin ve Muhittin KAYA. “Organize Suçla Mücadele Birimleri: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK, Seçkin Yayınları, Ankara 2003

ÇULCU, Murat. Dünyamızı Saran Mafia 1. Cilt. Kastaş Yayınevi. İstanbul

----- . Dünyamızı Saran Mafia 2. Cilt. Kastaş Yayınevi. İstanbul

----- . Dünyamızı Saran Mafia 3. Cilt. Kastaş Yayınevi. İstanbul

----- . Mafia Üzerine Notlar. Kastaş Yayınevi. İstanbul

----- . Her Sakaldan Bir Kıl. E Yayınları. İstanbul

DEMİRBAŞ, Timur. Kriminoloji. Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005

DPT. Organize Suça Genel Bir Bakış, Hukuki Tedbirler ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001

ERDEM M. Ruhan. Ceza Muhakemesinde, Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001

-----.“Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri”, Organize Suç, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Yayın No:4, Nisan 1998

ERSOY, Ömer: Organize Suç Olgusu Ve Ulusal Mücadele Konsepti, Ankara: Polis Akademisi 2006 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

----- .Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8> 04.04.2006

GELERİ, Aytekin. “Uyuşturucuyla Mücadele ve Polis”, Polis Bilimleri Dergisi, I, 4 (Temmuz 1999), 155-164

-----.“Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK, Seçkin Yayınları, Ankara 2003

GÖKÇEGÖZ, Fazlı. “Organize Suç Kavramı, Terör Suçları ile Bağlantısı ve Etkin Mücadele”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK, Seçkin Yayınları, Ankara 2003

Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı. Uyuşturucu ve Kimyasal Maddeler, Ankara 2003

HAYAL, Coşkun. "Sınıraşan Suçlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği", Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolicisi.com.tr/14/18-19.htm> 10.05.2005

İZLER, Alaaatin. "Türkiye'de Mafya ile Mücadelede Yaşanan Sorunlar", Polis Dergisi, Y7, 26, Ankara 2001

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 1998 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 1999

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 1999 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2000

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 2000 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2001

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 2001 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2002

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 2002 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2003

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 2003 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2004

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 2004 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2005

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 2005 Raporu, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2006

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. Kaçakçılık ve Organize Suç Terimleri, EGM-KOMDB Yayınları, Ankara 2002

KARAKAYA, Muhittin ve Hasan Hüseyin ÇEVİK. “Organize Suçla Mücadele Birimleri: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin GELERİ ve Hasan Hüseyin ÇEVİK, Seçkin Yayınları, Ankara 2003

KAYA, Ahmet. Mafya İle Mücadelede Temel Yaklaşımlar, http://www.egm.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/26_sayi/yeni/web/makaleler/Ahmet_KAYA.htm 04.04.2006

KERİMOĞLU, Cumhur. “Uyuşturucu Alışkanlığı ve Gençlik”, Gençlik Ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, Ankara: MEGSB Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1987

----- . “Uyuşturucu Madde Sorunu”, Gençlik Ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, Ankara: MEGSB Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1987

KESEMEN, Ali. Organize Suç Ve Polis, http://www.egm.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/26_sayi/yeni/web/makaleler/Ali_KESEMEN.htm 04.04.2006

LYMAN, D. Micheal ve Gary POTTER. Organized Crime. Prentice-Hall Publications, New Jersey 2000

ÖZTÜRK, Bahri. “Organize Suçlulukla Mücadele”, Organize Suç, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Yayın No:4, Nisan 1998

----- . “Türk Hukukunda Ve Mukayeseli Hukukta Organize Suç Kavramı”, Organize Suç, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Yayın No:4, Nisan 1998

SAYIL, Işık. “Uyuşturucu Alışkanlığı”, Gençlik Ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, Ankara: MEGSB Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1987

TADOC. Kaçakçılık ve Organize Suçlar. TADOC Yayınları, Ankara 2004

TADOC: Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele. TADOC Yayınları, Ankara 2006

TUNCER, Hakkı. A.B.D.'de Organize Suçlarla Mücadele Ve Mücadelede Karşılaşılan Temel Problemler, Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolsi.com.tr/16/44-45-46.htm> 10.05.2005

UYSAL, Ünal. "Madde Bağımlılığı", Çağın Polisi Dergisi, <http://www.caginpolsi.com.tr/3/17-18.htm>; 10.05.2005

YENİSEY, Feridun. "Mukayeseli Hukukta Çıkar Amaçlı Örgütlerle Mücadele ve Türkiye", Organize Suç, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Yayın No:4, Nisan 1998

YILMAZ, Halil. "Türkiye'de Organize Suç", Polis Bilimleri Dergisi, I, 1 (Nisan 1998)

<http://www.ankara.usembassy.gov> 19.12.2004

<http://www.aksiyon.com.tr> 25.12.2006

<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/99/01/30/yasam/16yas.htm> 15.04.2006

<http://www.buik.net> 25.12.2006

<http://www.canaktan.org> 25.12.2006

<http://candidates.emcdda.eu.int/2002-ceecs-report/section-2-about-ceecs/turkey/turkey-nr-2001-turkish.doc> 15.10.2004

www.ceza-bb.adalet.gov.tr 25.04.2006

<http://www.dtm.gov.tr> 24.09.2006

www.elele.gen.tr 10.11.2004

<http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/UNODC2004.doc> 10.08.2005

<http://www.kom.gov.tr> 10.08.2005

<http://www.kom.gov.tr/Dosyalar/ABD2005.doc> 01.05.2006

<http://www.masak.gov.tr> 24.09.2006

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr> 01.05.2006

<http://www.milliyet.com.tr> 08.09.2004

<http://www.ntv.com.tr> 28.05.2006

<http://www.polisiye.com> 25.12.2005

<http://www.sabah.com.tr> 29.05.2006

<http://www.tadoc.gov.tr> 01.05.2006

<http://www.teror.gen.tr> 10.11.2004

<http://www.turkhukuk sitesi.com> 10.11.2006

<http://www.zaman.com.tr> 29.05.2006

ÖZET

Organize suç kavramı üzerinde henüz uzlaşılmış bir tanım mevcut değildir. Organize suçun çok yönlü ele alınmadan incelenmesi bu konuda mücadele eden birimleri yanlış yönlendirecektir. Sadece hukuki açıdan değil sosyolojik açıdan da konunun incelenmesi ile organize suçun veya mafianın ne olduğu ortaya konabilir.

Türkiye’de organize suçların gelişimine bakıldığında, mafianın köklerinin Osmanlı İmparatorluğu’na; özellikle Celali İsyanlarına kadar uzandığı görülmektedir. Bu doğrultuda külhanbeyleri ve kabadayılar bugünkü organize suç patronlarının öncüleri sayılmaktadır.

Cumhuriyet dönemine bakıldığında ise bu tür yapılanmaların kökeninde dönemsel olarak ülkede çeşitli nedenlerle devlet otoritesinin zaafa uğraması sonucu meydana gelen boşluğu doldurmak üzere ortaya çıkan yeni güç odaklarının yattığı görülmektedir. Özellikle 1960’lı yıllarda organize suçların değişim geçirerek daha profesyonel hale gelmeye başladıkları görülmektedir. Bu yıllardan itibaren Türk mafiası uyuşturucu madde kaçakçılığı (özellikle eroin kaçakçılığı) ile uğraşmaya başlamıştır.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, yapısı itibariyle bir organize suçtur. Uyuşturucu madde kaçakçılığını motive eden etkenler; uyuşturucu madde bağımlılığının yaygınlığı, uyuşturucu madde fiyatları, terörist faaliyetler ve meydana gelen siyasi değişikliklerdir.

Türkiye, bölücü ve sol terör örgütlerin uyuşturucu madde kaçakçılığı yoluyla eylemlerine finansman sağladıkları bilinciyle uyuşturucu madde kaçakçılığını bir insanlık suçu olarak görmüş ve bu suç tipine karşı devletin tüm kurumlarıyla birlikte çok yönlü olarak mücadele etmektedir.

Yıllardır doğu ile batı arasında bir kültür ve ticaret köprüsü olan Türkiye, aynı şekilde uyuşturucu madde kaçakçılığında da bir köprü görevi görerek çift taraflı akıma maruz kalmaktadır. Türkiye’de, özellikle esrar,

ecstasy ve kokain kaçakçılığı iç piyasaya yönelik olarak yapılmakta iken afyon ve türevleri, captagon ve asetik anhidrit kaçakçılığında Türkiye doğu ile batı arasında transit bir ülkedir.

Organize suçlar bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelenin uluslararası işbirliği içerisinde ve profesyonel bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Türkiye’de önemli adımlar atılmıştır. Nitekim TADOC sayesinde mücadeleci birimlerde çalışan personel ve hatta bölge ülkelerin personeli teknolojinin sunmuş olduğu en son imkânlardan faydalanarak eğitilmektedirler.

Uyuşturucu madde kaçakçılığıyla, devletin tüm kurumları arasında koordinasyon sağlanarak tam donanıma sahip mücadeleci birimler vasıtasıyla mücadele edilmelidir. Ancak, salt polisiye tedbirler ile bu mücadelenin başarıya ulaşması mümkün değildir. Bu faaliyetlerin yanında halk da sürekli olarak bilinçlendirilerek ve bilgilendirilerek mücadeleye ortak edilmeli ve toplumun pozitif değerleri artırılmalıdır. Bu bağlamda ahlaki çöküntü ve toplumsal yozlaşmanın önüne geçilmesi büyük önem arz etmektedir.

Türkiye’de 2000 ile 2005 yılları arası meydana gelen kaçakçılık, mali ve organize suç olaylarına bakıldığında yaklaşık % 35’ini narkotik suçu oluşturmaktadır. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile karapara aklama olayları gündeme gelmeye başlamıştır.

MASAK’ın yapmış olduğu çalışmalar kapsamında karapara aklama suçuna ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıklarına karapara aklama suçunun işlendiği gerekçesi ile suç duyurusunda bulunan dosyaların % 41’ini uyuşturucu madde ticareti oluşturmaktadır.

ABSTRACT

There is not a common agreed definition on the organized crime. Dealing with this kind of crime without a versatile view will misguide the law enforcement organizations. It can only be possible to make an exact definition to the organized crime or mafia if it is handled not only by means of law but with a sociological aspect.

It can be realized that the roots of the mafia in Turkey goes back to the Ottoman Empire, especially to the *Celali* insurgences. In this context the *kulhanbey* and the *kabadayis* can be regarded as the forerunners of organized crime lords.

In the roots of the organized crime structures in the Republic era lays the emergence of the new power elements in order to fill the State's authority gaps. It can also be realized that the organized crime in Turkey has experienced a change in 1960s and become more professional. By these years illicit drug trafficking (especially heroin trafficking) become one of the most important fields of the Turkish mafia.

The illicit drug trafficking is structurally an organized crime. The encouraging reasons of the illicit drug trafficking can be summarized as the prevalence of the drug addiction, the costs of the drugs, the terrorist actions and the political changes.

Having taken into account that the separatist and the leftist terrorist organizations use the illicit drug trafficking in financing their terrorist activities, Turkey, has considered drug trafficking as a crime against humanity and struggle with this kind of crime with all State institutions.

Turkey has played a bridge role between cultures and the economies as well as in illicit drug trafficking. So there is a two-way flow in Turkey. Where hashish, ecstasy and cocaine trafficking is common in domestic

market, Turkey is a transit country between east and west in opium and derivatives, captagon and acetic anhydrite trafficking.

The fight against illicit drug trafficking as an organized crime type must be sustained in a professional manner with an international cooperation context. Turkey has taken some important steps to realize this co-operational and professional community. For example, the staffs of the law enforcement agency of Turkey, even the staff of the neighboring countries' law enforcement agencies are being trained in TADOC by using the latest technological opportunities.

The desirable way of fighting against drug trafficking is to fight against it with a fully equipped law enforcement agencies in a cooperation community of all State institutions. However, the achievement can not be accomplished with sole security measures. Besides these efforts, the public must be taken into the arena of the struggle by informing and making it conscious of the threat and by strengthening the positive values of the public. In this context, avoiding the moral and communal corruption has a very important affect.

It must be noted that 35% of the smuggling, financial and organized crimes committed between 2000 and 2005 consists of narcotic crimes in Turkey. And the drug trafficking leads to money laundering.

Within the context of the *MASAK* activities, it is observed that %41 of the money laundering crime files which were sent to the Public Prosecutors Offices consists of drug trafficking.